

Koirankasvatuksen vastuullisuus ja kannattavuus

Rakkaudest' lajiin vai rahan takii?

Niemi Saana

Opinnäytetyö
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketoimintaosaamisen johtaminen
Tradenomi (Ylempi AMK)

2021

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallin-
non ala
Liiketoimintaosaamisen johtaminen
Tradenomi (Ylempi AMK)

Tekijä(t)	Saana Niemi	Vuosi	2021
Ohjaaja(t)	Heli Väättäjä TkT		
Työn nimi	Koirankasvatuksen vastuullisuus ja kannattavuus: Rak- kaudest' lajiin vai rahan takii?		
Sivu- ja liitemäärä	76 + 9		

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää koirankasvatuksen eettisiä periaatteita vastuullisessa koirankasvatuksessa. Tutkimuskysymyksinä olivat, mitä tämän hetken ostajat näkevät tärkeinä kriteereinä etsiessään koiraa itselleen sekä, mitkä arvot ohjaavat kasvattajien toimia kasvatustyössä. Kasvattajien ja koiran omistajien mielipiteitä selvitettiin kahdella erillisellä kyselyllä, joihin oli valittu ryhmää koskettavat kysymykset.

Opinnäytetyön tarkoitus oli myös tehdä kannattavuuslaskemaa hypoteettisen kennelin näkökulmasta ja arvioida kennelin pitämisen kustannuksia. Laskelmien ja kyselyjen ohella opinnäytetyössä etsittiin ne pääkohdat, mitkä Suomen lainsäädännössä ovat keskeisiä koirankasvatuksessa. Opinnäytetyössä on esitelty myös rotukohtaisia kasvattamista ohjaavia säännöksiä ja ohjeita.

Opinnäytetyön tuloksista kävi selville, että kasvattaminen on suurimaksi osin vrottajan säätelemää harrastustoimintaa. Kasvattamista voidaan tehdä elinkeinonharjoittajana, mutta tämä yleensä tähtää voitolliseen tulonhankkimiseen, mikä ei sopinut yhteen koiran jalostuksen kanssa. Sekä kasvattajat että omistajat kertoivat kyselyissä, etteivät arvosta kasvatusta tulonhankkimisnäkökulmana. Kasvattajat myös kertoivat omasta työstään eivätkä nähneet sitä mahdollisena ansiotulon lähteenä.

Opinnäytetyössä saatua tietoa hyödynnetään oikean kennelin perustamisessa. Tavoitteena on aloittaa kennel minkä toiminta vastaa arvoiltaan eettistä ja vastuullista koirankasvatusta. Tuloksien perusteella kennelin aloittaja pystyy ymmärtämään voimassa olevia odotuksia ostajilta sekä kasvattajien näkemyksiä jalostamisesta.

Asiasanat

eettisyys, koira, kasvattaminen, kennel, kannattavuus, vastuullisuus

School of Business and Administration
Master's Degree Programme in Business
Management

Author(s)	Saana Niemi	Year	2021
Supervisor(s)	Heli Väättäjä PhD		
Subject of thesis	Responsibility and Sustainability of Dog Breeding: Passion for sport or love for the money?		
Number of pages	76 + 9		

The purpose of this thesis was to study and present the ethical principles of dog breeding in the context of responsible breeding. The purpose was to find out what the buyers value in their search of a dog and which values guide the actions of the breeders. For this purpose two separate surveys with distinct questions were conducted for these two groups.

In addition to these questions the purpose of the thesis was to calculate the profitability of breeding from the viewpoint of a hypothetical kennel. These calculations approximated the expenses of running a kennel and included expenses from the entire life cycle of a dog. In addition to those calculations and surveys the objective of the thesis was to present the main legal aspects of Finnish legislation as they apply to dog breeding. This thesis also includes an overview of breed specific regulations and instructions.

The results of the thesis show that dog breeding can mainly be considered as a hobby as defined by the tax authorities. The breeding can also be done professionally, but this usually aims for profit which appears to be incompatible with the results of the survey regarding the question of ethics. Both the breeders and the buyers made it clear in the survey that they did not value breeding as a means of making profit. The breeders in particular shared their vision of their work and did not consider it a viable profession for themselves profitwise. The information gained from the thesis can be used when starting a kennel to produce results in an ethical and responsible fashion.

Key words Ethics, Dog, Breeding, Kennel, Sustainability, Responsibility

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	MENETELMÄN KUVAUS	4
3	KASVATUKSEN JA KENNELTOIMINNAN TAUSTAA	6
3.1	Suomen Kennelliitto.....	6
3.2	KoiraNet.....	7
3.3	FCI.....	8
3.4	Eri koirarekisterit.....	9
3.5	Kennelliiton jalostusstrategia	9
3.6	Jalostuksen tavoiteohjelma.....	11
3.7	PEVISA.....	12
3.8	Sijoitussopimus.....	13
4	TALOUS JA KOIRANKASVATUS	15
4.1	Elinkeinonharjoittaja.....	15
4.1.1	Kirjanpito	15
4.1.2	Verotus ja vähennyskelpoisuus	16
4.1.3	Arvonlisävero.....	17
4.2	Harrastustoiminta verotuksessa	18
4.3	Kennelin aloittaminen ja kennelnimi.....	19
4.4	Koira lain silmin	23
5	EETTISYYS	27
5.1	Vastuullinen koirankasvatus	29
5.2	Kuuluisuus ei ole hyväksi.....	30
5.3	Selvitys jalostuksen ongelmista	31
6	TULOKSET	35
6.1	Kannattavuuslaskelmat.....	35
6.1.1	Koirasta syntyvät kustannukset	35
6.1.2	Kennelin kustannuksia.....	39
6.1.3	Pentueen tuotot ja kulut.....	43
6.1.4	Kennelin tulos.....	46
6.2	Koiran omistajille tehdyn kyselyn tulokset.....	52
6.2.1	Kennelliiton jalostustietokanta (KoiraNet)	54
6.2.2	Ostajien koiran valintaan vaikuttavat tekijät.....	55

6.2.3	Koiran hinta	56
6.2.4	Kasvattajassa arvostetut ominaisuudet	58
6.2.5	Kansainvälinen kysely	59
6.2.6	Muita esiin nostettuja mietteitä	60
6.3	Kasvattajille osoitetun kyselyn tulokset.....	61
6.3.1	Vastuullinen kasvatus.....	62
6.3.2	Vastuullisuuden näkyminen omassa toiminnassa	63
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	65
	LÄHTEET.....	70
	LIITTEET	76

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Jalostusstrategian päätavoitteet (Suomen Kennelliitto ry 2017, 4)	10
Taulukko 2. Koiran ulkotarhan vähimmäiskoko	22
Taulukko 3. Koiran ylläpidon vuosikustannukset.....	37
Taulukko 4. Koiran hankinnan kertakulut	38
Taulukko 5. Kenneltoiminnan aloittamisen kulut	39
Taulukko 6. Juoksevia kenneltoiminnan kuluja	41
Taulukko 7. Kennelistä syntyvät kustannukset kolmessa vuodessa yhdellä koiralla	42
Taulukko 8. Pentueen kulut ja tuotot.....	45
Taulukko 9. Toisen pentueen tuotot ja kulut	47
Taulukko 10. Pentueen tuottavuus 1 800 eurolla.....	48
Taulukko 11. Pentue tuottavaksi	49
Taulukko 12. 10 vuodessa toiminta plussan puolelle	51
Taulukko 13. Kuinka monta koira omistanut	53
Taulukko 14. Mistä pentuja tai aikuista koira oli etsitty.....	54
Taulukko 15. KoiraNet tuntemus vastaajien keskuudessa.....	54

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Hinnan jakautuminen sektoreittain	57
Kuvio 2. Omistajuuden jakauma	59
Kuvio 3. Mistä ulkomaalaiset vastaajat ovat etsineet koira	60

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää koiran kasvattamisen eettisiä periaatteita ja ostajien valintakriteereitä pennun hankkimisessa. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä arvioivat laskelmat kennelin kannattavuudesta. Asiaa selvitetään niin tietoperustassa kuin kasvattajien ja koiranostajien näkökulmasta kyselytutkimuksella. Opinnäytetyön tavoitteena on tukea kennelin perustamista ja selvittää kannattavaan ja vastuulliseen kenneltoimintaan vaikuttavia asioita. Opinnäytetyössä käsitellään kennelin aloittamista ja ylläpitämistä vaativia toimintoja. Helposti voisi ajatella, että kennelin pitämiseen tarvitsee vain uros- ja naaraskoiran. Luonto hoitaa pennut ja niille etsitään sopiva ostaja. Kuitenkin pienellä tutkimuksella voidaan todeta koiran kasvatuksen vaativan muutakin. Syvällisemmällä lain ja käytänteiden tarkastelulla saadaan jo paljon laajempi käsitys siitä, mitä kaikkea pitäisi ottaa huomioon jalostuksessa ja kasvattamisessa.

Kasvattamista ja koiran omistamista säätelee useampi laki kuten muun muassa metsästyslaki ja eläinsuojelulaki. Mutta lain lisäksi on olemassa normeja, joiden sisällä tulisi toimia. On olemassa rajatapauksia, joissa kasvattaminen tapahtuu lakien sisällä, mutta toiminta on silti kaukana eettisestä (Kerola, Koivuranta, Pehkonen, Sorjanen & Vainio 2017, 48). Kasvattajien joukossa on myös välinpitämättömyyttä eettisyyttä kohtaan (Kerola ym. 2017, 42–70). Aloittavalla kasvattajalla on aina edessään tie, missä opitaan uutta ja syvennetään olemassa olevaa tietoisuutta. Opinnäytetyössä siten pohditaan sitä, mitä eettinen koiran kasvattaminen lopulta on.

Kennelliitto määrittelee vuonna 2021 internet-sivuillaan eettisen kasvattamisen sisältävän muun muassa terveyden, luonteen sekä rodunomaisuuden. Kasvattajan odotetaan pitävän huolta pentujen ja emon hyvinvoinnista sekä aloittavan pentujen sosiaalistamisen niiden ollessa vielä kasvattajalla. (Suomen Kennelliitto ry 2021q.) Voi olla tapauksia missä mennään lain puitteissa, mutta kasvatuksen laatu on siitä huolimatta epämääräistä. Kennelliiton jalostusasiantuntija Katariina Mäki onkin todennut, ettei eläinsuojelulakia sovelleta koiran jalostukseen ollenkaan (Kerola ym. 2017, 38).

Monilla roduilla on liiallisesta jalostuksesta aiheutuvia ongelmia. Yhtenä esimerkkinä näistä roduista voidaan pitää lyhytkuonoisia rotuja. Kasvattajan tulisikin ymmärtää missä vaiheessa yksilön ominaispiirteet eivät ole jalostuskelpoisia tai

missä vaiheessa jalostusta tehdään huomioimatta yksilön tarpeita. (Kempe & Mäki 2020, 4.)

Koiran kasvatuksen eettisyys ja kannattavuus valikoituivat opinnäytetyön aiheeksi, koska COVID-19-virus aiheutti koiranpentujen suuren kysynnän (Tuhkanen 2020). Suuri kysyntä avaa mahdollisuudet kyseenalaiselle kasvatukselle, koska ihmisten tarve saada pentu sumentaa silmiä vääränlaiselta toiminnalta. Jalostuksen ja ihmisten mieltymysten muuttuminen on vuosien saatossa vaikuttanut rotujen kehitykseen (Kerola ym. 2017, 14). Näin ollen on tärkeää pysähtyä pohtimaan, millainen kasvatusta on eettistä. Vuonna 2020 myös Suomen ruokavirasto tilasi selvityksen koiran jalostuksen ongelmista (Kempe & Mäki 2020, 4).

Koiran kasvattaminen on monisyinen aihealue, jota voidaan lähestyä useammasta suunnasta, kuten esimerkiksi genetiikan, ruokinnan tai koiran kouluttamisen näkökulmista. Kenneltoiminta ei ole pelkästään pentujen kasvattamista vaan kokonaisvaltaista työtä koirien parissa. Työ alkaa koiran syntymästä ja kestää koiran kuolemaan saakka. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on keskittyä kenneltoiminnan eettisyyteen jalostuksessa sekä sen kannattavuuteen. Tätä kautta esimerkiksi genetiikka on keskeisessä asemassa työssä.

Opinnäytetyössä tutkitaan kuitenkin eettisen koirankasvattamisen kustannuksia sekä kustannuksien syntyperiä. Kaikki kustannukset eivät ole pakollisia vaan voivat tuoda lisäarvoa itse kasvattajalle. Koiraa ei tarvitse esimerkiksi käyttää ultraäänitutkimuksessa vaan kasvattaja kartoittaa sillä itselleen arviota tiineydestä ja pentujen määrästä. Lisäksi voidaan todeta kannattavuusarvion lopputulokseen vaikuttavan kannattavuuden laskutapa ja se, mitkä kaikki kulut lasketaan kennelistä syntyviksi kuluiksi. Koira harrastuksena synnyttää kuluja, mutta joillekin nämä ovat verrattavissa kuntosalimaksuihin. Koiraharrastus on harrastus kuin mikä tahansa muukin, eikä sen kuluja ajatella tulonhankkimisesta syntyviksi kuluiksi. Pentutehtailijat ovat asia erikseen, sillä pentutehtailijoiden tavoitteena on voiton maksimoiminen (Jaakonsaari & Ojala 2011, 180).

Opinnäytetyötä katsotaan osittain lähemmin shiban näkökulmasta, koska opinnäytetyön kirjoittaja harrastaa rotua ja kennelin aloittamista suunnitellaan tämän rodun pariin. Eettisyydeltään kasvatuksen asiasisältö on sama rotuun katsomatta, mutta rodun asettamat vaatimukset tulevat laskelmissa enemmän esiin.

Shiba ei ole ollut 2000-luvun alussa tunnettu rotu, mutta sen tunnettavuus on kasvanut sen jälkeen. Rotu on ollut osana televisiosarjaa sekä siitä on tullut kansainvälisesti tunnettu meemi. (STT 2018) Kysynnän räjähtäminen käsiin on aiheuttanut sen, että monella ostajalla on kova tarve saada oma pieni shiba. Tämä noussut maine on myös osasyynä opinnäytetyön aihevalintaan.

2 MENETELMÄN KUVAUS

Opinnäytetyö toteutetaan tapaustutkimuksena, koska työ toteutetaan yksittäisen hypoteettisen kennelin näkökulmasta. Aineistonkeruumenetelmänä on koiran kasvattajille sekä koiran omistajille tai vain koira harkitseville osoitettu kysely. Kyselyjä tehdään kaksi, jotta saadaan selvitettyä koiran kasvattajien näkemyksiä eettisestä ja vastuullisesta koirankasvatuksesta sekä toinen kysely koiran omistajille tai koira harkitsevalle.

Liitteen 2. mukaisissa kysymyksissä kasvattajilta selvitetään millaisena nykyiset kasvattajat näkevät eettisyyden ja miten se näkyy heidän toiminnassaan. Lisäksi kyselyssä selvitetään vaikuttaako eettinen ja vastuullinen kasvatus hintaan, mitä he pyytävät pennuista. Nämä kolme kysymystä on jätetty avoimiksi eikä näihin ole määritelty valmiita vastauspohjia. Sen sijaan siihen, kuinka kauan henkilö on toiminut kasvattajana tai kuinka monta pentuetta hänellä on ollut, määriteltiin vaihtoehdot, minkä sisältä vastaus löytyy. Suljetuilla vastauksilla vastaajat saadaan helpommin jaoteltua esimerkiksi sen perusteella, kuinka monta pentuetta heillä on ollut. Henkilö, jolla on ollut useita pentueita voi nähdä toiminnan eri valossa kuin henkilö, joka on saanut vain yhden pentueen.

Liitteen 1. mukaisissa kysymyksissä koiran omistajilta tai koirasta haaveilevilta selvitettiin heidän kriteereitään koiran valitsemiseen. Heiltä kartoitettiin heidän näkemyksiänsä vastuullisesta koiran kasvatuksesta ja siitä, kuinka paljon se vaikuttaa heidän pennun valintaansa. Omistajien kyselyssä oli enemmän suljettuja kysymyksiä, joissa annettiin valmiit vaihtoehdot vastaajille. Tällä saatiin kyselystä kevyempi ja nopeampi vastata. Tämän lisäksi suljetut kysymykset auttavat vastauksien rajaamisessa ja tarkastelussa. Sekä kasvattajien että omistajien kyselyissä oli lopussa vapaaehtoinen kysymys, missä he pystyivät tuomaan esille heille tärkeitä asioita, joita ei välttämättä ollut suoraan kysytty kyselyssä.

Näistä molemmista kyselyistä tehtiin myös englanninkielinen kysely. Omistajien englanninkielinen kysely on liitteessä 3. ja kasvattajien liitteessä 4. Kansainvälisellä kyselyillä oli tarkoitus kartoittaa näkemyksiä Suomen ulkopuolelta. Kysely oli pohjaltaan hyvin pitkälle kopio suomalaisesta versiosta, mutta kansainväliseen kyselyyn oli tehty muutamia muutoksia. Esimerkiksi kysymys Suomen Kennelliiton jalostustietokannasta oli jätetty pois, koska tämä ei luonnollisesti ole käytössä

Suomen ulkopuolella siinä muodossa, mitä kyselyssä kartoitettiin. Suomenkieliset kyselyt jaettiin samoilla kanavilla kuin englanninkieliset kyselyt. Näitä sosiaalisen median kanavia olivat muun muassa Facebook ja Reddit. Aineistoa kerättiin 4.3.2021–31.3.2021 välisenä aikana. Kysely oli julkinen ja vastaajat saivat jakaa kyselyä halutessaan.

Kyselyn tekeminen valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi koska sillä saatiin tavoitettua useampi henkilö. Aineistonkeruuna harkittiin myös haastatteluja, joiden etu olisi ollut mahdollisuus muokata kysymyksiä haastattelun edetessä esimerkiksi täsmentämällä asioita lisäkysymyksin. Haastatteluissa haastateltavien määrä olisi kuitenkin jäänyt vähäiseksi. Opinnäytetyössä käytetään tämän lisäksi erilaisia tiedonhakumenetelmiä, joiden avulla saavutetaan kokonaisvaltainen kuva aiheesta.

Opinnäytetyössä on tarkoitus myös arvioida kasvattamisen kannattavuutta. Yksi olennainen asia kannattavuudessa on tarkastella mitä kuluja ajatellaan sisältyväksi kasvatusprosessiin ja mitkä mielletään normaaliksi koiranpidosta syntyviksi kuluiksi. Kuluissa pitää huomioida se, etteivät kaikki kulut ole kiinteitä tai pakollisia kuluja ja näin kokonaiskulutukseen vaikuttavat monet tekijät. Kuluihin vaikuttavat kasvattajan mieltymykset muun muassa näyttelyissä käymiseen tai muuhun koiraharrastamiseen liittyen.

Opinnäytetyössä kannattavuudella tarkoitetaan sitä, että kennel tuottaa tulosta enemmän kuin siitä syntyvät kuluja. Lisäksi kannattavuutta tarkastellessa pitää huomioida mahdollinen vähennysoikeus verotuksessa ja mahdollisen kirjanpito-velvollisuuden aiheuttamat ylimääräisiä kulut. Opinnäytetyössä on tarkoitus arvioida mikä olisi sellainen pennun myyntihinta, milloin kasvatus olisi aina kannattavaa. Lisäksi tarkoitus on pohtia koiranostajan valmiutta maksamaan tuota hintaa pennustaan.

3 KASVATUKSEN JA KENNELTOIMINNAN TAUSTAA

3.1 Suomen Kennelliitto

Suomen Kennelliitto on perustettu vuonna 1889 nimellä Finska Kennelklubben. Finska Kennelklubben oli kaksikielinen ja se perustettiin alun perin metsästyksen tarpeisiin. Henkilöiden väliset ristiriidat sekä Finska Kennelklubbenin säännösten jäykkyys aiheuttivat sen, että vuonna 1943 Kennelklubbenin rinnalle perustettiin Suomen Kennelliitto, joka toimi nykyaikaisempaan järjestöön. Vuonna 1962 Finska Kennelklubben ja Suomen Kennelliitto yhdistyivät yhdeksi samaksi organisaatioksi. (Suomen Kennelliitto ry 2021h.) Suomen Kennelliiton jäsenmäärä on kasvanut nopeasti ja vuonna 2019 jäsenten määrän vahvistettiin olevan 148 543 jäsentä (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 9). Jäsenet muodostuvat henkilöjäsenistä sekä yhdistysjäsenistä, joihin kuuluvat muun muassa eri kennelpiirit sekä rotujärjestöt (Suomen Kennelliitto ry 2021o). Suomen Kennelliiton konsernin liikevaihto vuonna 2019 on ollut 13 075 755 euroa (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 31).

Suomen Kennelliiton organisaatioon kuuluvat kolme tytäryhtiötä sekä Suomen Kennelsäätiö. Tytäryhtiöihin kuuluvat Kustannus Oy Koiramme, joka tuottaa Koiramme-lehteä. Lehti ilmestyy 10 kertaa vuodessa ja sisältää tietoa koiraharrastamisesta. Kustannus Oy Koiramme rinnalla tytäryhtiöitä ovat Showlink Oy sekä Prettybit Projects Oy. Showlink Oy:n pääasiallinen tehtävä on näyttelyiden ja tapahtumien järjestäminen sekä verkkokaupan hallinto. Prettybit Projects Oy puolestaan tarjoaa Showlink Oy:n tarvitsemat ohjelmistot sekä konsernin tarvitseman IT-tuen. (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 28.) Tytäryhtiöiden rinnalla toimii Suomen Kennelsäätiö, joka suojelee ja taltioi koiraharrastamisen perintöä. Yhtenä esimerkkinä työtä on säätiön ylläpitämä koiramuseo. (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 29.)

Suomen Kennelliitto pyrkii olemaan alan suunnannäyttäjäksi sekä jakamaan tietoa koiriin liittyen. Kennelliitto toimii vaikuttajana päätöksien teossa sekä tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin (Suomen Kennelliitto ry 2021g). Kennelliiton tarkoitus on edistää muun muassa puhtasrotuisten, terveiden ja hyväluonteisten koirien kasvattamista. Kasvattamiseen kuuluu edellä mainittujen lisäksi myös rakenne, käyttöominaisuudet sekä rodunomaisen ulkomuodon jalostaminen. Kennelliiton tavoitteena on parantaa koirien hyvinvointia sekä edistää koiran pitämisen edellytyksiä Suomessa. Kasvatustyön

ohella Kennelliiton tarkoituksena on edistää monipuolista koiraharrastamista. (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 4.)

Suomen Kennelliitto laatii sopimusasiakirjojen lisäksi myös sääntöjä ja ohjeita, joita kasvattajan tulisi noudattaa jalostustoiminnassa. Sopimusasiakirjoja on laadittu muun muassa koiran kaupasta, astutuksesta tai sijoittamisesta. Ohjeita ja sääntöjä on myös koiran kanssa harrastamiseen, kuten metsästykseseen. Metsästyksestä esimerkkinä ovat hirvikoirille järjestettävät haukku- tai jäljituskokeiden ohjeet ja säännöt. (Suomen Kennelliitto ry 2021p.)

3.2 KoiraNet

KoiraNet on Suomen Kennelliiton ylläpitämä jalostustietojärjestelmä. Sitä ei ole suunniteltu ainoastaan kasvattajille vaan siitä on myös apua koiraa harkitsevalle. Jalostustietojärjestelmä on rekisteri, missä ylläpidetään koiriin ja kasvatukseen liittyvää dataa (Suomen Kennelliitto ry 2021c). Opinnäytetyössä toteutetun kyselyn vastauksien perusteella KoiraNet itsessään oli tunnettu, mutta sen kaikki ominaisuudet eivät olleet. Moni hakee netistä tietoa kasvattajista, mutta kaikki eivät ole niin valveutuneita, että osaisivat hyödyntää myös KoiraNetiä kasvattajan ja pennun valinnassa.

KoiraNetistä voi tarkistaa astutusta suunniteltaessa jalostukseen tarkoitettun yksilön tulokset kuten esimerkiksi terveystulokset. Lisäksi KoiraNetistä on nähtävissä täyttääkö jalostettava yksilö rotukohtaisen PEVISA-ohjelman vaatimukset. PEVISA-ohjelmalla tarkoitetaan perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa. KoiraNetissä on nähtävissä myös jalostusindeksi eli BLUP-indeksi (Suomen Kennelliitto ry 2021c). Indeksillä kuvataan ennustetta yksilön jalostusarvosta ja se muodostuu yksilön omien tulosten lisäksi sen sukulaisten tuloksista sekä ympäristön vaikuttavista tekijöistä. Indeksillä muodostaa kuvan yksilöstä suhteessa muihin saman rodun edustajiin ja muuttuu sitä tarkemmaksi, mitä enemmän tuloksia yksilö saa. (Suomen Kennelliitto ry 2021k.) Vaikka BLUP-indeksi on tarkoitettu enemmänkin kasvattajille, se on myös koiraa harkitsevalle työkalu etsiessä vastuullista kasvattajaa.

Yksilöllisten tietojen ja BLUP-indeksin lisäksi KoiraNetistä on saatavissa myös rotukohtaisia tilastoja, mitkä auttavat hahmottamaan rodun sen hetkistä yleistilannetta (Suomen Kennelliitto ry 2021c). Tilastoja pitää kuitenkin osata katsoa

kriittisesti. Esimerkiksi keskimääräistä elinikää kuvaava tilasto voi olla harhaanjohtava, koska kaikki eivät ilmoita koiran kuolemasta. Tilastosta ei ehkä tiedetä tai sitä ei ajatella niin tärkeänä, jolloin kuolemasta ilmoittaminen jää tekemättä. Näin ollen rotukohtainen keski-ikä voi näyttää korkeammalta kuin mitä se todellisuudessa on.

3.3 FCI

FCI eli Fédération Cynologique Internationale on kansainvälinen koiramaailman kattojärjestö. Järjestö on perustettu vuonna 1911 viiden eurooppalaisen maan toimesta tavoitteenaan ylläpitää ja edistää koiran jalostustoimintaa sekä puhtasrotuisuutta. Ensimmäisen maailmansodan takia järjestö lopetti toimintansa, mutta vuonna 1921 se perustettiin uudestaan ja on toiminut siitä asti. (Fédération Cynologique Internationale 2021a.)

Vuonna 2021 järjestöön kuului 99 jäsenmaata ja yhteistyökumppania. FCI huolehtii, että jäsenmaiden kennelliittojen standardit ovat yhtenäiset. Lisäksi FCI on vastuussa kansainvälisistä koirien arvonimistä, kuten esimerkiksi CACIB. (Fédération Cynologique Internationale 2020.) CACIB on kansainvälinen sertifikaatti, minkä myötä koira voi saada kansainvälisen muotovalion arvon (Suomen Kennelliitto ry 2021i). Arvonimien lisäksi FCI myöntää kennelnimet ja päivittää ja julkaisee rotumääritelmät ja kansainväliset säännökset. FCI säilyttää myös tiedot kansainvälisesti lisensoiduista tuomareista sekä ylläpitää kalenteria kansainvälisistä koiranäyttelyistä. (Fédération Cynologique Internationale 2021b.)

FCI on määrittänyt kansainvälisen jalostusstrategian, jonka tavoitteena on muun muassa terveen koirapopulaation ylläpitäminen. FCI kuitenkin huomauttaa, ettei terveitä sairautta resessiivisesti kantavia yksilöitä tarvitse kokonaan poissulkea sillä liian tarkka terveysseulonta ei ole hyväksi geenien monimuotoisuudelle. Terveiden sairautta kantavien yksilöiden jalostus pitää tapahtua kuitenkin niin, että resessiivistä geeniä kantava yksilö tulee yhdistää vain yksilön kanssa, joka ei kannata kyseistä geeniä. (Fédération Cynologique Internationale 2019, 3.)

FCI kansainvälinen ohje ottaa tämän lisäksi kantaa myös vahinkoastutuksiin tai keinosiemennykseen (Fédération Cynologique Internationale 2019, 5, 7). Kaiken kaikkiaan FCI:n kansainvälinen jalostusstrategia velvoittaa kaikkia jäseniä. Strategia antaa valtuuden paikallisille liitoille sopia tiukemmista säännöistä kuin FCI:n

strategiassa, mutta kaikkien sääntöjen on vähintään täytettävä FCI:n strategian vaatimukset. (Fédération Cynologique Internationale 2019, 9.)

3.4 Eri koirarekisterit

Kennelliitolla on neljä eri rekisteriä, joihin kasvattaja rekisteröi pentueen. Yleisin rekisteri on FI-rekisteri. Rekisterissä ovat kaikki puhtasrotuiset ja tunnustetut koirat. Rekisteröinti FI-rekisteriin edellyttää myös, että yksilön periytyminen kolmessa polvessa on aukoton ja koirat löytyvät FI-rekisteristä, ER-rekisteristä tai FCI:n tunnustamasta rekisteristä. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 18.)

Toinen kennelliiton rekistereistä on ER-rekisteri eli erikoisrekisteri. ER-rekisteriin menevät ne koirat, jotka eivät täytä kaikkia FI-rekisterin ehtoja. Syynä voi olla, että koiran sukutaulu on puutteellinen eikä kaikkien isovanhempien tietoja löydy kolmanteen polveen asti. ER-rekisterin lisäksi Kennelliitolla on Ei jalostukseen -rekisteri. Tämän rekisterin lyhenne on EJ. Kasvattaja voi rekisteröidä pentueen EJ-rekisteriin, jos haluaa, ettei pentuja käytetä jalostukseen. EJ-rekisteriin menevät myös ne koirat, jotka eivät täytä FI- tai ER-rekisterin ehtoja. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 18.)

Näiden kolmen rekisterin lisäksi Kennelliitto ylläpitää FIX-rekisteriä, mikä on tunnistusmerkintärekisteri koirille, joita ei voida rekisteröidä kolmeen edellä mainittuun rekisteriin (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 18). Tällaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi moniroituiset koirat. Moniroituinen koira voidaan haluta rekisteriin, jos sillä harrastetaan agility- tai toko-kilpailuja (Suomen Kennelliitto ry 2020, 1). FIX-rekisteri toimii samalla Kennelliiton omistajarekisterinä (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 18).

3.5 Kennelliiton jalostusstrategia

Suomen Kennelliiton tekemä yleinen jalostusstrategia koskee kaikki Suomessa olevia rotuja. Strategia on laadittu niin, että se on yhteneväinen Kennelliiton muiden jalostusta ohjaavien sääntöjen kanssa. Jalostusstrategiassa on erityisesti otettu huomioon eläinsuojelulain 8 § sekä eläinsuojeluasetuksen 24 §. (Suomen Kennelliitto ry 2017, 4.) Eläinsuojelulain 8 § säätelee eläimen jalostamisesta sekä genetiikasta (Eläinsuojelulaki 247/1996 2:8. §). Eläinsuojeluasetus 24 § täydentää eläinsuojelulain 8 §:n kohtaa eläimenjalostuksesta (Eläinsuojeluasetus 396/1996 6:24. §).

Strategiassa on huomioitu Euroopan Neuvoston lemmikkien jalostusta koskeva päätös ja se noudattaa FCI:n kasvatusta ohjaavaa säännöstä. FCI:ltä on huomioituna lisäksi ohjeistus rotujen ja rotumuunnoksien risteytyksestä sekä kansainvälinen jalostusstrategia. (Suomen Kennelliitto ry 2017, 4.) Yleisellä tasolla Kennelliiton tavoitteena on koirakannan laadun parantaminen. Jalostuksessa tulee huomioida rotumääritelmät liioittelematta niissä mainittuja ominaisuuksia. Kasvattamisen pitää olla pitkäjänteistä ja suunnitelmien on oltava ajateltu kauaskantoisemmiksi tavoitteena saada terveitä ja pitkäikäisiä koiria. Missään vaiheessa jalostusta ei saa unohtaa pentujen tai emän hyvinvointia. (Suomen Kennelliitto ry 2017, 5.) Kennelliiton jalostusstrategiassa on kymmenen päätavoitetta, jotka ovat listattuna alla taulukossa 1 (Suomen Kennelliitto ry 2017, 4).

Taulukko 1. Jalostusstrategian päätavoitteet (Suomen Kennelliitto ry 2017, 4)

- Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.
- Jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia.
- Jalostukseen käytettävä koira on hermoiltaan ja käyttäytymiseltään sellainen, että se selviää arkipäivän tilanteista. Näin sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, on mahdollisimman pieni.
- Vakavien, koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien leviäminen estetään. Vain kliinisesti tervettä koira voidaan käyttää jalostukseen, kun kyse on sairauksista, jotka aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai muuten rajoittavat koiranlajityypillistä elämää.
- Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.
- Jalostukseen käytetään mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria. Koiran elinikää ei turhaan pitkitetä terveyden ja hyvinvoinnin kustannuksella.
- Jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä käytetään jalostukseen monipuolisesti.
- Kennelliitto tukee ja tuottaa toimintaa, jolla pyritään tiedon lisäämiseen koiran perimästä, terveydestä ja sairauksista.
- Yhteistyötä eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa tiivistetään. Myös eläinlääkärit tukevat omalla toiminnallaan jalostusstrategian periaatteita ja tavoitteita.
- Kennelliitto vaikuttaa Pohjoismaisen Kennelunionin ja FCI:n kautta kansainväliseen yhteisöön tiedon ja taidon lisäämiseksi koiranjalostuksessa. Kansainvälisessä yhteisössä toimitaan aina niin, että koirien terveys ja hyvinvointi ovat tärkeimpiä päämääriä.

Suomen Kennelliiton toiminta sekä sen antama jalostusohjaus perustuvat heidän yleiseen jalostusstrategiaansa. Strategia vaikuttaa painopisteiden valintaan sekä siihen, miten olemassa olevat resurssit jaetaan. Kennelliiton toimintaa kehitetään siten, että jalostuksen tavoitteet saadaan toteutumaan ja toiminta auttaa koirien jalostamista parhaiten. Yleisen jalostusstrategian lisäksi koirankasvatusta ohjataan PEVISA-ohjelman sekä rotukohtaisen JTO:n avulla. (Suomen Kennelliitto ry 2017, 5.)

3.6 Jalostuksen tavoiteohjelma

JTO eli jalostuksen tavoiteohjelmaan on koottu tiedot liittyen rodun jalostukseen. Toisin kuin Kennelliiton yleinen jalostusstrategia, JTO on muotoiltu yhtä rotua ajatellen. JTO:sta käyvät ilmi esimerkiksi kyseisen rodun luonteen ominaisuudet ja rodun sen hetkinen terveydentila. Tavoiteohjelma pitää rakentaa niin, ettei se ole ristiriidassa eläinsuojelulain tai -asetuksien eikä muiden viranomaismääräyksiensä kanssa. JTO sisältää myös rotujärjestön jalostustavoitteet ja suositukset. Rotujärjestön jalostustavoitteet tulee olla yhtenevät JTO:ssa esitettyihin tavoitteisiin. (Suomen Kennelliitto ry 2021b.)

Jalostuksen tavoiteohjelma on pakollinen kaikille roduille ja niiden olemassaolosta vastaavat rotujärjestö sekä sen alaiset yhdistykset. JTO:n ehkä yksi oleellisimmista tavoitteista on huolehtia rodun geneettisestä vaihtelusta. Yksittäisen koiran jälkeläisten määrä pitäisi tämän takia pitää hallinnassa. Yksilön jälkeläisten määrä ei saisi olla yli viittä prosenttia rodun keskimääräisestä rekisteröintimäärästä 4–5 vuoden aikana. (Suomen Kennelliitto ry 2021b.)

Yksilölle asetettu jälkeläiskiintiö ei ole varsinainen määräys, joten jää kasvattajan omatunnon varaan toimia oikein. Kun omistajalla on sohvalla makoileva oma koira, jolla on aivan mahtava luonne, voi olla houkutus teettää useampi pentue kuin olisi hyväksi. Jos kyseessä on pieni kanta, oma ahneus voi tuottaa hallaa rodun monimuotoisuudella pitemmällä aikavälillä. Jalostuksen tavoiteohjelmaa tukemaan rotu voi hakeutua PEVISA-ohjelmaan, mikä auttaa sitä pääsemään JTO:ssa esitettyihin tavoitteisiin (Suomen Kennelliitto ry 2021b).

Tavoiteohjelman olemassaolosta olisi hyvä tiedottaa enemmän. JTO:sta saa paljon hyödyllistä tietoa, mikä voi auttaa koira harkitsevaa valitsemaan pentu vas-

tuullisesta kodista. Jalostuksen tavoiteohjelman avulla ostaja pystyy hahmottamaan, millainen on rodun omainen yksilö ja millaisia ovat sille ominainen luonne tai rakenne. JTO:sta saa myös tietoa siitä, mitä terveystutkimuksia pentueen vanhemmilla pitäisi olla ja mitkä ovat niiden raja-arvot. (Suomen Kennelliitto ry 2021b.)

3.7 PEVISA

PEVISA-ohjelma on perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma. PEVISA on aina rotukohtainen ja sen laatii rotujärjestö, joka hyväksyttää ohjelman Kennelliitolla (Suomen Kennelliitto ry 2021d). PEVISA-ohjelmaan liittyminen tapahtuu aina rotujärjestön aloitteesta ja ohjelma on hyväksyttävä rotujärjestön ja mahdollisen rotuyhdistyksen yleiskokouksessa. PEVISA-ohjelmaa anovalla rodulla pitää olla myös voimassa oleva JTO. PEVISA-ohjelman hakemuksen hyväksyy Suomen Kennelliiton hallitus, joka päättää ohjelman alkamisajan sekä voimassaoloajan. PEVISA-ohjelma voi olla kerralla viisi vuotta voimassa, minkä jälkeen se pitää uusia. (Suomen Kennelliitto ry 2009, 1–2.)

Toisin kuin JTO, PEVISA-ohjelma on vapaaehtoinen. PEVISA-ohjelma on laadittu, jotta perinnöllisiä sairauksia ja vikoja saataisiin vähennettyä sekä ennaltaehkäistyä. Perinnöllisinä vikoina ja sairauksina voidaan pitää tekijöitä, jotka muun muassa alentavan koiran elintoimintoja tai huonontava elämän laatua. (Suomen Kennelliitto ry 2009, 1.) Ohjelman tavoitteena on myös turvata rodun geneettinen monimuotoisuus. Rotukohtaisen PEVISA-ohjelman tulisi kuitenkin aina ensimmäisenä vastata luonteen ja terveyden ongelmien ennaltaehkäisyyn. Ohjelmassa ei kuitenkaan saa unohtaa koiran rodunomaisuutta tai rodun ominaispiirteitä. (Suomen Kennelliitto ry 2019a, 1–3.)

Voimassaolevan PEVISA-ohjelman noudattamatta jättäminen estää pentueen rekisteröinnin (Suomen Kennelliitto ry 2021d). PEVISA-ohjelmasta poikkeamiseen voi kuitenkin hakea poikkeuslupaa. Kasvattaja voi myös kerran rekisteröidä pentueen FI- tai ER-rekisteriin, jos PEVISA-ohjelman edellyttämät tutkimukset tehdään astutuksen jälkeen ja tulokset todetaan olevan vaaditulla tasolla. Muussa tapauksessa pentue rekisteröidään EJ-rekisteriin. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 19.) Vuonna 2019 PEVISA-ohjelmaan kuului 141 rotua, joiden PEVISA-ohjelmat muodostuivat hieman toisistaan poikkeavin ehdoin (Suomen Kennelliitto ry 2019b, 13).

3.8 Sijoitussopimus

Kasvattajalla on oikeus päättää kenelle myy koiran syntyneestä pentueesta. Sijoittaminen on samanlainen kauppa kuin muukin koiran myynti, mutta vain lykkäävien ehdoin. Sijoittamisessa jalostusoikeus ja omistus säilyvät kasvattajalla niin pitkään, että sopimusehdot ovat täyttyneet. Koiran sijoittamisesta on tehtävä aina sijoitussopimus, jonka laatijana on kasvattaja. Sopimuksen ehdot eivät saa kuitenkaan olla kohtuuttomat koiralle tai kaupan toiselle osapuolelle. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 14.)

Narttukoiran sopimus kattaa yleensä yhden pentueen, kun taas uroksella sopimus on yleensä kolmesta viiteen astutusta. Nartulla sopimuksen voi tehdä poikkeustilanteessa kahdesta pentueesta silloin kun kyse on esimerkiksi erittäin arvokkaasta tuontikoirasta. Pentuemäärän lisäksi sopimukseen merkitään koiran ikä, jolloin omistajuus viimeistään siirtyy kaupan toiselle osapuolelle. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 14.)

Sopimuksessa voidaan sopia myös mahdollisesta näyttelyesittämisen oikeudesta tai vakuusmaksusta. Sijoituskoirista on mahdollisuus periä vakuusmaksu, mikä on korkeintaan puolet koiran myyntihinnasta. Vakuusmaksu palautetaan ostajalle, kun koira on jalostettu sopimuksen mukaisesti. Viimeistään palautus tehdään, kun pentujen syntymästä on kulunut kolme kuukautta. Ellei kasvattaja käytä koira jalostukseen, vakuusmaksu jää hänelle. (Suomen Kennelliitto ry 2012)

Kasvattaja voi purkaa sijoitussopimuksen yksin ainoastaan, jos kyse on vakavasta sopimuksen rikkomisesta tai rikkeenä on eläinsuojelulain noudattamatta jättäminen. Muussa tapauksessa sijoitussopimus voidaan purkaa ainoastaan molempinpuolisesta yhteisymmärryksestä. Riitatilanteissa kasvattaja ei pysty ottamaan koira takaisin vaan tähän tarvitaan viranomaisen päätös. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 14.)

Sijoitussopimus voi auttaa kasvattajaa pitämään jalostuskäytössä olevien koirien määrän korkeampana kuin ehkä muutoin pystyisi. Sijoitussopimuksessa kustannuksien määrä vähenee lähinnä koiran yleisten kulujen verran. Kasvattaja vastaa sijoituskoiran kuluista edelleen niiltä osin, kuin ne liittyvät jalostukseen. Tällaisia

kuluja ovat esimerkiksi näyttelymaksut sekä terveystutkimukset. (Suomen Kennelliitto ry 2012.) Sijoitussopimusta ei kuitenkaan kannata tehdä kenen kanssa vain vaan se tulisi aina olla hyvin harkittu. Pennun ostohetkellä ostaja voi luvata moniakin asioita, jotka jäävät lopulta tyhjiksi lupauksiksi. Ostohetkellä sopimus voi tuntua kohtuulliselta, mutta astutushetken lähestyessä on tilanne toinen.

4 TALOUS JA KOIRANKASVATUS

4.1 Elinkeinonharjoittaja

Elinkeinonharjoittajaksi katsotaan Euroopan talousalueella asuva luonnollinen henkilö sekä suomalainen säätiö tai yhteisö. Säätiö tai yhteisö voi olla ulkomaalainen siinä tapauksessa, että yhteisö tai säätiö on rekisteröinyt sivuliikkeen Suomeen. Ulkomaalainen yhteisö tai säätiö täytyy olla perustettu jonkin Euroopan talousalueen lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi ulkomaalaisella yhteisöllä tai säätiöllä pitää olla päätoimipaikka tai kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa maassa. (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919 1:1.1–3 §.)

Elinkeinonharjoittaja vastaa itse henkilökohtaisesti tekemistään sopimuksista (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919 2:6.1 §). Elinkeinonharjoittajalla tulee olla edustaja, joka pystyy vastaanottamaan haasteita tai muita tiedoksiantoja tämän puolesta (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919 2:6.3 §). Osa elinkeinojen harjoittamisesta on säädetty luvanvaraiseksi, jolloin ennen toiminnan aloittamista on tehtävä lupahakemus. Hyväksytystä luvasta pitää tehdä ilmoitus kaupparekisteriin. Osa elinkeinotoiminnasta on kuitenkin sellaista, ettei siitä tarvitse tehdä varsinaista lupahakemusta, mutta toiminnasta on tehtävä ilmoitus laissa säädetylle viranomaiselle. (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919 2:7.1 §.)

Koiran kasvattaja katsotaan elinkeinonharjoittajaksi, jos kasvattajalla on kolmena peräkkäisenä vuotena syntynyt vähintään yksi pentu. Kasvattaja katsotaan elinkeinonharjoittajaksi myös siinä tapauksessa, jos pentueita on syntynyt vähintään kaksi yhden vuoden aikana kahtena peräkkäisenä vuotena. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 8.) Elinkeinonharjoittajaksi katsotun koirankasvattajan ei tarvitse hakea lupaa tai tehdä ilmoitusta viranomaisille (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919 1:3.1 §). Kenneltoiminnasta voi kuitenkin keskustella avoimesti naapureiden kanssa. Pienet koiranpennut eivät jää huomiotta ja avoimuudella vältytään myös mahdollisilta väärinkäsityksiltä.

4.1.1 Kirjanpito

Elinkeinonharjoittaja on kirjanpitovelvollinen. Ammatin- tai liikkeenharjoittaja ei ole velvoitettu pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, jos enintään yksi asetetuista raja-arvoista täyttyy. Rajoina ovat, ettei taseen loppusumma saa ylittää 100 000

euroa. Liikevaihto ei saa olla yli 200 000 euroa eikä ammatin- tai liikkeenharjoittajalla saa olla keskimäärin yli kolmea työntekijää. Yhdenkertainen kirjanpito on aina maksuperusteista. (Kirjanpitolaki 1336/1997 1:1a.1–2 §.) Maksuperusteista kirjanpitoa pidettäessä myynti- ja ostosaamiset on oltava sillä tasolla laadittu, että ne ovat jatkuvasti selvityskelpoisia (Kirjanpitolaki 1336/1997 2:3.2 §).

Kirjanpidon kirjausten pitää perustua päivättyyn ja kronologiseen numerointiin tai vastaavaan yksilöintiin. Kirjaukset tulisi olla aikajärjestyksessä ja osto- sekä myyntilaskut täytyy kirjata erikseen. (Kirjanpitolaki 1336/1997 2:4.1–2:5.1 §.) Kirjanpitoaineisto tulee säilyttää niin, että sitä pystytään jälkeenpäin tarpeen mukaan tarkastelemaan. Aineiston säilytysaika on 10 vuotta tilikauden päättymisestä. (Kirjanpitolaki 1336/1997 2:7.1, 2:10.1 §.)

Elinkeinoharjoittajan on tehtävä tilinpäätös, jos vähintään kaksi aikaisemmin listatuista ehdoista täyttyvät (Kirjanpitolaki 1336/1997 1:1a.3 §). Taseen loppusumma yli 100 000 euroa, Liikevaihto yli 200 000 euroa tai elinkeinoharjoittajalla on keskimäärin kolme työntekijää. Tilinpäätöksen sisältö on kerrottu Kirjanpitolain (1336/1997, KPL) 3 luvun 1 §:ssä. Tilinpäätös tulee laatia siten, että se antaa kattavan kuvan toiminnasta (Kirjanpitolaki 1336/1997 3:2.1 §).

4.1.2 Verotus ja vähennyskelpoisuus

Verovelvollisuus jaetaan kahteen kategoriaan, jotka ovat yleisesti verovelvollinen sekä rajoitetusti verovelvollinen. Yleisesti verovelvollisen ja rajoitetusti verovelvollisen ero on siinä, että yleisesti verovelvollinen maksaa veroa kaikesta saamastaan tulosta riippumatta siitä onko tulos tullut Suomesta vai ulkomailta. Rajoitetusti verovelvollinen maksaa veroa ainoastaan Suomesta saadusta tulosta sillä rajoitetusti verovelvollinen ei asu Suomessa. (Tuloverolaki 1535/1992 1:9.1–2 §.)

Tuloksi katsotaan rahana tai rahan arvoisena saatu etuus, joita ovat muun muassa palkkatulot sekä liikkeen tai ammatinharjoittamisesta saatu tulo. Tämän lisäksi tuloa voivat olla myös korkotulot, osingot ja rojaltit. (Tuloverolaki 1535/1992 1:10.1 §.) Elinkeino tulosta pystytään tekemään vähennyksiä niiltä osin kuin meno on syntynyt tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä (Laki elinkeinotulon verotuksesta 360/1968 1:7.1 §). Esimerkkinä kennelin vähennyskelpoisista menoista voisivat olla pentueen ruokinnan kustannukset tai astutusmaksut.

Vähennettävä meno on oltava todellinen eikä esimerkiksi laskennallinen työn osuus ole vähennyskelpoinen (Verohallinto 2019). Laissa elinkeinotulon verotuksesta 16 §:ssä on tarkempi lista kuluista, joita ei katsota vähennyskelpoisiksi. Vähennyskelpoiseksi ei esimerkiksi katsota sähkö- tai vesimaksuja. Jos elinkeinotoiminta tuottaa tappiota, on tappio vähennettävissä seuraavana vuonna syntyvistä tulosta seuraavan 10 vuoden aikana (Tulooverolaki 1535/1992 6:119.1 §).

Meno katsotaan sen verovuoden kuluksi, milloin suoriteperuste on syntynyt. Maksupäivä voi olla seuraavan vuoden puolella, kunhan varsinainen kulu on tapahtunut edellisen vuoden aikana. Määrältään vähäisissä erissä tästä voidaan kuitenkin poiketa ja katsoa meno sille vuodelle, kun maksu on tapahtunut. (Laki elinkeinotulon verotuksesta 360/1968 2:22 §.) Jos elinkeinonharjoittajan on sallittu pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, on meno vähennettävissä sinä vuonna, kun meno on maksettu (Laki elinkeinotulon verotuksesta 360/1968 2:27a §).

4.1.3 Arvonlisävero

Arvonlisäverolaki 1501/1993 sekä arvonlisäveroasetus 50/1994 määrittävät arvonlisäveron toimittamista Suomessa. ALV 1501/1993 1 §:ssä momentissa on listaus asioista, mistä arvonlisävero tullaan toimittamaan. Elinkeinonharjoittaja on arvonlisäverovelvollinen Suomessa tapahtuvan tavarankäytön ja palvelun myynnistä. Jokaisen arvonlisäverovelvollisen on hakeuduttava verottajan ylläpitämään alvrekisteriin. Jos elinkeinon harjoittaja ei ilmoittaudu rekisteriin, hän ei vähennä ostojen arvonlisävero saamisia, anna ilmoitusta arvonlisäverosta tai maksa arvonlisäveroa. Toiminnan harjoittaja ei myöskään lisää arvonlisäveroa tekemäänsä myyntiin. (Verohallinto 2020.) Arvonlisäverovelvollisuutta ei synny, jos liikevaihto jää alle 15 000 euron. Liikevaihdon raja nousi 5 000 eurolla 1.1.2021, kun se vielä vuonna 2020 oli vain 10 000 euroa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993 2:3.1 §.)

Arvonlisävero on kuluttajan maksama vero, mikä lisätään myyntiin ja tilitetään valtiolle. Elinkeinonharjoittaja pystyy vähentämään toiselta arvonlisäverovelvolliselta hankkimansa tavarankäytön tai palvelun arvonlisäveron. (Myrsky & Ossa 2008, 239.) Jos kasvattaja on elinkeinotoiminnaltaan arvonlisäverovelvollinen, lisää hän arvonlisäveron pennun myyntihinnan päälle. Arvonlisävero tulee ostajan maksettavaksi ja se tilitetään kasvattajan toimesta verottajalle.

Arvonlisäverolaissa koira katsotaan tavarana, jolloin verotus normaalisti tapahtuisi kulutusmaan lainsäädännön mukaan. Koiran vienti ulkomaille on kuitenkin säädetty laissa verottomaksi myynniksi, jolloin siihen ei lisätä arvonlisäveroa. Myyntinä ulkomaille katsotaan, jos myyjä tai hänen nimissään toimiva henkilö kuljettaa koiran ulkomaille. Koira on myös luovutettava veroalueen ulkopuolella. Myyjän on pystyttävä kysyttäessä todentamaan olleensa henkilö, joka on tavaran kuljettanut ulkomaille. Tavarana eli koiran maahantuonnissa veron maksaa maahantuojaja. Vero maksetaan tullausarvosta lisättynä tullimaksulla. Tullausarvona pidetään sitä hintaa, minkä ostaja on maksanut pennusta myyjälle. (Suomen Kennelliitto ry 2021e, 32–33.)

4.2 Harrastustoiminta verotuksessa

Laissa ei ole säädetty varsinaisesti harrastustoiminnasta, eikä sille näin ollen ole varsinaista määritelmää. Myös oikeuskäytäntö on jäänyt vähäiseksi asian tiimoilta. Verottajan syventävissä ohjeissa harrastustoimintaa kuvataan henkilön vapaa-aikaan kuuluvana toimintaa, jossa pääasiallinen tarkoitus on henkilön vapaa-ajassa ja harrastamisessa. Harrastamisessa tavoitteena voi olla kunnon ylläpitäminen tai henkinen hyvinvointi. Harrastustoiminnan kestolle ei ole määritetty rajaa, joten toiminta voi olla satunnaista tai jatkuvaa. (Verohallinto 2019.)

Harrastustoimintaa ei harjoiteta tulonhankkimiseksi eikä henkilö saa siitä toimeentuloaan. Harrastustoiminnasta voi olla satunnainen mahdollisuus saada myyntituloja. Harrastustoiminnaksi voidaan katsoa myös muu pienimuotoinen toiminta tai jopa elinkeinotoiminnan tunnusmerkit omaava toiminta. Molemmissa vaikuttavana tekijänä on se, onko saatu tulo tehty tulonhankkimistarkoituksella. Myös toiminnan jatkuva tappiollisuus osoittaa toiminnan harrastustoiminnaksi. Toiminnalla katsotaan olevan tulonhankkimistarkoitus jos siitä saadaan enemmän tuloja kuin mitä syntyy menoja. Harrastustoiminnasta saadut tulot, verotetaan tuloverolain mukaan. (Verohallinto 2019.)

Harrastustoiminnan tuloista voidaan vähentää tulon hankkimisesta syntyneet kulut aina tulon määrään asti. Tuloista voidaan vähentää myös edellisenä vuonna syntyneitä kuluja, jos voidaan osoittaa, että kyseiset menot ovat edesauttaneet kuluvan vuoden tulojen syntymistä. Elantomenoja jotka syntyvät harrastustoiminnasta riippumatta ei kuitenkaan saa vähentää saaduista tuloista. Tuloista ei saa

myöskään vähentää harrastustoiminnan takia otetun lainan korkoja. Jos vähennettävien menojen määrä on tuloja suurempi, syntynyttä tappiota ei käsitellä verotuksessa. (Verohallinto 2019)

Harrastustoiminnan harjoittajalla ei ole kirjanpito- tai muistiinpanovelvollisuutta (Verohallinto 2019). Tulojen ja menojen seuranta on kuitenkin hyödyllistä ja hyvän tavan mukaista. Jos harrastustoiminta tuottaa tuloja, on ne ilmoitettava verottajalle (Tuloverolaki 1535/1992 1:9.1 §). Tällöin myös mahdolliset vähennykset on helpompi merkitä, kun niistä on selkeät muistiinpanot. Muistiinpanojen tulee perustua tositteisiin eli esimerkiksi kuitteihin.

4.3 Kennelin aloittaminen ja kennelnimi

Kennelin aloittaminen ei itsessään ole monimutkaista. Kennelnimeä hakeakseen henkilön tulee olla jäsenenä sekä rotujärjestössä että kennelliitossa. Hänen täytyy olla täysi-ikäinen sekä hyväksytysti suorittanut kasvattajan peruskurssin. Ennen kennelnimen hakemista tulee allekirjoittaa kasvattajasitoumus sekä rotujärjestön tulee puoltaa kennelnimen hakemista. Näyttöä pätevyydestä ei tarvita, joten kuka tahansa niin haluava voi hakea edellä mainittujen ehtojen täytyttyä kennelnimeä. Näin ollen kennelnimi itsessään ei takaa mitään koiran tai kasvatuksen laadusta. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 48–49.)

Jaakonsaari ja Ojala (2011, 48–49) pohtivat, että kokemattoman ostajan silmissä kennelnimi voi luoda takuuarman ja luotettavan kuvan. Heidän mielestään näin monesti onkin, mutta he muistuttavat sitä, kuinka helppo kennelnimi on loppujen lopuksi saada. Jaakonsaari ja Ojala painottavat myös sitä, ettei ostaja saa luottaa sokeasti pelkkiin näyttelytuloksiin ja hienoihin titteleihin. Tärkeämpää on perehtyä eläimen taustoihin, sen käyttäytymiseen sekä kasvattajan asiantuntemukseen rodusta ja kasvattamista koiristaan. Vaikka vuoteen 2021 mennessä on tullut esille eläinsuojelurikoksia tehneitä tunnettuja kasvattajia, ei se tarkoita, että kaikki menestyvät kasvattajat olisivat epäluotettavia. Kasvattajan kiinnostus ja asiantuntemus kasvattamaansa rotua kohtaan kertovat jo paljon.

Kennelnimeä haastavampaa on löytää oikea jalostettava yksilö. Jos esimerkkinä tarkastellaan shiban PEVISA-ohjelmaa Suomessa, koira pitää tarkastuttaa lonkkien, kyynärän, polvien ja silmäsairauksien osalta (Suomen Kennelliitto ry 2021m). Shiba on rotuna liittynyt PEVISA-ohjelmaan vuonna 2015. Ennen

PEVISA-ohjelmaan liittymistä, perinnöllisten terveysongelminen varalta tutkiminen on ollut shiballa vapaaehtoista ja jokseenkin harvinaista. Tutkimukset yleistyivät huomattavasti vuonna 2008. (Suomen Shiba ry 2019, 4.)

Shiban PEVISA-ohjelman mukaisesti jalostukseen suositellaan käytettävän koiraa, jonka lonkat ovat saaneet arvosanaksi C tai paremman. Lonkkakuvissa asteikko kaikilla roduilla on A-E, joista A ja B tulokset lasketaan terveiksi. C:ssä on lievää muutosta tai löysyyttä, kun puolestaan D:ssä ja E:ssä on keskivaikeita tai vaikeita muutoksia. Jos jalostukseen käyttää koiraa, jonka lonkkien arvosana on C, pitää suosituksen mukaisesti koiralle parina olla yksilö, jonka arvosana on B tai A. (Suomen Shiba ry 2019, 27.)

Kyynärät kuuluvat shiballa myös tutkittaviin ominaisuuksiin ja niiden asteikko kaikilla roduilla on nollasta kolmeen. PEVISA-sääntönä on, ettei kyynärtuloksen raja-arvo voi olla arvosanaa yksi huonompi. Jalostukseen ei suositella käytettävän yksilöä, jolla on arvosanaa yksi huonompi arvo. Arvon yksi saanut yksilö tulisi yhdistää vain koiran kanssa, jolla arvona on nolla. (Suomen Shiba ry 2019, 29–30.) Kyynärien ja lonkkien ohella tutkitaan patellaluksaatio, mikä tarkoittaa polvilumpion sijoiltaanmenoa. Patellaluksaation arvo kaikilla roduilla on asteikolla nollasta neljään. Raja-arvona polville on kaksi ja tällöin yksilö tulee yhdistää ainoastaan arvon nolla saaneen kanssa. (Suomen Shiba ry 2019, 30–32.)

Lonkkien osalta Suomessa on tutkittu koiria vähemmän aikaa kuin esimerkiksi Ruotsissa. Tämä voi olla yksi syy siihen, että Suomessa shibojen lonkkakuvien tulokset ovat selvästi huonompia kuin Ruotsissa. Ruotsissa lonkkien kuvaamista on harrastettu pidemmän aikaa ja näin ollen jalostuksen myötä tulokset on saatu paranemaan. (Suomen Shiba ry 2019, 27.) Polvien osalta Suomessa tutkiminen on yleisempää kuin muissa pohjoismaissa. Suomessa on todettu muutoksia polvissa noin 10 prosentista 20 prosenttiin tutkituista yksilöistä. (Suomen Shiba ry 2019, 31.) Kyynärissä on todettu vain muutamalla yksilöllä kasvuhäiriöitä, jotka aiheuttavat koiran oireilua. Ruotsissa on myös muutamia tapauksia, mutta esimerkiksi rodun alkuperäismaasta Japanista ei ole vastaavaa tietoa saatavilla. Tämä johtuu siitä, ettei Japanissa ole tapana tutkia koiria. Se, ettei Japanissa tutkita koiran terveyttä, heijastaa myös siihen, että maasta tuoduilla yksilöillä on tavattu erilaisia lonkkanivelen kasvuhäiriöitä. (Suomen Shiba ry 2019.)

Myös muista maista tuoduilla koirilla voi olla mahdollista, ettei vanhempia ole tutkittu kuin vain tietyiltä osin tai ei lainkaan. Tällöin on suurempi riski sille, että esimerkiksi kyynärissä on periytyviä vikoja eikä koira pysty käyttämään jalostukseen Suomessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Suomesta ostettu pentu olisi täysin riskitön. Koiran hankkiminen on aina riski, minkä kasvattajan on tehtävä tietäen, ettei koira välttämättä ole koskaan jalostuskelpoinen.

Koiran kasvattaminen katsotaan ammattimaiseksi tai laajamittaiseksi toiminnaksi silloin, kun henkilöllä on kasvatettavanaan kuusi tai enemmän siitosnarttua. Koirien oletetaan penikoineen vähintään kerran. Ammattimaiseksi tai laajamittaiseksi toiminnaksi katsotaan myös koirien säännöllistä kauppaamista tai välittämistä, vaikkei siitosnarttuja olisikaan. Myös kuuden tai enemmän yli viisikuisen koiran kouluttaminen, säilyttäminen tai hoitaminen säännöllisesti katsotaan tämän tyyppiseksi toiminnaksi. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 178–179.)

Edellä mainitun toiminnan ollessa kyseessä kasvattajan on tehtävä ilmoitus oman paikkakuntansa aluehallintovirastoon. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista, mutta myös toiminnan muuttuessa tai sitä lopetettaessa. Ilmoitus on oltava kirjallinen ja sen pitää sisältää toiminnanharjoittajan nimi, osoite, kotipaikka sekä paikka, missä toimintaa on tarkoitus harjoittaa. Kun toiminnan harjoittajana ei ole luonnollinen henkilö vaan esimerkiksi yhteisö tai säätiö, on ilmoituksen mukana oltava kopio yhtiön säännöistä sekä rekisteriote. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 179.)

Ilmoituksessa pitää määritellä, mikä on toiminnan harjoittajan pätevyys tai muu toimintaa edellyttävä kokemus. Lisäksi aluehallintovirastolle annetaan tieto, mitä eläinlajeja toiminta koskee ja kuinka monta yksilöä toiminta kattaa. Eläimistä on pidettävä jatkuvaa ajantasaista luetteloa, mikä on esitettävä pyydetessä viranomaisille. Tämän ohella pitää määrittää käytettävät tilat ja miten koirien hoito on aikeissa järjestää. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 179–180.) Koiralle soveltuvien tilojen pitää olla yleisesti sellaiset, että koiralla on näkö- ja kuuloyhteys tiloissa tai tilojen ympärillä tapahtuviin asioihin. Tilojen on oltava myös sellaiset, että koiralla on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen. (Valtioneuvoston asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta 674/2010 4:9.3 §.)

Ulkotarhan suunnittelussa pitää huomioida rakentamisen kustannusten lisäksi myös sen tulevaisuuden käytännöllisyys. Jos ulkotarhan yhteydessä on erillinen kennelrakennus, tulee se suunnitella niin, että puhtaanapito onnistuu. Pintojen on kestettävä käsittelyä sekä myös koiria. Ulkotarhan ja erillisen kennelrakennuksen koko ja tarpeet vaikuttavat suoraan kennelin kustannuksiin, mikä kannattaa huomioida suuremman kennelin suunnittelussa. Taulukossa 2. on esitettyä valtioneuvoksen asetuksen 674/2010 liitteen mukaisesti koiran ulkotarhan vähimmäiskoko.

Taulukko 2. Koiran ulkotarhan vähimmäiskoko

Koiran ulkotarhan vähimmäiskoko							
(Valtioneuvoston asetus 674/2010)							
Yksilöiden lukumäärä	Keskim. paino	Enintään 5 KG	10 KG	20 KG	30 KG	40 KG	50 KG tai yli
	Pinta-ala (m ²)						
1		5	6	8	10	15	16
2		5	8	10	14	18	20
3		6	10	13	17	22	24
4		8	12	15	20	26	28
5		8	14	18	24	30	32
6		10	13	20	26	34	36

Suurin osa kasvattajista aloittaa kenneltoiminnan yhdellä tai kahdella koiralla, jolloin suuremman ulkotarhan rakentaminen ei ole heti ajankohtainen. Vuosien kuluessa koirien määrä voi nousta, jolloin on paikallaan harkita suuremman tilan rakentamista. Kerrostalo ei välttämättä ole paras ratkaisu suuren rodun kasvatamiseen, mutta myös omakotitalo voi tarvita erikoisjärjestelyjä. Kennelin tilat luovat ostajille kuvaa kasvattajan kenneltoiminnasta, joten niihin on syytä kiinnittää huomiota. (Koskentalo 2010, 25.)

Nykyisin ammattimaisen tai laajamittaisen toiminnan harjoittamista epäillään hyvin nopeasti pentutehtailuksi. Julkisuudessa huomiota ovat saaneet kennelit, jotka ovat ryöstäytyneet hallinnasta ja näin leimanneet myös kunnollisten kasvattajien toimintaa. (Koskentalo 2010, 28.) Hyvänä puolena ammattimaisen kenneltoiminnan ilmoitusvelvollisuudesta aluehallintavirastoon on kaikkiin ilmoituksen

antaneisiin kenneleihin suoritettavat säännölliset valvontakäynnit. Käynneillä tarkistetaan koirien kunto sekä se, että asumisolosuhteet täyttävän sille vaaditut ominaisuudet. Tarkastuksesta saatua pöytäkirjaa voidaan pitää sertifikaattina olosuhteiden laadusta. Pöytäkirjalla voi antaa luotettavan kuvan toiminnastaan. (Koskentalo 2010, 28.)

Ongelmatapauksissa aluehallintovirasto voi kieltää toiminnan, ellei se täytä säädösten vaatimuksia eikä puutteita ole korjattu. Ennen lakkauttamispäätöstä aluehallintoviraston on kuultava toiminnan harjoittajaa. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 179–180.) Koska Suomessa oikeuslaitoksen prosessit ovat hitaita, toiminnan lopettaminen voi kestää useita kuukausia. Tarkastuksessa huomatuista virheistä annetaan korjauskehotus ja määräaika, mihin mennessä tilanne on korjattava. Tämän jälkeen suoritetaan uusintatarkastus ja asian jatkokäsittely, ellei tilannetta ole oikaistu. (Koskentalo 2010, 28.)

Eläinten ohella asiattomasti toimivien toiminnanharjoittajan uhreja ovat toiset kasvattajat sekä koiran ostajat. Epäoikeudenmukainen toiminta varjostaa kunnollisten kasvattajien työtä, mutta voi myös aiheuttaa ongelmia pennun ostajan talouteen. Huonosti hoidetulla pennulla voi olla tarttuvia sairauksia tai sillä voi esiintyä ongelmakäyttäytymistä, mistä on vaikea päästä eroon. Laajamittaisen toiminnan harjoittaminen vie paljon aikaa ja työtä, eikä siitä yleensä selviä ilman ulkopuolista työvoimaa. Niin sanotuilla pentutehtailla tavoitteena on voiton maksimointi, jolloin ylimääräisen henkilöstön palkkaaminen harvemmin tulee kyseeseen. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 180.)

4.4 Koira lain silmin

Koiran pitämisestä ei ole säädetty omaa lakiaan, mutta koiraa kanssa elämistä sivutaan useammassa laissa. Eläinsuojelulaki on säädetty kaikille eikä siinä erikseen puhuta vain koirasta. Eläinsuojelulain lähtökohtana on, että eläimen kohtelu on oltava parasta mahdollista eikä pelkkä vähimmäissuojelu riitä. Eläimen ei tulisi joutua kokemaan minkäänlaista kärsimystä, mikä on ennalta vältettävissä. Eläimen kärsimyksen huomiotta jättäminen ei ole moraalisesti tai laillisesti hyväksyttävää. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 155.)

Eläinsuojelulaki säätelee myös eläimen pitopaikkaa. Eläimellä tulee olla riittävästi tilaa, suojaa ja valoa. Tila ei saa olla pimeä eikä sellainen, että se aiheuttaisi

vaaraa eläimelle. (Eläinsuojelulaki 247/1996 2:4.1 §.) Eläimen on saatava riittävä määrä ruokaa, vettä sekä muuta mahdollista hoitoa. Laki kieltää myös eläimen kohtuuttoman ankaran kurin, kouluttamisen ja liian kovakouraisen käsittelyn. (Eläinsuojelulaki 247/1996 2:5.1–6.1. §.) Esimerkkinä kohtuuttomasta tai liian kovakouraisesta käsittelystä voidaan pohtia erään harrasteseuran vuonna 2017 järjestämää koulutusleiriä. Siellä esiin noussut käytös herätti kysymyksen, onko kyseessä eläinsuojelurikos vai normaalia toimintaa (Kerola, Koivuranta, Pehkonen, Sorjanen & Vainio 2017, 172).

Koulutusleirille osallistunut henkilö kuvasi videon ohjaustilanteesta, missä ohjaaja näyttää nostavan koiraa niskasta ja takapuolesta. Koira ei vastannut ohjaajan komentoa toivotulla tavalla. Videon myötä sosiaalisessa mediassa nousi kohu, mikä jakoi mielipiteitä. Tapauksesta tehtiin rikosilmoitus ja Kennelliitto ilmoitti käsittelevänsä tapausta oman säännöstönsä mukaisesti. Harrasteseuran puheenjohtaja oli kuitenkin sitä mieltä, ettei koulutusleirillä ollut lain vastaista toimintaa. Puheenjohtaja puolusti leirin toimintaa ilmaisemalla mielipiteen siitä, että video olisi editoitu ja antaa vääristyneen kuvan tilanteesta. Harjoitus kesti 10 minuutista 15 minuuttiin ja video oli vain muutaman minuutin. (Kerola ym. 2017, 172–173.)

Voiko kovakouraisessa käsittelyssä kuitenkin vedota siihen, että 15 minuutin aikana 12 minuutissa ei ollut ongelmaa? Puheenjohtajan mielestä missään vaiheessa koiraa ei vahingoitettu tai käsitelty väkivaltaisesti. Todisteena väittämässään puheenjohtaja piti koiran intoa lähteä liikkeelle, kun ohjaaja antoi sille luvan. Pelkoa tunteva koira ei olisi liikkunut tai olisi yrittänyt poistua tilanteesta. (Kerola ym. 2017, 173.)

Käytöshäiriöihin erikoistunut eläinlääkäri sekä eläinten kouluttajat ry:n puheenjohtaja näkivät kuitenkin tilanteen eri valossa. (Kerola ym. 2017, 173.) Videon salassa kuvaaminen ja luvatta sosiaalisessa mediassa jakaminen aiheuttaa vastapuolien vastakkainasettelua, mikä voi huonontaa tilannetta. Toinen osapuoli siirtyy puolustuskannalle eikä ole vastaanottavainen uusille näkökulmille tai toimintatavoille. (Kerola ym. 2017, 180.) Ihmisten tietoisuus on kasvanut, joten tulisi suosia avointa keskustelua eri toimijoiden välillä. (Kerola ym. 2017, 179–180.)

Eläinsuojelulaki ei velvoita ainoastaan henkilöä, joka omistaa eläimiä vaan toimintavelvollisuus koskee kaikkia. Jokaisella on velvollisuus auttaa kärsivää eläintä. Joskus avunanto voi olla eläimen poistaminen olosuhteista missä se elää, kun taas ääripäänä on puolestaan eläimen lopettaminen. Lopettaminen ei ole vaihtoehtoista ensimmäinen, mutta joskus on tapauksia missä ei ole muuta tehtävissä. Nämä tapaukset ovat johdannaisia pitkään kestäneestä laiminlyönnistä eikä koiran romahtaneen kunnan vuoksi ole muita vaihtoehtoja. Jos viimeinen vaihtoehto on lopettaminen, yleensä lopettavassa asemassa on lääkäri tai poliisi. (Jaakonsaari & Ojala 2011,153.) Kasvattajan toimintaa säätelee varsinkin eläinsuojelulain 8 § pykälä jalostamisesta ja genetiikasta. Jalostuksessa on huomioitava eläinsuojelulaki sekä tämän lisäksi jalostettavan eläimen terveys. Jos jalostus aiheuttaa yksilön terveydelle ja hyvinvoinnille haittaa tai se tuottaa kärsimystä, ei jalostusta saa tehdä.

Suoremmin koiraan viittaa metsästyslaki 615/1993 kahdeksannessa luvussaan. Laissa on säädetty, että koiran tulee pitää kiinni maaliskuun ensimmäisestä päivästä elokuun 19 päivään asti tai niin, että se voidaan kytkeä välittömästi. Kiinnipitovelvollisuudessa on muutama poikkeus, kuten esimerkiksi iältään alle viisi kuukautinen koiranpentu. Koira voidaan pitää myös auki sille tarkoitetulla alueella, kuten koirapuistoissa tai maanomistajan luvalla hänen maillaan. Myös työ- ja palvelutehtävissä olevat koirat, tai koirat, joita koulutetaan kyseisiin tehtäviin, voidaan pitää kytkemättä. (Metsästyslaki 615/1993, 8:51.1–2 §.)

Ilman maanomistajan lupaa koira ei saa pitää auki maanomistajan alueella. Maanomistaja voi poistaa koiran alueelta tai ottaa sen talteen, jos se ei ole 53 §:n toisessa momentissa lueteltu poikkeus. Myöskään ajossa tai haukulla olevaa koira ei saa keskeyttää tai poistaa alueelta oikopäätä. Omistajalle on annettava puoli tuntia aikaa poistaa koira itse alueelta, ennen kuin maanomistaja voi puuttua tilanteeseen. (Metsästyslaki 615/1993, 8:53.1–2 §.)

Metsästyslain lisäksi järjestyslaki säätelee luvussa neljä koirista sekä hevosista. 14 §:ssä on säädetty, että taajamassa koira on pidettävä kiinni eikä sitä saa päästää irti muun muassa kuntopoluille, lasten leikkikentille tai uimarannoille. Irtipidosta taajamassa poiketaan jälleen viranomais-, palvelu- tai opastustehtävissä olevan koiran osalta. Koira voi myös pitää taajamassa auki suljetulla pihalla tai

koirille erikseen tarkoitettussa alueessa. Taajamassa koiran jätökset tulee kerätä pois hoidetulta alueelta. (Järjestyslaki 612/2003, 4:14.1–2 §.)

Koiralla itsellään ei ole kuitenkaan juridista oikeutta. Jaakonsaari ja Ojala (2011, 153) toteavat että eläimelle oikeuksien myöntäminen vaatisi heidän mielestään käytännössä eläimien moraalisen aseman tunnistamista. Tämä puolestaan vaikuttaisi suuresti eläimen asemaan yhteiskunnassa. Koira on edelleen lain silmissä esineeseen verrattavissa, mutta eläimistä on säädetty eritavoin laissa kuin elottomista esineistä. Eläinten oikeuksia ajatellessa onkin keskeisessä asemassa hyvinvointi ja kunnioittaminen. Perusoikeuksien tulisivat olla tasavertaisia lajiin katsomatta. Eläimillä tulee olla siis oikeus toimia lajinomaisella tavalla kuitenkin vahingoittamatta toiminnallaan muita. (Aaltola 2004, 211.)

5 EETTISYYS

Eettisyyden määritelmälle ei löydy yksiselitteistä tyhjentävää vastausta. Eettisyyttä voi lähestyä teorian kautta, jolloin tavoitteena on määritellä eettisyyden luonnetta tai termien määritteitä. Eettisyyden ympärille voi yrittää tehdä moraaliperiaatteita ja luoda näiden periaatteiden välille hierarkia. Vaikka näiden avulla päästäisiin tulokseen siitä, mitä eettisyys on, pitäisi pystyä perustelemaan, miten tämä teoria voittaa muut teoriat. (Baggini & Fosl 2012, 13.) Vielä vuonna 2021 ei ole päästy yhteisymmärrykseen etiikan perusluonteesta, vaikka moraalifilosofiaa on harjoitettua pari tuhatta vuotta.

Yhtenä etiikan näkökulmana voidaan pitää intressejä. Moraalisesti ihmiset ja älykkäät eläimet ovat tärkeämpiä kuin elottomat asiat. Tämä johtuu yleisestä ajatuksesta siitä, että moraalisen huolen kohteena olevalla pitää olla intressi omasta hyvinvoinnista. Olemassaolon jatkuminen pitää merkitä jotain olenolle tai sen, toteutuuko tämän olennon mukainen hyvä. Omista intresseistään ei tarvitse aina olla tietoinen vaan intressit voivat olla tiedostamatonta paremman tavoittelua. (Baggini & Fosl 2012, 44–45.)

Onko sitten eläimillä samanlaisia intressejä kuin ihmisellä? Eläimillä voidaan sanoa olevan tarve välttää kivun tunnetta, jolloin niillä on intressi. Lisäksi eläimillä on sosiaalisia hierarkioita, joita ne ylläpitävät ja joita voidaan myös kutsua intresseiksi. Eläinten verrataan elävän hetkessä eikä niillä ole pitkän aikavälin suunnitelmia, kuten urapolku tai asunnon ostaminen. Koiran intressi tulevaisuudestaan on pysyä elossa. (Baggini & Fosl 2012, 45–46.)

Eläinten ja ihmisten intresseissä voidaan havaita ristiriitoja. Metsästäjän intressi on elannon hankkiminen, kun taas metsästettävän eläimen intressi on juurikin hengissä pysyminen. Moraalisesti pitäisi pohtia, missä tapauksessa voidaan suosia ihmisten intressejä ja unohtaa eläimen intressit. (Aaltola 2004, 210.) Vastauksena intressiristiriidoissa ovat intressin laatu. Ensisijainen intressi tulee aina mennä toissijaisen intressin edelle katsomatta sitä, kumpi intressi kuuluu ihmiselle ja kumpi eläimelle. Kun vastakkain on asetettu molempien tahojen ensisijainen intressi, tulisi kiinnittää huomiota välttämättömyyteen. Onko teko välttämätön ensisijaisen intressin toteuttamiseksi niin, ettei muita vaihtoehtoja ole olemassa? (Aaltola 2004, 216–217.)

Eettisyyden näkökulmia ovat myös oikeus sekä vastuu. Filosofisesti voidaan ajatella, että olennoilla, joilla on oikeuksia, on myös velvollisuuksia. (Baggini & Fosl 2012, 67–72.) Esimerkkinä tästä ihmisellä on oikeus päättää, mitä hänelle tehdään. Yksilöltä pitää kysyä lupa toimenpiteisiin, mitä suoritetaan hänelle tai hänen huostassa oleville. Esimerkiksi lapselta tulisi kysyä mielipide, mutta koska lapsi ei pysty tekemään rationaalisia päätöksiä, on aikuisen tehtävä ne hänen puolestaan. Aikuisen tekemä päätös tulee olla sellainen, mikä hyödyttää päätöksenteon kohteena olevaa lasta. Päätös ei voi olla sellainen, mikä olisi haitallinen lapselle, mutta edullinen lapsen ympärillä olevalle yhteisölle. (Clark 1997, 10.)

Eläintä tulee ajatella tässä suhteessa kuten lasta, joka ei pysty tekemään pitkän aikavälin päätöksiä (Clark 1997, 10). Eläin ei pysty ymmärtämään, miksi sen pitää kestää hetki kipua, jotta haava saadaan hoidettua. Pitemmällä aikavälillä haavan hoitaminen on kuitenkin parempi ratkaisu, koska sillä vältetään tulehdus ja sen aiheuttama jälkioireet. Tärkeää on tehdä paras päätös eläimen puolesta, mutta myös eläimen tunteet olisi hyvä huomioida. Euroopan Unionin Welfare Quality projekti määrittää 12 kriteeriä, jotka toimivat perustana eläimen hyvinvoinnin ylläpitämiselle. (Veissier & Evans s.a.)

Kriteeristöissä on mainittuna Suomen eläinsuojelulain mukaisia asioita, kuten ettei eläimen tulisi nähdä nälkää tai kokea janoa. Perusasioita ovat myös, että eläimellä pitäisi olla leposija, sopiva lämpötila sekä ettei sen tulisi kokea tarpeetonta kipua. Eläimellä pitää olla mahdollisuus sosiaaliseen käyttäytymiseen sekä normaaliin lajille tyypilliseen käyttäytymiseen. Eläimen ja ihmisen välille kuuluisi luoda hyvä sosiaalinen suhde kaikissa tilanteissa. Pelko, ahdistuminen, turhautuminen tai apatia ovat tunteita, joita pitää välttää aiheuttamasta eläimelle. Sen sijaan turvallisuuden ja tyytyväisyyden tunteita pitäisi saada aikaan. (Veissier & Evans s.a.)

Kun näitä periaatteita sovelletaan koiriin, saadaan aikaan yksilöitä, joiden käyttäytymisessä esiintyy luonnollista leikkimistä. Käyttäytyminen on vaihtelevaa päivän aikana ja eläin pystyy rentoutumaan levätessään. Koirat oppivat myös luottamaan ihmiseen eivätkä pelkää ihmisen läheisyyttä. Yksilöt ovat itsevarmoja ympäristönsä kanssa sekä ne pystyvät reagoimaan positiivisesti muihin eläimiin.

Koira pystyy myös omaksumaan paremmin uusia asioita, joita se pystyy sovelta-
maan päivittäisissä touhuissaan ilman stressiä tai pelkoa. (EU Platform on Animal
Welfare 2020, 13.)

5.1 Vastuullinen koirankasvatus

Suomen Kennelliitolla on sivuillaan 13-kohtainen lista siitä, mitä vastuullinen koi-
rankasvatus Kennelliiton mielestään pitää sisällään. Kasvattajan tulee käyttää
kasvatuksessa vain terveitä ja hyväluontoisia koiria. Yksilön ulkomuoto ja käyttö-
ominaisuuksien pitää olla rodun mukaisia. Kasvattajan tulee antaa koiria jalos-
tukseen muille vain yhdistelmiin, missä nämä kohdat täyttyvät. Kasvattajan tulee
olla avoin koiriensa terveyden tilasta ja pitää niistä huolta niin, ettei siitä koidu
haittaa ympäristölle. Vastuullinen kasvattaja huolehtii emän ja pentueen hyvin-
voinnista sekä pitää huolen pentujen sosiaalistamisesta ja käsittelyyn totuttami-
sesta ennen luovutusta. Vastuullisuuteen kuuluu myös etsiä pennuille aina yksi-
löä vastaava koti ja pystyä neuvomaan ja opastamaan omistajia koko koiran elin-
iän ajan. (Suomen Kennelliitto ry 2021q.)

Koskentalo (2010, 192) listaa eettisiksi säännöiksi samoja asioita kuin Suomen
Kennelliito, mutta lisäksi hän painottaa, että kasvattajan tulee tuntea kasvatta-
mansa rotu sekä kasvattaa rotumääritelmän mukaisia koiria. Kasvatustyössä tu-
lee huomioida rodun historia. Kasvattaja sitoutuu rotujärjestön tekemään jalos-
tuksen tavoiteohjelmaan sekä välttää turhien riskien ottamista jalostustyössä. Lis-
tassa nostetaan esille rehellisyys, avoimuus sekä hyvät käytöstavat muita kas-
vattajia tai tuomareita kohtaan.

Koskentalon (2010, 186) mielestä koiran kasvatus on tänä päivänä pilkottu jalos-
tuksellisesti turhan vähälukuisiksi roduiksi, minkä takia moni rotu on ajautunut
jalostuksessa umpikujaan. Kirjailijan mielestä muiden kotieläinten kohdalla asia
on paremmin, koska jalostusta on tehty ammattilaisten toimesta. Tänä päivänä
koiran kasvatus Suomessa on suurimman osan mielestä hauska harrastus. Kas-
vattajat itse päättävät toimintatavat, minkä takia kaikki kasvatustulokset eivät ole
hyviä. Koiran kasvatuksesta puuttuu ammattimaisuus (Koskentalo 2010, 186),
kun se vaatisi uuden tiedon omaksumista ja aktiivista itsensä kehittämistä (Jaa-
konsaari & Ojala 2011, 37).

Vastuullinen koirankasvatus näkyy myös siinä, että kasvattajan pitää osata olla jalostamatta sopimatonta yksilöä. Itselle rakas koira voi olla tärkeä, mutta huono jalostusyksilö, jolloin se on osattava jättää jalostuksesta pois. Jokainen jalostusvalinta kehittää rotua johonkin suuntaan, josta kasvattajan tulee ottaa vastuu. Kasvatuksessa pitäisi olla myös erittäin selvää, ettei maailmaa voi täyttää omilla kasvateillaan. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 37.) Mitä pienempi rodun kanta on, sitä suurempi huomio pitäisi kiinnittää omaan jalostuksen määrään. Eläinlääkärit sekä perinnöllisyystieteiden asiantuntijat ovatkin olleet sitä mieltä, että nykyinen jalostusmalli on vanhentunut. Monien rotujen terveydentila on hälyttävä eivätkä kaikki tahot tunnu ymmärtävän tilanteen vakavuutta. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 43.)

Kun kiinnostus rodunjalostamiseen ja geneettisen monimuotoisuuden häviää, voidaan puhua pentutehtailijoista ja -trokareista. Heidän toimintaansa ohjaa ensisijaisesti raha, eikä se, mihin heidän valitsemaansa jalostusarvot johtavat. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 37.) Pentutehtailijoita edesauttaa se, että rekisteröidyn koiran arvostus on laskenut. Esimerkiksi harvinainen väri rodulla voi aiheuttaa tilanteen, missä ostaja on valmis maksamaan jopa paperittomasta koirasta. Vaikka rekisteritodistus on hyvä todiste koiran alkuperästä, näitäkin väärennetään. Vaikka laittomasta koirakaupasta on vaikea saada kattavaa kuvaa, käy viranomaisten tilastoista selville petosten määrä on kasvu vuoteen 2017 mennessä. Myytävä koira ei ole se, mikä sen väitetään olevan. (Kerola, Koivuranta, Pehkonen, Sorjanen & Vainio 2017, 46, 48, 69.)

5.2 Kuuluisuus ei ole hyväksi

Pentutehtailu on vilkkainta sellaisten rotujen parissa, mitkä menevät parhaiten kaupaksi. Yleensä nopeasti kaupaksi menevät rodut ovat syystä tai toisesta sillä hetkellä muodissa. On rotuja, joiden syntyvyys Suomessa ei pysty vastaamaan kasvaneeseen kysyntään. Usein vastuu jää tällöin vanhojen sekä vahvojen kasvattajien harteille. Markkinoiden mennessä innostuksen valtaan, on kasvattajan pidettävä jalat maassa. (Kerola ym. 2017, 48, 60.)

Kuuluisuuden koirille tuomista haitoista yhtenä suurimmista esimerkeistä voidaan pitää dalmatiankoiraa. Koira on alun perin ollut vainu- ja vahtikoira, joka on soveltunut myös vetämiseen. Julkisuuden myötä metsästysominaisuudet ovat hiiptäneet ja rodusta on tullut seurakoira. Vuonna 1996 tehdyn elokuvan 101 Dalmatialaista jälkeen rodun yksilöitä rekisteröitiin Amerikassa viisi kertaa enemmän

kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Suuri kysyntä toi mukanaan tehtailun, joka puolestaan johti rodun terveysongelmien kasvamiseen. (Kerola ym. 2017, 59.)

Eikä dalmatiankoira ole ainoa. Suosiosta nauttineisiin koirarotuihin kuuluu Rin Tin Tiniä näytellyt saksanpaimenkoira, Beethoven-elokuvissa esiintynyt bernhardinkoira sekä Lassiena tunnettu pitkäkarvainen collie. Jos kuuluisuus tuo mukanaan ongelmia, mitä tapahtuu rodulle, kun sen suosio sokaisee? Ylen tuottamassa Joulukalenteri: Poronkuiskaajan arvoitus -sarjassa esiintynyt shiba on polkaissut rodun suosion nousuun Suomessa. Ensin shibasta syntyi ulkomailta kansainvälinen meemi, sen jälkeen Suomessa tuotettiin televisiosarja. Rodun kysyntä on noussut selvästi 2010-luvun taitteessa. Kun ostajat hakevat vimmatusti ja tunteenomaisesti tiettyä rotua, pentutehtailun edellytykset kasvavat. (STT 2018.)

Varsinkin vuonna 2019 leviämään lähtenyt COVID-19-virus on aiheuttanut kysynnän räjähtämisen kaikkien rotujen pennuissa (Tuhkanen 2020). Kysynnän räjähtäminen on aina hedelmällinen maaperä pentutehtailijoille. Huijarit myyvät sitä mitä ihmiset ostavat. Henkilö, joka ei ole koskaan koiraa ostanut, ei välttämättä osaa kiinnittää huomiota epätavalliseen käytökseen. Selvimmän merkin pentutehtailusta voi huomata kauppatilanteesta. Yleisimmin tehtailtua tai epämääräisesti kasvatettua pentua ei myydä siellä, missä ne ovat kasvaneet. Myyntipaikana voi toimia huoltoasema, maalaistalo tai siisti kaupunkiasunto kulissien ylläpitämiseksi. (Kerola ym. 2017, 48, 69.)

Kerola ym. (2017, 48) tekivät kyselyn 19 eläinlääkärille. Osa kysymyksistä koski pentutehtailua ja niillä haluttiin selvittää pentutehtailun tilannetta Suomessa. Kyselyssä suurin osa eläinlääkäreistä oli sitä mieltä, ettei pentutehtailu ole Suomessa suurta, vaan tehtaillut pennut tuodaan ulkomailta. Esiin nostettiin kuitenkin huomio siitä, miten Suomesta on rajatapauksia, joissa kasvattajan toiminta on eläinsuojelulain sisällä, mutta kaukana eettisestä. Suomessa on myös kasvattajia, joiden jalostuskriteerit ovat kyseenalaisia.

5.3 Selvitys jalostuksen ongelmista

Luonnonvarakeskus, maa- ja metsätalousministeriö sekä Ruokavirasto tekivät syksyllä 2020 yhteistyössä selvityksen koiranjalostuksen tilanteesta. Raportissa tulee selväksi halu päästä eroon kärsimystä ja perinnöllisiä sairauksia aiheuttavasta jalostuksesta. Karsimista halutaan tehdä valvontakriteerein lisäämällä

eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuutta sekä perustamalla eettisen neuvottelukunnan. (Ruokavirasto 2020)

Suomen eläinsuojelulaki kieltää sairaan jälkeläisen tuottavan jalostusyhdistelmän (Eläinsuojelulaki 247/1996 2:8.2 §). Vuoteen 2021 mennessä ei ole vakiintunutta tai toimivaa oikeuskäytäntöä koskien sitä, miten tätä tulisi soveltaa. Ruokaviraston tilaaman selvityksen tarkoituksena on saada aikaan haitallisen eläinjalostuksen vähenemisen. Selvityksen taustalla ovat julkisuutta saaneet hyvinvointiongelmia sekä sitä kautta Ruokaviraston saama määräraha hyvinvoinnin parantamiseen. Selvitys kattaa ongelmat turkiseläimillä, kissoilla ja koirilla. (Kempe & Mäki 2020, 4.)

Koiria koskevassa selvityksessä keskitytään pääasiassa suurta terveydellistä haittaa aiheuttaviin perinnöllisiin ominaisuuksiin. Nämä vaativat eläinsuojelulta erittäin nopeata reagointia. Raportin tarkoituksena on määrittää linjauksia tilanteisiin, missä pitää arvioida eläinsuojelulain rikkomista jalostuksessa. Tarkoituksena olisi myös hahmottaa oikeat toimenpiteet rikkomistapauksessa. (Kempe & Mäki 2020, 4.)

Valvontakriteerien raja-arvot on laadittu eläinsuojelun mukaisesti koskemaan yksilöä sekä myös koiraa lajina. Kriteeristö koskee näin ollen myös sekarotuisia koiria, vaikka ensisijaisesti kyseessä ovat jalostusyksilöt. Esille on nostettu eritoten lyhytkalloisten koirien rakenneongelmat, vaikka raportissa käsitellään myös yleisellä tasolla tuki- ja liikuntaelimistön sekä ylimääräisten ihopoimujen ongelmia. Tutkimuksen saatesanoina todetaan, että ongelmien torjuminen pelkillä terveystutkimuksilla on vain oireen hoitamista. Syihin pitäisi puuttua muuttamalla kasvattajien jalostustoimintaa ja tämän aiheuttamia rakenteellisia ongelmia tai piirteitä normaalimpaan suuntaan. (Kempe & Mäki 2020, 4.)

Ihmisen kokemaa tarvetta ja mieltymystä mukailevalla jalostuksella on pitkä historia. Koirasta on tämän myötä kehittynyt ulkomuodoltaan monimuotoisin kotieläin. Osa ominaisuuksista on erikoisuutensa takia vaalittu jalostuksessa, mutta samalla on syntynyt myös haitallisia ominaisuuksia, mitkä ovat päässeet yleistymään. (Kempe & Mäki 2020, 6.) Kauneuden tavoittelu on saanut koiranjalostuksessa aikaan jalostuksen vinoutumisen. Marjatta Snellman, klinisen eläinlääke-

tieteen diagnostisen kuvantamisen professori emerita kertoi haastattelussa jalostamisen vinksahtaneen, kun alettiin tavoitella liiankin kaunista koiraa. Se, mitä ihminen pitää kauniina ei aina ole eläimelle eduksi. Koiran fysiologinen tarve on ristiriidassa ihmisten asettamien kauneusihanteiden kanssa. (Kerola, Koivuranta, Pehkonen, Sorjanen & Vainio 2017, 14.)

Haitalliset ominaisuudet ovat päässeet jalostumaan myös geneettisesti jonkin halutun ominaisuuden yhteydessä tai ongelma voi olla seurausta jalostuksen puutteesta esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa jalostustavoitteet puuttuvat. Jalostustavoitteet voivat olla hyvinvoinnille haitallisia tai tietynlaista piirrettä on liiallisesti lisätty. (Kempe & Mäki 2020, 6.) Sadan vuoden aikana monen koiran ulkomuoto on muuttunut huomattavasti. Esimerkiksi mopsin kuono on niin lyhyt, ettei eläin voi enää kunnolla hengittää. Esimerkiksi erään koiraomistajan mopsi oli hyväkuntoinen, mutta tästä huolimatta koira sai lämpöhalvauksen koska se ei saanut iltalenkillä tarpeeksi happea. Koiran hengitystiet olivat liian ahtaalla ja se nukkui usein lelu suussaan, jotta sen olisi helpompi hengittää. (Kerola ym., 2017, 13–14.)

Mopsin ohella pystytään mainitsemaan myös bullterrieri, jonka kallon muoto on ulospäin kaartuva toisin kuin yleensä koiralla. Mäyräkoiran jalat ovat alkuperäistä lyhyemmät, saksanpaimenkoiran selkälinja on laskenut merkittävästi ja shetlanninlammaskoiran turkki on entistä muhkeampi. Jalostuksessa muutos on tapahtunut hiljalleen ja hyvissä aikeissa. Ensimmäinen kasvattaja on mieltynyt johonkin piirteeseen ja saanut muut näkemään samoin. Vaivihkaa ominaisuudesta on tullut haluttu ja sitä on alettu arvostamaan koirassa. (Kerola ym., 2017, 14–15.)

Koiranjalostuksen ongelmana ovat lukuisat yksittäiset yhdistykset sekä niiden ohella kasvattajien omat mieltymykset. (Lewis & Windig 2017, Kempe & Mäki 2020, 6 mukaan). Ruokaviraston teettämässä tutkimuksessa todetaan, että haitallisia piirteitä voidaan jopa pitää kansallisaarteina, joita ei haluta poistaa. Osa ongelmallisista piirteistä johtuu geeneistä, osa liioitelluista ulkomuodoista, mitkä ovat rotua määritteleviä ominaisuuksia. (Kempe & Mäki 2020, 6).

Jalostuksen tervehdyttäminen kuitenkin jakaa mielipiteitä. Esimerkiksi Helsingin yliopistossa koirien geenitutkimusta vetävä Hannes Lohi toteaa, että useassa ro-

dussa geenivirheet ovat jo niin yleisiä, ettei ole koiraakaan mikä olisi perimältään kokonaan terve. Ainoa keino päästä eroon näiden rotujen haitallisista geenimuunnoksista on roturisteytys. (Savela 2019.) Lyhytkuonoisten rotujen kasvattajat eivät ole samaa mieltä. Osa näkee kahden rodun risteytyksen tuloksena olevan ainoastaan sekarotuinen koira. Kasvattajat vetoavat kennelsitoumukseen, missä luvataan kasvattaa ainoastaan puhdasrotuisia koiria. Kahden koiran sekoitus olisi näin ollen vastaan kennelsitoumuksessa luvattuja periaatteita. (Vuolteenaho & Krautsuk 2020.)

6 TULOKSET

6.1 Kannattavuuslaskelmat

Tehdyissä laskelmissa arvioidaan laskennallisesti noin 10 kiloista koirasta syntyviä kustannuksia. Laskelmissa arvioidaan kennelin aloittamisesta sekä sen ylläpitämisestä syntyviä kustannuksia. Lopuksi laskelmissa arvioidaan mitä kustannuksia koituu pentueen kasvattamisesta ja paljonko pentueesta saadaan myyntivoittoa. Laskelmilla arvioidaan kenneltoiminnan kannattavuutta ja paljonko tuloja pitäisi olla, jotta toiminta olisi kannattavaa. Laskelmissa ei oteta kantaa merkittävästi siihen, onko toiminta eettisiä vai ei vaan niissä katsotaan pelkästään asiaa numeroiden valossa. Koirankasvatuksen eettisyyttä ja vastuullisuutta esitellään enemmänkin kyselyn vastauksien analyysissä sekä opinnäytetyön pohdinnassa.

6.1.1 Koirasta syntyvät kustannukset

Jokainen voi löytää internetistä keskusteluja, joissa arvioidaan esimerkiksi koiraan ruokaan meneviä kuluja. Toiset arvioivat kuukaudessa kuluttavansa ruokaan 20 euroa, kun toisilla sitä kuluu 60 euroa. Molemmat vastaajat voivat olla oikeassa, sillä ruuan laadulla ja koiran koolla on suora vaikutus ruoan hintaan. On myös sanomatta selvää, että koiran rotu vaikuttaa ruoan hintaan. Toiset rodut ovat kookkaampia kuin toiset sekä toiset rodut ovat aktiivisempia ja kuluttavat enemmän energiaa. Myös ostopaikalla on merkitystä, sillä kaikki kaupat eivät myy samoja tuotteita tai tuotteiden välisissä hinnoissa on eroa.

Esimerkkinä Tokmanni myy Purina Friskies 15 kilon säkkiä 17,95 eurolla (Tokmanni 2021). Mustista ja Mirristä ei kyseistä tuotetta löydy. Halvin säkki, mikä Mustista ja Mirristä löytyy samassa koko luokassa, on 12 kilon Purenatural Dog Adult Medium Chicken -ruokaa. Yksi 12 kilon säkki maksaa 66,90 euroa (Musti ja Mirri 2021c.) Tokmannin esimerkillä saa noin 1,2 eurolla kilon, kun Mustissa ja Mirrissä puolestaan kilohinnaksi muodostuu 5,58 euroa.

Taulukossa 3. esitetyssä laskelmassa koiran ruoka on arvioitu Eukanuban adult medium -ruoan mukaan. Kyseistä ruokaa myydään suurimmillaan 12 kilon säkeissä ja se maksaa 59,90 euroa säkki (Musti ja Mirri 2021a). Yksi säkki riittää noin kolmelle kuukaudelle, kun kyseessä on kahdeksankiloinen koira, jonka päi-

väannos on noin 240 grammaa. Jos ruokaa lähdetään suhteuttamaan kuukaudelle, olisi kuukauden hinta noin 20 euroa. Päivittäinen ruoka ei kuitenkaan ole ainoa kustannus, mitä koiran ylläpitäminen vaatii. Sen lisäksi aikuinen koira tulee esimerkiksi perusrokottaa kolmen vuoden välein, mutta toisinaan voi olla tarvetta ottaa erityinen rokote esimerkiksi maasta poistumiseen.

Rokotteiden jälkeen toinen yleinen kustannus on madotus, joka taulukon 3. laskelmassa on laskettu suoritettavaksi kahdesti vuodessa. Yliopiston Apteekin verkkosivuilla Dronbits-lääkkeen hinta on 9,02 euroa. Yksi paketti sisältää 2 tablettia riittäen näin ollen koko vuoden madotukseen. Koiralle on suositeltavaa lisäksi ottaa vakuutus, mutta tämä ei ole pakollinen. Vakuutuksen hinnat määräytyvät koiran iän ja koon mukaan. Taulukon 3. laskelman koiran vakuutus on otettu heti pentuvaiheessa.

Rokotteiden, madotuksen ja vakuutuksen jälkeen syntyy muita päivittäisiä kuluja. Kuluihin pystyy vaikuttamaan omistajan omilla mieltymyksillä, kuten esimerkiksi kuinka monta luuta päivässä antaa ja sillä ostaako useammin eläinkauppojen tarjoamia erikoisluita, kuten possunkorvia. Taulukon 3. laskelmassa on ajateltu, että 10 kappaleen puristeluurengaspakkaus riittäisi koiralle vuodeksi. Tämän lisäksi koiran omistaja tarjoaa sille päivittäin yhden Pedigree Dentastixin sekä possunkorvan kerran viikossa. Aktiivisuudella harrastusten parissa on myös vaikutus kustannusten suuruuteen. Harrastaminen koiran kanssa vaatii usein liittymistä paikallisiin yhdistyksiin, mitkä perivät jäseniltään maksua. Näitä kuluja ei ole otettu laskelmissa huomioon.

Taulukon 3. laskelmassa on oletettu, että omistajalta kuluu keskimäärin kaksi kakkapussia päivässä. Musti ja Mirri myy Little&Bigger-kakkapussia 2,99 euroa kappaleelta. Yksi pakkaus pitää sisältää 50 pussia, jolloin kahden pussin päiväkulutuksella 50 pussin pakkauksia tarvitaan 15 kappaletta. Taulukon 3. esimerkin omistaja on ahkera treenaamaan koiransa kanssa, joten hänellä kuluu kuukaudessa yksi NousNous – Pienet possunlihakuutiot 100 g pussi.

Taulukko 3. Koiran ylläpidon vuosikustannukset

Koiran ylläpidon vuosikustannukset		Vuodessa
Ruoka (Eukanuba)	60 €	240 €
Madotus	9 €	9 €
Rokotukset	49 €	16 €
Shampoo	18 €	18 €
Koulutusnamit	5 €	62 €
Koiran luut		217 €
Planet Pet Puristelu rengas 15 cm, 10 kpl	25 €	
Possun korvat	91 €	
Pedigree DentaStix 4x110g small	101 €	
Koiran kakkapussit	3 €	45 €
Lelut		50 €
Vakuutus koiralle		300 €
		<u>957 €</u>

Taulukko 3. on muutaman luvun kohdalla suuntaa-antava, sillä esimerkiksi rokotuksen kustannus toistuu kolmen vuoden välein. Tämä kulu on jaettu kolmella saaden summan, mikä vastaa yhden vuoden osuutta. Lisäksi voi olla vuosia, jolloin joitain kuluja syntyy enemmän kuin toisina vuosina. Laskelma osoittaa, että yhden kahdeksankiloisen koiran ylläpitämiseen vuodessa kuluu 957 euroa. Tämän päälle voi tulla vielä paikallisten harrasteyhdistysten jäsenmaksut, joita ei kuitenkaan laskelmaan ole huomioitu.

Vuodesta toiseen juoksevien kulujen lisäksi syntyy kuluja, jotka on koira hankiessa hyväksyttävä. Ensimmäisenä koira on pitänyt ostaa ja rokottaa. Taulukon 4. laskelmaan käytetty ostohinta on vuoden 2018 shiban yleinen myyntihinta. Shiba Ry:n suositushinta pennulle on 1500–1800 euroa (Suomen Shiba ry 2021b). Nykyään pennun luovutuksen yhteydessä saa mukaan kupin, pentupanin sekä taluttimen. Nämä ovat kuitenkin kulutustavaraa ja menevät aikanaan rikki, joten kulu tulee syntymään jossain vaiheessa. Taulukon 4. laskelmassa omistaja haluaa aloittaa koiranäyttelyiden harrastamisen, joten hankkii sitä varten näyttelypöydän kotitreeniä varten.

Taulukko 4. Koiran hankinnan kertakulut

Koiran hankinnan kerta kulut		
Ostohinta		1 600 €
Penturokotukset		88 €
Pentumadotus		9 €
Koiranpeti		50 €
Koiran häkki/kuljetushäkki		60 €
Ensimmäiset tarvikkeet		80 €
	- Kuppi 10 €	
	- Panta 7 €	
	- Remmi 13 €	
	- Koiran peti 50 €	
Näyttely pöytä harjoitteluun		100 €
		<u>1 987 €</u>

Taulukon 3. (koiran ylläpidon vuosikustannukset) ja 4. (koiran hankinnan kertakulut) avulla voidaan todeta, että ensimmäisen vuoden aikana koiraan tulee kulutettua 2 944 euroa. Seuraavien vuosien aikana toistuvat vain juoksevat kulut siihen asti, että eläin joudutaan lopettamaan. Jos koiran elinikä olisi 12 vuotta, kulutettaisiin näiden laskelmien perusteella arviolta noin 10 000 euroa koiraan. Luku on todellisuudessa suurempi, sillä aina tulee jotain pientä. Omistaja voi joutua uusimaan tarvikkeita, mitkä ovat käytössä rikkoutuneet tai koiran kanssa tulee tehtyä ylimääräinen lääkärireissu.

Esimerkkinä näistä odottamattomista lääkärikäynneistä on eräälle koiralle tullut virtsatulehdus. Koiran ensimmäinen juoksu aiheutti sille virtsatulehduksen ja koska juoksu oli käynnissä, ei ensimmäisestä näytteestä pystytty antamaan diagnoosia. Koira jouduttiin näin käyttämään kontrollissa juoksun mentyä ohi ennen kuin tilanne pystyttiin toteamaan. Antibioottien jälkeen kokonaisuudessaan virtsatulehduksen hoitaminen tuli maksamaan 170 euroa.

Laskelmassa on myös jätetty kokonaan huomiotta koiran sterilointi. Terveystieteistä syistä omistaja voi haluta steriloida koiransa jo hyvin nuorella iällä. Kasvattaja voi joutua valinnan eteen silloin, kun kyseessä on yksilö, jota ei voida käyttää jalostukseen. Jos kennelissä on jalostusuroksia narttujen lisäksi, välttään nartun

steriloinnin avulla ei-toivotuilta pentueilta. Tämän opinnäytetyön laskelmien pohjalla on kuitenkin ajatus siitä, ettei kasvattajan tarvitse steriloida jalostusnarttujaan. Alle 10-kiloisen koiran sterilointi maksaisi noin 380 eurosta 400 euroon.

6.1.2 Kennelin kustannuksia

Aikaisemmin luvussa 7.1 kuvattujen koirasta syntyvien kustannuksien lisäksi kenneltoiminnan kustannuksiksi voidaan tässä vaiheessa lisätä kennelnimihakemus, kasvattajan peruskurssi sekä PEVISA-ohjelman mukaiset tutkimukset. Tutkimusten tekeminen lääkäriellä ei ainoastaan riitä, vaan näihin pitää lisätä Kennelliiton lausuntomaksu. Vaikka lonkan, kyynärän ja selän lääkäriellä saa kuvattua samaan hintaan, selkälausunnon antamisesta Kennelliitto perii erillisen hinnan. Lonkka- ja kyynärlausunnon saa samalla hinnalla. (Suomen Kennelliitto ry 2021a). Taulukko 5. on laskettu ne kulut, mitä syntyy kennelin aloittamisesta.

Taulukko 5. Kenneltoiminnan aloittamisen kulut

Kenneltoiminnan aloittamisen kulut		
PEVISA		541 €
- Lonkka, kyynär, selkä	300 €	
- Polvi	78 €	
- Silmätarkastus	86 €	
- Kennelliiton lausuntomaksu	77 €	
Kennelnimi hakemus		250 €
Kasvattajan peruskurssi		60 €

851 €

Shiban viralliset PEVISA-ohjelman mukaiset terveystutkimukset saa tehdä vasta kun koira on 12 kuukauden ikäinen (Suomen Shiba ry 2019, 28, 30–31, 33). Koiran ikä astutushetkellä tulee olla vähintään kaksi vuotta (Suomen Kennelliitto ry 2021m). Taulukosta 3. (koiran ylläpidon vuosikustannukset) 4. (koiran hankinnan kertakulut) ja 5. (kenneltoiminnan aloittamisen kulut) voidaan huomata, että ennen ensimmäistäkään pentuetta kennelille on syntynyt kuluja 4 752 euron edestä. Tässä laskelmassa on ajateltu, että koira on kuvautettu heti sallitussa iässä ja todettu jalostuskelpoiseksi, jolloin kasvattaja on halunnut pitää koiran.

Jos kuitenkin vuoden iässä, jolloin viralliset tulokset voidaan aikaisintaan tehdä, koira olisi todettu jalostuskelvottomaksi kustannukset koirasta olisivat loputtomat. Vuoden kohdalla kasvattajan pitäisi tehdä päätös siitä, pitääkö koiran kotikoirana yhtenä perheenjäsenistä vai etsiikö hän sille uuden kodin. Joillekin vastaus on itsestään selvä. Automaattisesti ei kuitenkaan voida todeta epäkelvosta jalostusyksilöstä luopumisen olevan selvä viittaus pentutehtailusta. Kokonaiskuvassa pitää huomioida myös kennelin koko muu toiminta. Moni toiminta menee lain sisälle mutta voidaan pitää kyseenalaisena tästä huolimatta.

Tähän mennessä tehdyissä laskelmissa on syntynyt kuluja koiran hankinnasta, koiran ylläpitämisestä sekä kennelin perustamisesta ja siihen liittyvistä kustannuksista. Kennelillä on perustamisen lisäksi omat juoksevat kulut, joita ei välttämättä aina ajatella kennelin kuluiksi. Laskelmissa kennelin kuluiksi ei ole huomioitu niitä kuluja, mitkä ovat laissa säädetty vähennyskelvottomiksi elinkuluiksi. Vähennyskelvottomat, kuten sähkö, voivat hetkellisesti poiketa normaalista kuluksista kennelin ylläpitämisen takia. Jo pelkästään kotioloissa synnyttävä koira tarvitsee huoneen lämmöksi +20°C – +23°C, mikä voi olla normaalia huonelämpöä korkeampi. (Koskentalo 2010, 119.) Näitä kuluja voi ajatella osaksi kennelin kuluja, mutta ne ovat myös kuluja normaalista elämisestä.

Yksi todennäköisistä kuluista on kennelin internet-sivut. Kasvattaja voi laittaa yhteystietonsa rotuyhdistyksen jalostajalistalle, jolloin nettisivuja ei tarvita. Internet-sivujen hyvä puoli on kuitenkin siinä, että niiden avulla voi välittää tietoja tuleville koiran omistajille. Sivuille voi koota tietoa kasvattajasta itsestään ja hänen kasvatuksellisista näkökohdistaan, mutta myös kasvatettavasta rodusta yleensä. Internet-sivun tarjoajia on useita, joten hinnat vaihtelevat palvelun tarjoajan mukaan.

Palvelun tarjoajan ohella hintaan vaikuttaa paljon se, haluaako internet-sivulleen oman domainin vai pyörittääkö sivuja ilman omaa internet-tunnusta. Myös sähköpostin valinnalla voi säästää luomalla sähköpostin Googlen tarjoamaan G-mail-sovellukseen. Ilmaisiakin internetsivun tarjoajia on, mutta näiden sivujen ohessa tulevat mainokset, joiden sisältö voi olla kaukana koiran kasvattamisesta. Taulukon 6. laskelmassa internetsivut on rakennettu omalla domainilla sekä sähköpostiosoitteella, jolloin hinta on pyöristettynä kuusi euroa kuukaudessa. (Louhi Net

Oy 2021.) Kennelin internetsivut päättyvät .fi-tunnukseen eivätkä palveluntarjoajan nimeen. Palvelun tarjoajaan päättyvät sivut voisivat olla esimerkiksi www.kennelinninmi.louhi.fi

Internetsivujen perässä tulevat näyttelymaksut. Näyttelymaksun hinta on monesti lähemmäs 40 euroa. Jokainen voi itse määrittää näyttelyissä käynnin tahdin. Taulukon 6. laskelmassa on lähdetty tilanteesta, missä kasvattaja käy näyttelyissä viisi kertaa vuodessa. Näyttelyiden ainoa kulu ei kuitenkaan ole osallistumismaksu vaan kokonaisuuteen pitää huomioida matkakulut. Jos näyttelyt kestävät useamman päivän pitää löytää koiran salliva majoitus sekä laskettava erillinen ruokabudjetti matkalle. Hintaan vaikuttaa, matkustaako paikalle julkisilla vai ajaako omalla autolla.

Lisäksi kenneltoiminnasta syntyy vielä vuosittain kuluja jäsenyydestä kennelliittoon sekä rotuyhdistykseen. Vuonna 2021 Suomen Kennelliiton jäsenmaksu oli 40 euroa (Suomen Kennelliitto ry 2021a). Suomen Shiba ry:n jäsenmaksu puolestaan oli 25 euroa vuonna 2020 (Suomen Shiba ry 2021a). Tähän laskelmaan ei ole huomioitu paikallisten koirayhdistyksen jäsenmaksuja, koska ne eivät ole liitännäisiä kenneltoimintaan eikä niitä vaadita kennelin ylläpitämiseen.

Taulukko 6. Juoksevia kenneltoiminnan kuluja

Juoksevia kenneltoiminnan kuluja	Vuodessa	
Internet-sivut	6 €	72 €
Näyttelymaksut (5kpl)	40 €	200 €
Näyttelyiden matkakulut		1 100 €
- Km korvaukset /matka liput	300 €	
- Hotelli yöpymiset 100e/yö	500 €	
- Ruokailu	300 €	
Jäsenmaksut		65 €
- Rotuyhdistys	25 €	
- Kennelliitto	40 €	
		1 437 €

Taulukon 6. mukaisesti kenneliiltä syntyy vuodessa juoksevia kuluja 1 437 euroa. Olettaen, että internet-sivut sekä tarvittavat jäsenyydet olisi aloitettu vasta sen

jälkeen, kun koira olisi vuoden ikäinen, syntyisivät taulukon 6. mukaiset kulut vain kerran, ennen kuin koira olisi kahden vuoden ikäinen. Kahden vuoden ikä on alin sallittu jalostusikä shiban PEVISA-ohjelman mukaisesti (Suomen Shiba ry 2019, 26).

Aiemmin taulukossa 3. (koiran ylläpidon vuosikustannukset) 4. (koiran hankinnan kertakulut) 5. (kenneltoiminnan aloittamisen kulut) sekä 6. (juoksevia kenneltoiminnan kuluja) tehtyjen havainnollistavien laskemien avulla voidaan todeta, että kuluja syntyisi yhteensä 6 189 euroa. Laskelma nojaa siihen, että kasvattaja haluaisi teettää pentueen heti ensimmäisestä sallitusta hetkestä. Tässä pitää kuitenkin aina muistaa huomioida yksilölliset erot ja koiran henkinen kehitys vaikka se olisikin PEVISA-ohjelman mukaisesti täysi-ikäinen.

Edellä esitetystä poiketen kasvattaja haluaisi odottaa vielä vuoden, jotta koira olisi varmasti henkisesti aikuinen. Kasvattaja haluaa pitää internet-sivuja yllä sekä käydä näyttelyissä riippumatta siitä, että on päättänyt odottaa kolmeen ikävuoteen ennen astutusta. Taulukko 7. kokoaa yhteen kaikki ne kulut, mitä kasvattajalle on syntynyt ennen ensimmäistäkään pentuetta. Koiraan vuosittain menevät kustannukset on kerrottu kolmella, kun kennelin juoksevat kustannukset on huomioitu vain kahdelta vuodelta. Koiran hankinnan ja kennelin aloittamisen kertakulujen jälkeen kasvattajan tappio kolmantena vuonna on 8 583 euroa.

Taulukko 7. Kennelistä syntyvät kustannukset kolmessa vuodessa yhdellä koiralla

Koiran ylläpidon vuosikustannukset**	2 871 €
Koiran hankinnan kerta kulut	1 987 €
Kennelin aloittamisen kulut	851 €
Juoksevia kenneltoiminnan kuluja *	2 874 €
	8 583 €

* Vuosikustannukset huomioitu kahdelta vuodelta

** Vuosikustannukset huomioitu kolmelta vuodelta

Taulukossa 7. on ajateltu kasvattajan olevan harrastustoiminnan piirissä, jolloin varsinaista lain pakottamaa kirjanpitoa toiminnasta ei tarvita. Elinkeinonharjoittajan tunnusmerkit täytyttyä kasvattajan tulee tehdä kirjanpito toiminnastaan. Jos kasvattajalta löytyy tieto ja osaaminen kirjanpidon tekemiseen, voi kirjanpidosta selvitä halvalla. Tilitoimiston apua tarvittaessa nousevat kustannukset arviolta sadalla eurolla vuodessa.

6.1.3 Pentueen tuotot ja kulut

Kuten edellä on esitetty, koiran hankinnasta ja kennelin toiminnasta syntyy kuluja, vaikkei pentueita teettäisikään. Aikaisemmissa kappaleissa 7.1 ja 7.2. esitettyihin kuluihin voidaan lisätä vielä yksi kokonaisuus. Kun ollaan vihdoinkin siinä pisteessä, että pentue on ajankohtainen, lankeaa aina nartun astuttamisesta pentujen kotiuttamiseen asti kuluja. Tämän kappaleen taulukot ovat tehty kahdella vaihtoehdolla. Ensimmäisessä laskelmassa on lähdetty ajatuksesta, että pentuja syntyy vain yksi. Toisella sarakkeella tilanne on kuvattu niin, että pentuja on syntynyt kolme, koska shiban keskimääräinen pentuekoko vuodesta 2000 lähtien on ollut kolme pentua (Suomen Shiba ry 2019, 42). Pennun myyntihintana on käytetty Suomen Shiba ry:n suositteluun alinta myyntihintaa 1 500 euroa (Suomen Shiba ry 2021b).

Joidenkin taulukon 8. kustannuksien määrään ei vaikuta syntyvien pentujen määrä. Kaikki taulukon 8. kustannukset eivät ole myöskään pakollisia. Esimerkiksi progesteroninäyte ei ole aina pakollinen ottaa. Progesteroninäyte otetaan, jotta saataisiin mahdollisimman tarkasti tietää koiran LH-piikki. LH-piikistä kestää yleisimmin yhdestä kahteen päivään ennen kuin koira ovuloi (Sympaatti Oy 2021). Tämä avulla astutus saadaan tehtyä mahdollisimman lähellä oikeaa ajankohtaa ja sen takia progesteronin arvo on hyödyllinen selvittää. Myöskään tiineen koiran ultraäänitutkimus ei ole välttämätön, mutta sillä saadaan arviota tulossa olevien pentujen määrästä.

Astutuksesta eli hyppymaksun suuruudesta päättää uroksen omistaja. Yleisesti käytetty summa on 150–200 euroa sekä lisäksi 10 tai 20 prosenttia pennun myyntihinnasta. Taulukon 8. laskelmaan astutuksen kertamaksu on huomioitu suurempana, mutta pennun myyntihinnasta perittävä prosentti on otettu 10 prosentilla. Astutuksen kuluiksi on huomioitu myös matkustaminen uroksen paikkakunnalla

olettaen, etteivät omistajat asu lähellä toisiaan. Kasvattaja haluaa varmistaa astutuksen onnistumisen, minkä takia hän matkustaa paikkakunnalle muutama päivä etukäteen ja viipyy yhden päivän siellä.

Taulukossa 8. kasvattaja antaa jokaisen pennun mukaan koiran perustarvikkeita sisältävän paketin. Niin kutsutut pentupaketit eivät ole pakollisia, mutta silti näinä päivinä vakiintunut käytäntö. Ele osoittaa myös kasvattajan huolenpidon pentua kohtaan sen jälkeen, kun se poistuu kasvattajan luota uuteen kotiin. Paketissa on usein pieni säkki samaa ruokaa, mitä pentu on tottunut syömään. Mukaan lähtevä ruoka on laskettu saman valmistajan mukaan kuin aikaisemmin taulukossa 3. (koiran ylläpidon vuosikustannukset). Kolmen kilon säkki Eukanuba Growing Puppy Medium Breed -tuotetta maksaa 24,90 euroa Mustin ja Mirrin verkkokaupassa (Musti ja Mirri 2021b).

Laskelmassa on myös laskettu, että pentu kuluttaisi saman verran ruokaa kasvattajan luona, ennen kuin muuttaa uuteen kotiin. Myös tiineen sekä imettävän nartun ruoka on laskettu samalla penturuuan hinnalla. Tiineen nartun ruuan tarve alkaa kasvamaan viidennen tiineysviikon jälkeen. Ruuan tarve kasvaa vaiheittain niin, että synnytyksen aikoihin koira syö 25 prosentista 50 prosenttiin enemmän kuin normaalisti. Ravinnon tarpeeseen vaikuttaa pentueen koko. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 82.) Ravinnon tarpeen määrä kasvaa entisestään koiran imettäessä pentuja. Enimmillään koira voi syödä kolme kertaa enemmän kuin normaalisti. (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 89.) Taulukon 8. laskelmassa emän on laskettu kuluttavan keskimäärin kaksi kertaa enemmän ruokaa 86 vuorokauden ajalla.

Ennen pennun tai pentujen luovuttamista tulee ne kaikki terveystarkastaa ja tunnistusmerkitä. Kennelliiton rekisteriin pentue tulee ilmoittaa kokonaisuudessaan yhtä aikaa. Rekisteri-ilmoituksia ei siis voi tehdä useammassa aallossa ilmoittaen osan pennuista eri ilmoituksella. (Suomen Kennelliitto ry 2021i) Esimerkkilaskelmassa pentutarkistus on maksanut 80 euroa ensimmäisen pennun kohdalla ja 40 euroa seuraavien kohdalla. Tunnistusmerkinnän hintaan ei tule alennusta useammasta pennusta. Myös rekisteröintimaksu Kennelliitolle on pentukohtainen.

Taulukko 8. Pentueen kulut ja tuotot

Pentue kulut ja tuotot		1 pentu		3 pentua
Ultraäänitutkimus		80 €		80 €
Progesteroniarvon tutkimus (3kpl)		210 €		210 €
Pennulle kotiin paketti		63 €		189 €
- Kuppi	10 €			
- Panta	7 €			
- Remmi	13 €			
- Lelu	8 €			
- Ruoka mukaan	25 €			
Pennun ruokinta		25 €		75 €
Pentutarkistus		195 €		335 €
- Tarkistus	80 €		120 €	
- Tunnistusmerkintä	15 €		45 €	
- Vastaanottomaksu	65 €		65 €	
-Pentueen rekisteröinti	35 €		105 €	
Emän ruokinta		103 €		120 €
Hyppymaksu		350 €		650 €
- Könttä	200 €		200 €	
- + 10% pentu	150 €		450 €	
Rokotukset		119 €		159 €
- Herpes emälle	69 €		69 €	
- Pennun varhaisrokotus	50 €		90 €	
Madotukset		51 €		66 €
Pyykki ja siivous		20 €		40 €
Matkakulut		1 088 €		1 088 €
- Km korvaukset /matka liput	688 €		688 €	
- Hotelli yöpymiset 100e/yö	300 €		300 €	
- Ruokailu	100 €		100 €	
Ostajien kestitseminen		30 €		90 €
Pentujen virikkeistäminen		50 €		50 €
		2 384 €		3 151 €

MYYNTEI HINTA

1 500 €

4 500 €

Ali-/yliäämä

-884 €

1 349 €

Taulukon 8. esitetyn laskelman mukaan yhdellä syntyneellä pennulla ei päästä juuri voitolle kustannuksien vähentämisen jälkeen. Kolmella pennulla voitolle jäädään jo 1 349 euroa. Tässä vaiheessa pitää kuitenkin huomioida kennelin aloittamisesta syntyneet kustannukset sekä juoksevat kulut. Olettaen, että kasvattaja käyttää narttua jalostukseen vasta kolmannen vuoden kohdalla, on edellisten

vuosien tappiota 8 583 euroa taulukon 7. (kennelistä syntyvät kustannukset kolmessa vuodessa) mukaisesti.

Kun katsoo tässä valossa syntynyttä pentuetta uudelleen, ei edes kolmella pennulla päässä voiton puolelle. Kolmella pennulla tappiota on edelleen 7 234 euron edestä eikä tätä tappiota saada helpolla poistettua. Seuraavan pentueen teettämiseen täytyy odottaa vuosi, koska kennelliitto säätelee, että pentueiden syntymän välillä pitää olla 10 kuukautta (Suomen Kennelliitto ry 2021j). Kiimojen väli yleisimmin on koiralla 10 kuukautta eikä penikointi vaikuta merkittävästi koiran kiimaan, vaan sen kierto pysyy astutuksesta huolimatta suunnilleen samana. (Koskentalo 2010, 64.) Vaikka sääntöjen mukaan olisikin sallittua käyttää koira astutukseen, joka toinen vuosi, tässä on jälleen hyvä huomioida onko menettely oikein.

Taulukon 3. (koiran ylläpidon vuosikustannukset) ja taulukon 6. (juoksevia kenneltoiminnan kuluja) yhteenlaskettu summa on 2 394 euroa, mikä tulee laskea pennutusvuoden 7 234 euron suuruisen tappion päälle. Seurattaessa kolmen pennun pentueen kehitystä astuttamattoman vuoden jälkeen tappio on 9 628 euroa. Yhdellä pennulla tappion määrä olisi vastaavassa tilanteessa 11 861 euroa. Jos kasvattaja teettää pentueen heti seuraavana vuonna juoksusta, lisätään näihin kuluihin vielä kertaalleen samat vuosikustannukset 2 394 euroa. Vaikka vuodelta saataisiin tuloja ovat samat juoksevat kulut tästä huolimatta voimassa.

6.1.4 Kennelin tulos

Taulukossa 9. on esitetty tiivistetysti ensimmäisen pentueen kulut ja tuotto sekä tappion määrä ensimmäisen vuoden jälkeen. Laskelmaa on jatkettu lisäämällä siihen seuraavan vuoden talouskehittyminen. Edellisen vuoden tappioon on lisätty juoksevat kustannukset kahdelta vuodelta (taulukko 3. ja 6.) sekä toisen pentueen tuotot ja kulut, mikä oletetaan olevan samanlaiset ensimmäisen pentueen kanssa (taulukko 8.) Toisen pentueen jälkeen tilanne ei ole parantunut vaan taulukon 9. mukaisesti voidaan huomata tappion määrän kasvaneen ennestään siitä, mitä se oli ensimmäisen pentueen jälkeen.

Taulukko 9. Toisen pentueen tuotot ja kulut

	1 pentu	3 pentua
1. pentue kulut	2 384 €	3 151 €
1. pentue tuotot *	1 500 €	4 500 €
* Myyntihinta 1 500€		
Ali-/ylijäämä	-884 €	1 349 €
Aikaisempi voitto/tappio	-8 583 €	-8 583 €
Ali-/ylijäämä	-9 467 €	-7 234 €
Juoksevat kulut pennuton vuosi	2 394 €	2 394 €
Juoksevat kulut pentue vuosi	2 394 €	2 394 €
2. pentueen kulut	2 384 €	3 151 €
2. pentueen tuotot	1 500 €	4 500 €
Aikaisempi voitto/tappio	-9 467 €	-7 234 €
	-15 138 €	-10 673 €

Kuten taulukon 9. esimerkeistä huomaa, kolmella pennulla saadaan joka kerta vähennettyä aikaisempaa tappiollista tulosta. Väli vuoden juoksevien kulujen, pennutusvuoden juoksevien kulujen ja pentueesta syntyvien kulujen jälkeen olemassa oleva tappio kasvaa. Hetkellisellä voitolla ei kateta pohjalla olevaa tappiota. Toisen vuoden pentueen jälkeen toiminnan tappiollisuus on enemmän, kuin mitä se oli ennen ensimmäistä pentuetta. 1 500 euron myyntihinnalla voidaan saada itse pentueesta tuottoa, mutta sillä ei kateta kaikkia kennelin juoksevia kuluja. Yhden pennun laskelmassa olemassa oleva tappio kasvaa pentueesta huolimatta.

Taulukossa 10. tilannetta on lähdetty muuttamaan niin, että pennun hintaa nostetaan ylimpään suositeltuun shiban myyntihintaan 1 800 euroon. Taulukossa 10. on taulukon 9. tilanne kuvattuna uudella hinnalla. Ensimmäisen pentueen jälkeen taulukon 10. tappio on jo jokseenkin pienempi kuin taulukon 9. tappio. Alijäämä saatiin laskettua 6 334 euroon. 1800 euron myyntihinnalla kolmen pennun pentueella voittoa saadaan 2 249 euroa. Myyntihinnasta riippumatta, tappion määrä on kasvusuhdanteinen. Jokaisen teetetyin pentueen jälkeen lopullinen kulujen määrä on kasvanut verrattuna edellisen pentueen jälkeiseen kulujen määrään.

Taulukon 10. laskelmasta voidaan edelleen todeta kasvatustyön synnyttävän enemmän kuluja kuin se antaa tuloja.

Taulukko 10. Pentueen tuottavuus 1 800 eurolla

	1 pentu	3 pentua
1. pentue kulut	2 384 €	3 151 €
1. pentue tuotot *	1 800 €	5 400 €

* Myyntihinta 1 800€

Ali-/ylijäämä	-584 €	2 249 €
---------------	--------	---------

Aikaisempi voitto/tappio	-8 583 €	-8 583 €
Ali-/ylijäämä	-9 167 €	-6 334 €
Juoksevat kulut pennuton vuosi	2 394 €	2 394 €
Juoksevat kulut pentue vuosi	2 394 €	2 394 €
2. pentueen kulut	2 384 €	3 151 €
2. pentueen tuotot	1 800 €	5 400 €
Aikaisempi voitto/tappio	-9 167 €	-6 334 €
	-14 538 €	-8 873 €

Millä hinnalla pentu pitäisi sitten myydä, jotta sillä päästäisiin oikeasti kattamaan syntyvät kulut sekä edellisen vuoden tappiot? Yhdellä pennulla kuluja syntyy 7 172 euroa. Kyseinen luku tulee pentueen kustannuksista 2 384 euroa, koiran ylläpidon vuosikustannuksista (pentue vuosi sekä pennuttamaton vuosi) 1 914 euroa ja juoksevista kenneltoiminnan kuluista (pentue vuosi sekä pennuttamaton vuosi) 2 874 euroa. Kolmella pentueella vastaava luku on 7 939 euroa. Kolmella pennulla ero syntyy siitä, että pentueen kustannukset ovat suuremmat kuin yhdellä pennulla.

Tällä tiedolla voidaan määritellä, että yhden pentueen pentueessa myyntihinta tulee olla suurempi kuin 7 172 euroa ja kolmella pennulla yhteenlaskettu määrä tulee ylittää 7 939 euron. Näillä luvuilla päästäisiin siihen, että pentue saa katettua ne kulut, mitä pennutusyökin aikana muodostuu. Yhdellä pennulla myyntihin-

naksi riittäisi 7 200 euroa. Kolmella pennulla yhden pennun hinnaksi pitäisi määritellä 2 700 euroa, jotta yhteenlaskettu summa menisi yli 7 939 euron sillä oletetaan kasvattajan myyvän pennut samaan hintaan. 2 700 euroa ei riittäisi yhdelle pennulle kattamaan kuluja.

Alla esitetyn taulukon 11. mukaisella myyntihinnalla kasvattaja pääsisi tilanteeseen, missä kolmen pennun pentue, joka toinen vuosi alkaisi hiljalleen vähentämään tappiota. Esimerkin mukaisella laskelmalla menisi 304 vuotta yhdellä pennulla ja 53 vuotta kolmella pennulla, jotta kasvattaja olisi tilanteessa, missä hänen toimintansa olisi kokonaan plussan puolella. Laskennallisesti tämä on mahdollista, mutta tosielämässä voidaan todeta, ettei mikään koira elä edes 53-vuotiaaksi. Kennelliittokaan ei suosittele nartulla teetettävän kuin enintään viisi pentuetta (Koirien lisääntyminen 2021). Kasvattajan tulee näin ollen hankkia toinen jalostusnarttu, mikä nostattaa laskelman kuluja eikä kasvattaja olisi saanut taloutta voitolle ennen vuotta 53.

Taulukko 11. Pentue tuottavaksi

	1 pentu	3 pentua
1. pentue kulut	2 384 €	3 151 €
1. pentue tuotot *	7 200 €	8 100 €
* Jotta pentue olisi kannattava		
Ali-/ylijäämä	4 816 €	4 949 €
Aikaisempi voitto/tappio	-8 583 €	-8 583 €
Ali-/ylijäämä	-3 767 €	-3 634 €
Juoksevat kulut pennuton vuosi	2 394 €	2 394 €
Juoksevat kulut pentue vuosi	2 394 €	2 394 €
2. pentueen kulut	2 384 €	3 151 €
2. pentueen tuotot	7 200 €	8 100 €
Aikaisempi voitto/tappio	-3 767 €	-3 634 €
	-3 738 €	-3 473 €

Olettaen, että kasvattaja ottaa seuraavan narttunsa omasta ensimmäisestä pentueestaan, kuluja ovat vain rokotukset sekä PEVISA-tutkimukset. Ensimmäisestä pentueesta syntynyt narttu olisi kolmen vuoden ikäinen, kun ensimmäisellä jalostusnartulla olisi toisen pentueen jälkeinen väli vuosi. Uuden jalostusnartun voisi astuttaa heti tänä väli vuonna, koska olisi riittävän ikäinen ja tulokset PEVISA-ohjelman hyväksymät. Kasvattaja teettäisi esimerkin tapauksessa aina vain kaksi pentuetta narttua kohden. Näin ollen hän joutuisi siis ottamaan jälleen seuraavan jalostusnarttunsa ensimmäistä pentueesta kasvamaan kolmannen jalostusnarttunsa.

Taulukossa 12. on laskettu kulujen ja tulojen kehitystä edellä mainitun skenaarion mukaisesti. Ensimmäinen ja toinen pentu olisivat kasvattajan ensimmäisen koiran pentuja. Kolmas ja neljäs pentue kuuluisivat kasvattajan toiselle jalostusnartulle, joka olisi hänen ensimmäisen pentueen yksilö. Pentue viisi olisi kolmannen jalostusnartun, jonka kasvattaja olisi ottanut puolestaan toisen jalostusnartun ensimmäisestä pentueesta. Taulukon 12. laskelmalla voitaisiin todeta, että kasvattaja pääsisi viidennen pentueen kohdalla plussan puolelle. Laskelman mukaan viides pentu syntyisi 10 vuotta toiminnan aloittamisen jälkeen. Toiminnan aloittaminen katsotaan tapahtuneeksi silloin, kun kasvattaja osti ensimmäisen koiransa. Taulukossa 12. kun jalostusnarttua vaihtaa aina kahden pentueen jälkeen, säästytään vaihdoskohdassa väli vuoden kustannuksilta. Kasvattaja voi siis kahden vuoden syklillä pitää väli vuodettoman pennutuksen ilman, että rikkoo Kennelliiton säättämää 10 kuukauden rajaa. Tämä edesauttaa saamaan toimintaa tuottoisaksi 10 vuodessa 53 vuoden sijaan.

Taulukon 12. laskelmaa tulee kuitenkin tarkastella kriittisesti, sillä laskelmassa on huomioitu luvut erittäin positiivisessa valossa. Myös astutusväli on ollut sallittu, mutta erittäin tiuha. Jotta kasvattaja olisi 10 vuoden kohdalla kokonaisvaltaisesti plussalla, pentuja tulisi aina olla kolme. Yhdellä pennulla hinnan tulisi olla 8 100 euroa, jotta pystyttäisiin samassa raamissa. Laskelmassa on lähdetty tilanteesta, missä kaikki menisivät nappiin. Jokaista jalostusnarttua pystyisi käyttämään jalostukseen. Ei syntyisi turhia kuluja terveystutkimuksista, jos yksilö ei olisikaan jalostukseen soveltuva. Kaikki pennut syntyisivät elävinä sekä terveinä eikä synnytykseen tarvittaisi eläinlääkärin apua.

Taulukko 12. 10 vuodessa toiminta plussan puolelle

	1 pentu	3 pentua
1. pentue kulut	2 384 €	3 151 €
1. pentue tuotot *	2 700 €	8 100 €
Ali-/ylijäämä	316 €	4 949 €
Aikaisempi voitto/tappio	-8 583 €	-8 583 €
Ali-/ylijäämä	-8 267 €	-3 634 €
Juoksevat vuosikustannukset	4 788 €	4 788 €
2. pentueen kulut ja tuotot	316 €	4 949 €
Uusi jalostus narttu 2	638 €	638 €
Aikaisempi voitto/tappio	-8 267 €	-3 634 €
	-13 376 €	-4 111 €
Juoksevat kulut pentue vuosi	2 394 €	2 394 €
3. pentueen kulut ja tuotot	316 €	4 949 €
Aikaisempi voitto/tappio	-13 376 €	-4 111 €
	-15 454 €	-1 556 €
Juoksevat vuosikustannukset	4 788 €	4 788 €
4. pentueen kulut ja tuotot	316 €	4 949 €
Uusi jalostus narttu 3	638 €	638 €
Aikaisempi voitto/tappio	-15 454 €	-1 556 €
	-20 564 €	-2 033 €
Juoksevat kulut pentue vuosi	2 394 €	2 394 €
5. pentueen kulut ja tuotot	316 €	4 949 €
Aikaisempi voitto/tappio	-20 564 €	-2 033 €
	-22 642 €	522 €

Missään tämän kappaleen taulukoissa ei myöskään ole huomioituna mitenkään kasvattajan työpanosta. Laskennallisesti kasvattaja kävisi päivätöissä kahdeksan tuntia päivässä, nukkuisi kahdeksan ja jäljelle jäävät kahdeksan tuntia hoitaisi pentuja. Viikonloppuna koirien hoitamiseen kulutettaisiin 12 tuntia päivässä. Näin ollen yhtenä viikkona kasvattaja kuluttaisi pentueen hoitamiseen 64 tuntia. Pentujen luovutus on seitsemän viikon iässä, mikä on Kennelliiton alin hyväksytty luovutusikä (Suomen Kennelliitto ry 2021f, 29). Kasvattajalle kertyy yhden pentueen ajalta 448 tuntia, mikä tekisi 10 euron tuntipalkalla 4 480 euroa. Jos tämän kaavan mukainen työn laskennallinen arvo lisättäisiin pentueen kuluihin, olisivat kulut kokonaisuudessaan yli 10 000 euroa.

Kuten todettu laskelmat ovat tehty ajatuksella, että kaikki menisi täydellisesti. Laskelmien avulla on saatu hahmotettua sitä, mikä pitäisi olla pentujen myyntihinta, jotta sillä päästäisiin voiton puolelle. Todellisuudessa tarina on toinen. 10 vuoden skenaariollakin ehtii tapahtua monen moista ja mitä enemmän vuosia kuluu, koiria alkaa siirtymään autuaammille metsästysmaille. Tämä on luonnollinen jatkumo, mikä aiheuttaa lisää kustannuksia koiran elämänkaareen.

Tärkein kysymys kuuluukin, pitääkö koiran kasvatuksessa päästä voiton puolelle? Mitä tapahtuu koiran jalostukselle ja geneettiselle monimuotoisuudelle, kun toiminta on voiton maksimointia? Onko Koskentalon (2010, 186) ammattimainen kasvatusta kiinni saatavasta voiton määrästä? Ylipäätään koiran kasvatuksessa pitää pohtia omia lähtökohtiaan, oli kasvatusta ammattimaista tai kivaa harrastamista. Jokaisen kasvattajan tulisi kysyä itseltään, kasvattaako koiria etsien parhaita yhdistelmiä rodun historian, geneettisen monimuotoisuuden ja yksilön terveyden ylläpitämiseksi vai tekeekö hän sitä vain voiton maksimoimiseksi.

6.2 Koiran omistajille tehdyn kyselyn tulokset

Kysely jaettiin eri sosiaalisen median kanavissa kuten muun muassa Facebookissa ja Redditissä. Kysely jaettiin myös Whatsapp-sovelluksen avulla tuttaville, jotka jakoivat sitä edelleen omille tuttavilleen. Omistajille suunnattu kysely löytyy liitetiedoista liite 1. Omistajan ja kasvattajan kyselyt oli rakennettu samaan linkkiin niin, että aloitussivuilta pystyi valitsemaan, kumpaan kyselyyn halusi vastata. Kokonaisuudessaan omistajilta kertyi vastauksia 143 kappaletta. Kansainväliseen kyselyyn saatiin ensimmäisen viikon aikana muutama vastaus ja kaiken kaikkiaan vastauksia ulkomailta kertyi 23 kappaletta. Yhteensä 224 ihmistä kävi avaamassa omistajien kyselyn ja 198 aloitti vastaamaan kyselyyn, mutta 33 henkilöä jätti vastaamisen kesken.

Englanninkielisessä kyselyssä huomattiin ongelma siltä osin, että kysely oli tehty pitkälti mukailen suomenkielistä alkuperäisversiota. Kysymykset eivät näin olleet täysin muotoiltuja aina jokaiseen kulttuuriin. Kysymykset olisi voitu rakentaa FCI:n kansainvälisen määritelmän pohjalta, mutta ongelmaksi tässä olisi tullut se, että jokaisen maan kennelyhdistys pystyy säätämään FCI:n yleistä määritelmää tiukemmat säännökset. Jos kysely olisi rakennettu kansainvälisten määritelmien

pohjalta, olisivat vastaukset heijastaneet näitä säännöksiä. Kansainvälisen kyselyn tarkoitus oli kartoittaa toimintatapoja ympäri maailmaa ja näin ollen yleisillä FCI:n säännöksillä ei olisi päästy välttämättä niin syvälliselle tasolle.

Taulukko 13. Kuinka monta koira omistanut

	Kpl	Prosentti
Olen omistanut elämäni aikana 1-2 koira.	37	26 %
Olen omistanut elämäni aikana 3-4 koira.	30	21 %
Olen ensimmäisen koiran omistaja.	28	20 %
Olen omistanut elämäni aikana enemmän kuin 4 koira.	24	17 %
Olen hankkimassa ensimmäistä koira.	22	16 %

Taulukossa 13. näkyy, miten vastaajat olivat jakautuneet tasaisesti sen välillä, kuinka monta koira he olivat elämänsä aikana omistaneet. 26 prosentin enemmistö oli omistanut yhden tai kaksi koira elämänsä aikana. Vastaajista 16 prosentin vähemmistö oli hankkimassa ensimmäistä koiraansa. Suurin osa vastaajista ilmoitti etsivänsä rotukoira, mutta tämän lisäksi 10 (7 prosenttia) vastaajista ilmoitti etsivänsä myös monirotuista koira rotukoiran ohella. Monirotuista koira etsivät vastaajat olivat omistaneet pääsääntöisesti elämänsä aikana yhden tai useamman koiran.

Vastaajilta kysyttiin, mistä lähteistä he olivat etsineet tietoa pennuista tai aikuisista kotia etsivistä koirista (taulukko 14). Kysymys oli monivalintainen, joten vastaajat pystyivät valitsemaan samanaikaisesti useamman vaihtoehdon. 87 prosenttia vastaajista ilmoitti etsineensä ostettavaa pentua suoraan kasvattajalta. Rotuyhdistyksen pentuvälitys oli myös yleinen paikka etsiä pentuja (52 prosenttia vastaajista). Vähiten pentuja etsittiin Tori.fi-sivustolta tai lehti-ilmoituksista. Muutama ilmoitti löytäneensä koiran harrastajien tai tuttavien kautta, Facebookin puskaradiosta tai esimerkiksi saanut tiedon kotia etsivästä koirasta eläinlääkäriltä. Taulukossa 14. näkyy mistä paikoista pentua tai jo aikuista koira on etsitty.

Taulukko 14. Mistä pentuja tai aikuista koiraa oli etsitty

	Kpl	Prosentti
Suoraan kasvattajalta	122	87 %
Rotuyhdistyksen pentuvälityksestä	74	52 %
Kennelliiton pentulistasta	38	27 %
Sosiaalisesta mediasta	24	17 %
Tori.fi	13	9 %
Muu, mikä?	9	6 %
Lehti-ilmoituksista	4	3 %

6.2.1 Kennelliiton jalostustietokanta (KoiraNet)

Alla olevasta taulukosta 15. selviää vastaajien valinnat KoiraNetin tietämyksessä. KoiraNet, eli kennelliiton jalostustietokanta, oli vastaajien keskuudessa tunnettu. Suurin osa vastaajista (91 prosenttia) kertoi tietävänsä jalostustietokannan, kun vain 9 prosenttia vastaajista kertoi, ettei ole aikaisemmin kuullut KoiraNetistä. 13 prosenttia vastaajista ei ollut aikaisemmin käyttänyt jalostustietokantaa, vaikka olisikin mahdollisesti ollut tietoinen siitä. Vastaajista 29 prosenttia toivoi, että kasvattaja tiedottaisi enemmän KoiraNetistä ja sen mahdollisuuksista pennun ostajalle.

Taulukko 15. KoiraNet tuntemus vastaajien keskuudessa

	Kyllä	Ei
Tiedätkö mikä on KoiraNet?	91 %	9 %
Oletko koskaan käyttänyt KoiraNettiä?	87 %	13 %
Toivoisitko, että kasvattaja tiedottaisi enemmän KoiraNetin ominaisuuksista?	71 %	29 %

Jalostustietokannasta esitettiin myös avoin kysymys siitä, mitä tietoa käyttäjät olivat hakeneet järjestelmästä. Suurin osa vastaajista kertoi hakeneensa KoiraNetistä terveystutkimuksia. Terveystuloksi haettiin niin omasta koirasta, oman koiran sukulaisista tai rodusta yleensä. Toiseksi eniten vastaajat hakivat tietoa rodun yksilöiden sukutauluista ja historiasta. Yksilön sukutaulun ja terveystulok-

sien rinnalla yleisesti tietoa haettiin myös koirien saamista tuloksista. Näyttelytuloksia haettiin eniten, mutta myös kisatulokset ja käyttötulokset mainittiin kiinnostuksen kohteena.

Vastaajat ilmoittivat myös hakevansa tietoa koiran kasvattajasta ja kennelistä. Kasvattajatiedoista katseltiin kasvattajan tekemiä pentuemääriä, kuinka tiheästi kasvattaja astuttaa narttuaan tai onko nartuilla tehty astutuksia peräkkäisistä juoksuista. Kasvattajien toiminnasta seurattiin myös sitä, onko hän tuonut koiria ulkomailta kennelistä, joissa on epämääräistä toimintaa. Esimerkiksi eräs Baltian maassa shiboja kasvattava kennel on väärentänyt koiriensa sukutauluja. Tämä tieto on levinnyt Suomessa shiban kasvattajien keskuudessa, mutta tiedosta huolimatta jotkut kasvattajat tekevät edelleen yhteistyötä kyseisen kennelin kanssa.

Muutama vastaaja kertoi hakeneensa KoiraNetistä myös tietoa ulkomaantuonneista ja paljonko rodulle on tullut uusia pentuerekisteröintejä. Pari vastaajaa ilmoitti etsivänsä tietoa yleisesti rodusta muun muassa indeksejä ja tilastoja. Muutama vastaaja listasi myös etsineensä kuolinsyitä sekä luonnetestien tuloksia. KoiraNetin vastauksista oli myös nähtävissä, että mahdollisesti myös kasvattajana toimineet tai toiminnasta kiinnostuneet olivat vastanneet omistajien kyselyyn. Muutama kyselyyn vastannut oli nimittäin ilmoittanut etsineensä tietoa myös jalostustarkoituksessa. KoiraNetistä oli esimerkiksi etsitty omalla koiralla sopivaa astutusyksilöä. Jalostustietokannasta oli etsitty myös yleisesti jalostustietoa tai tietyn jalostettavan yksilön pentue määriä.

6.2.2 Ostajien koiran valintaan vaikuttavat tekijät

Liitteen 1. mukaisessa kyselyssä kysymyksessä kuusi etsittiin vastauksia siihen, kuinka tärkeinä ostajat pitävät kysymyksessä esitettyjä väitteitä. Väittämässä etsittiin vastauksia siihen mitä ominaisuuksia ostajat pitivät tärkeinä koiran tai kasvattajan valinnassa. Kokonaisvaltaisesti 20 väittämän keskiarvo vastaajien keskuudessa oli 4,2. Väittämien tärkeyttä mitattiin asteikolla yhdestä viiteen niin, että yksi ei ole yhtään tärkeä ja viisi on erittäin tärkeä. Väittämien keskiarvo pysyi samana vastauksia analysoitaessa sen perusteella olivatko vastaajat hankkimassa ensimmäistä koiraa tai ensimmäisen koiran omistajia verraten jo kokeneempiin omistajiin.

Kaikkein tärkeimpänä vaihtoehtoista pidettiin sitä, että pentueen vanhemmat ovat terveystutkittuja (ka = 4,9). Kaksi vastaajista piti terveystutkimuksia vain jokseenkin tärkeänä itselleen. Kaikkein vähiten vastaajat pitivät tärkeänä sitä, että kasvattaja olisi aktiivinen sosiaalisessa mediassa, kuten esimerkiksi Instagramissa tai Facebookissa (ka = 2,8). Tämän jälkeen toiseksi vähiten tärkeänä pidettiin sitä, että koiran ostaja pääsee tutustumaan pentueen isään ennen pentujen syntymää (ka = 3). Keskiarvollisesti 0,6 astetta enemmän vastaajat pitivät tärkeänä, että pääsevät tutustumaan pentueen emään kuin pentueen isään ennen pentujen syntymää.

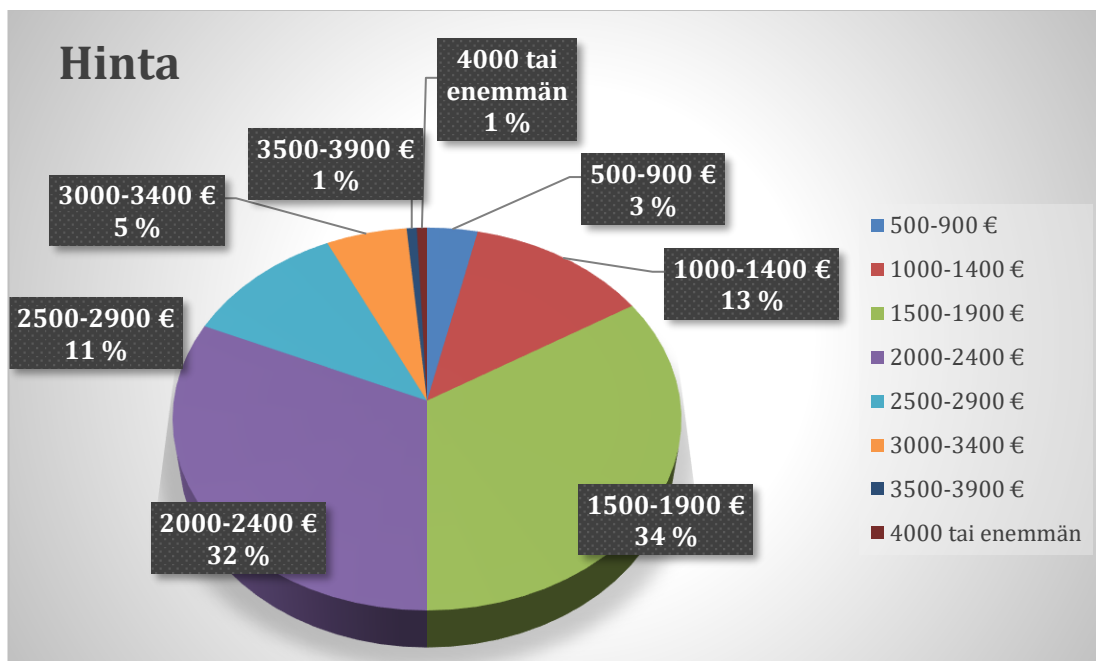
Melkein yhtä tärkeänä terveystutkimusten kanssa pidettiin sitä, että pentue on rekisteröity (ka = 4,8) ja että pentue on sosiaalistettu (ka = 4,8). Väittämien tärkeydellä vastaajalle ei ollut suuria eroja siinä olivatko vastaajat jo kokeneempia koiranomistajia vai olivatko he alkumetreillä koiran omistamisessa. Molemmat pitivät vähiten tärkeänä sitä, että kasvattaja on aktiivinen sosiaalisessa mediassa. Ero lähinnä muodostui siitä, että useamman koiran omistajilla keskiarvo oli 2,8 kun ensimmäisen koiran omistajalla tai ensimmäistä koira hankkivalla keskiarvo oli 3,0. Ensimmäistä koira hankkivat tai jo ensimmäisen koiran omistajat pitivät koiran rekisteröimistä keskiarvoltaan 0,1 astetta tärkeämpänä kuin jo useamman koiran omistaneet henkilöt. Ero on pieni, joten sillä ei ole käytännössä merkitystä.

Suurimmat erot jo useamman koiran omistaneella ja ensimmäistä koira hankkivalla tai ensimmäisen koiran omistajalla löytyivät siinä, että useamman koiran omistajat pitivät vähemmän tärkeänä emän tai isän näkemisen ennen syntymää sekä pentujen sisäsiistiksi opettamisen. Vastauksien keskiarvoilla oli eroa 0,3-0,4 astetta. Kaikkineen kysymyksen kuusi vastaukset löytyvät liitteestä 5. Liitteessä 6 on esitetty uusien omistajien kaikkien väittämien tulokset ja keskiarvot. Liitteessä 7 puolestaan sama listaus löytyy niiltä, joilla koiria oli ollut jo useampi.

6.2.3 Koiran hinta

Kysyttäessä vastaajien mielipiteitä siitä, paljonko he olisivat valmiita maksamaan vastuullisesti kasvatetusta koirasta, vastaukset vaihtelivat 500 eurosta 7 000 euroon. Kuviossa 1. esitetään, kuinka paljon ostajat olivat enintään valmiita maksamaan koirasta. 34 prosenttia vastaajista oli valmis maksamaan koirasta 1 500 eurosta 1 900 euroon. Lähes yhtä suuri osa vastaajista (32 prosenttia) oli valmiita maksamaan 2 000 eurosta 2 400 euroon.

Kuvio 1. Hinnan jakautuminen sektoreittain

Kysymys aiheutti paljon pohdintaa, sillä useat eivät osanneet suoraan sanoa, missä heidän henkilökohtainen rajansa menee. Useat vastaajat ilmoittivat vastauksensa olevan kahden summan välistä. Näissä vastauksissa analyysiin otettiin korkein ilmoitettu summa. Hintaan ilmoitettiin vaikuttavan koiran rotu tai sitten onko kyseessä monirotuinen tai rescue-koira. Hintaa arvioidessa oltiin valmiita maksamaan hyvästä jalostusyksilöstä aikuisena jopa useamman tuhatta euroa. Yleisin koirasta maksettava summa oli 2 000 euroa, minkä 28 prosenttia vastaajista valitsi omaksi ylärajakseen. Seuraavaksi eniten oltiin valmiita maksamaan 1 500 euroa, mikä oli 20 prosenttia vastaajien määrästä. Kolmanneksi eniten olisi voitu maksaa 2 500 euroa, mikä puolestaan edusti enää vain 11 prosenttia vastaajista.

Henkilöt, jotka olivat ilmoittaneet etsivänsä ensimmäistä tai jo omistavansa ensimmäisen koiransa, olivat valmiita maksamaan koirastaan 1 200 eurosta 3 500 euroon. Tässäkin ryhmässä eniten vastaajista valitsi kipukynnyksekseen 2 000 euron hinnan (43 prosenttia). Vastaajilla, joilla oli elämänsä aikana ollut useampi koira, valmius maksaa koirasta vaihteli enemmän. Koska kokeneemmilla omistajilla esiintyi enemmän halua hankkia monirotuinen koira, vaikutti se siihen, kuinka moni oli valmis maksamaan keskiarvoa vähemmän.

Henkilöt, jotka olivat omistaneet useamman koiran elämässään, olivat valmiita maksamaan huomattavasti enemmän hyvistä jalostusyksilöistä. Yleisin summa useita koiria omistaneiden joukossa oli 1500 euroa (20 prosenttia vastaajista). Lähes yhtä suuri osa useamman koiran omistaneista vastaajista oli valmis maksamaan 2 000 euroa koirasta (19 prosenttia).

6.2.4 Kasvattajassa arvostetut ominaisuudet

Liitteen 1. kahdeksannessa kysymyksessä selvitettiin vastaajilta heidän kriteereitään kasvattajaa valittaessa. Eniten johonkin kasvattajaan oli päädytty koiran sukutaulun vuoksi (14 prosenttia). Heti sen jälkeen kasvattajassa arvostettiin sitä, että kasvattajan kasvatusideologia oli yhteneväinen ostajan omien arvojen kanssa (13 prosenttia). Valintaan vaikutti myös se, että ostaja koki puhuneensa kasvattajan kanssa samaa kieltä ja että kasvattaja oli lähestyttävä. Kommunikoinnin koettiin olevan helppoa kasvattajan kanssa.

Niin ikään kasvattajissa arvostettiin avoimuutta, luotettavuutta ja rehellisyyttä (10 prosenttia). Kasvattajat kertoivat avoimesti omien koiriensa heikkouksista tai kasvattajalta sai tuen koko koiran eliniäksi. Kasvattajan valinnassa vaikutti myös se, että kasvattaja oli asiantunteva sekä aidosti kiinnostunut koirista ja rodusta. Lisäksi arvostettiin sitä, että kasvattaja teetti koirilleen rodun PEVISA-ohjelmaa laajemmat terveystutkimukset, kasvattaja pystyi perustelevaan tietyn yhdistelmän käyttämisen eikä kasvattajalla ollut jonoa pennun ostajille. Kyselijöistä etsittiin aina paras koti jokaiselle pennulle eikä ollut merkitystä, missä vaiheessa oli sattunut ottamaan yhteyttä kasvattajaan. Kasvattajien toiminnassa valintaan vaikuttivat myös esimerkiksi se, että kasvattaja kasvatti harrastavaa linjaa tai, että kasvattaja itse harrasti koirien kanssa.

Valinnassa painoarvoa luotiin myös koirien elinolosuhteille ja sille, että koirat elivät tavallisessa kodissa kasvattajan kanssa. Koirat eivät olleet kasvattajan tai kasvattajien ainoa tulonlähde vaan ansiotulo hankittiin toisaalta. Valintaan ilmoitettiin vaikuttavan myös kasvattajan sijainti tai, että pennun sai nopeasti. Osa vastaajista ilmoitti valinneensa kasvattajan sen perusteella, että oli saanut suosituksen tuttavaltaan. Myös se, että ostaja tunsu kasvattajan entuudestaan, vaikutti monella päätöksentekoon. Koiran ominaisuuksia katsottaessa kasvattajaksi valikoitui ne, joiden koirien terveystulokset olivat kohdillaan. Koiria ei pennutettu liian

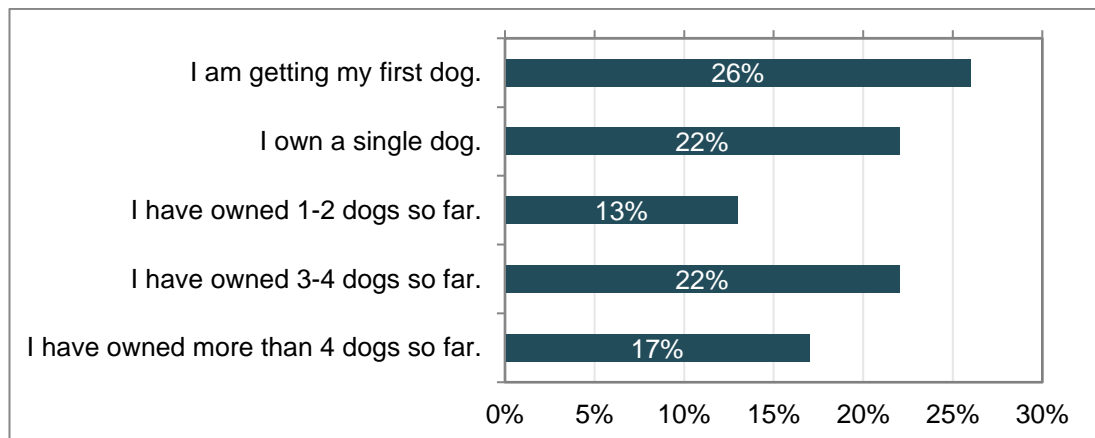
tiheästi tai liian nuorena. Myös kasvattajan sukulinja, koirien rodunomaisuus ja niiden saamat tulokset vaikuttivat siihen, kuka valikoitui jatkoon.

Tärkeänä pidettiin myös sitä, että kasvattaja ylipäättään vastasi viesteihin. Muutama vastaaja kertoi siitä, miten Suomessa shibaa kasvattavilta ei välttämättä koskaan saatu vastausta kyselyihin. Koiran hankinnasta tekee pulmallisen se, että vaikka ostaja itse yrittäisi olla huolellinen ja tehdä tarvittavat taustatutkimukset, voi olla, että sopiva kasvattaja jättää huomiotta potentiaaliset omistajat. Suomen ja Ruotsin shibaa kasvattavissa on kyselyn mukaan huomattavissa ero siinä, että ruotsalaiset kasvattajat yrittävät myydä kasvatustoimintansa ostajille, kun Suomessa tilanne on päinvastoin. Ruotsissa kasvattaja kertoo miksi hän on vastuullinen toimija, jonka valitsisit kasvattajaksi, kun taas Suomessa ostaja yrittää kaikkensa saadakseen kasvattajan vakuutettua siitä, että hän olisi hyvä omistaja.

6.2.5 Kansainvälinen kysely

Vaikka liitteen 3. mukaiseen kansainväliseen kyselyyn vastattiin huomattavasti vähemmän (23 vastaajaa), oli joitain selviä eroja huomattavissa. Siinä missä suomalaiset olivat enemmistönä ensimmäisen tai toisen koiransa omistajia, ulkomailla oltiin hankkimassa ensimmäistä koira tai omistettiin ensimmäinen koira. Kuten kuviosta 2. näkee, suurin vastaaja ryhmä ei ollut omistanut vielä yhtään koira elämänsä aikana. Vastaava luku suomalaisessa kyselyssä oli 15 prosenttia ja pienin vastaajaryhmä.

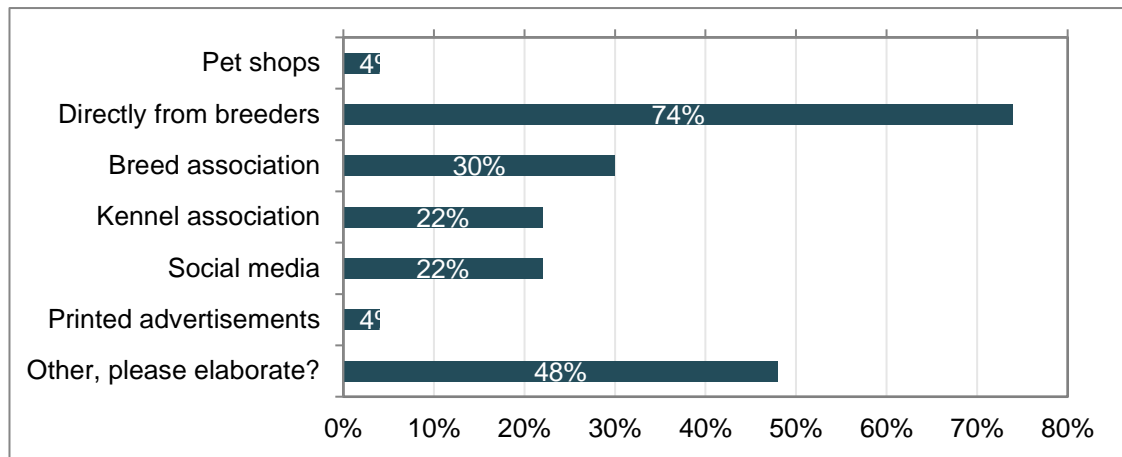
Kuvio 2. Omistajuuden jakauma

23 vastaajasta myös noin puolet olivat ilmoittaneet etsivänsä rotukoiran ohella monirotuista koira. Suomalaisessa kyselyssä vastaava määrä oli noin kahdek-

san prosenttia. Tämä näkyi myös suoraan siinä, että ulkomaalaiset vastaajat olivat suomalaisia enemmän etsineet koiraa muualta kuin annetuista vaihtoehdoista (kuvio 3.). Kohtaan muu, mikä? -tulleista 11 vastauksesta seitsemän oli vastannut Rescue-koiran tarkentavana vastauksena. Tätä ilmiötä ei ollut havaittavissa suomalaisessa kyselyssä juuri lainkaan.

Kuvio 3. Mistä ulkomaalaiset vastaajat ovat etsineet koiraa

Kysyttäessä koirasta maksettavaa hintaa, kansainväliset summat on muutettu 27.3.2021 kurssin mukaisesti euroiksi. Suurin osa vastasi valuutan olevan Yhdysvaltain dollari, mutta mukaan mahtui myös muun muassa Australian dollari ja Iso-Britannian punta. Vastaajien joukossa oli myös Euroopan alueelta henkilöitä. Kansainvälisen kyselyn perusteella ulkomailla vastaajat olisivat valmiita maksamaan koirastaan 850 eurosta 4 500 euroon. Suurin osa oli valmis maksamaan 850 euroa, mutta mediaaniltaan maksuvalmius koirasta oli 2 100 euroa.

Kansainvälisen kyselyn vastaajat pitivät kysymyksessä neljä annettuja väittämiä vähemmän tärkeinä kuin suomalaiset vastaajat. Väitteiden keskiarvoksi muodostui 3,9. Suomalaisten vastaajien kanssa oltiin pitkälti samoilla linjoilla siinä, ettei kasvattajan sosiaalista mediaa pidetty oleellisena tai sitä, että ostaja pääsi tapamaan pentueen isän ennen pentujen syntymää. Tärkeimpänä ulkomaalaiset vastaajat pitivät sitä, että pennut olivat sosiaalistettuja sekä totutettu uusiin tilanteisiin.

6.2.6 Muita esiin nostettuja mietteitä

Suomenkielisessä ja kansainvälisessä kyselyssä oli lopuksi vapaamuotoinen kysymys, mihin vastaaminen oli vapaaehtoista. Viimeisessä kysymyksessä vastaajat saivat avata mietteitään, joita ei välttämättä ollut kysytty kyselyssä, mutta jotka

koettiin tärkeiksi. Kysymyksessä nousi esille myös muutamia sellaisia asioita, joita oli sivuttu aikaisemmissa kyselyissä. Esimerkiksi eräs vastaaja painotti sitä, miten arvostaa kasvattajalta asiallista vastaamista. Useammassa vastauksessa toistui se, miten kasvattajat vastasivat yhteydenottoihin tavalla, mikä tuntui kyselijästä työkeältä.

Vaikka vastauksista ei suoranaisesti pysty sanomaan mitä rotua enemmistö edustaa kaksi vastaajaa erotteli kokemuksiensa koskevan shibaa. Suurin osa kyselyn vastauksista saatiin myös Suomen Shiba ry:n Facebook-sivuston välityksellä. Ennen kyselyn jakamista sivustolle kyselyyn oli vastannut noin 30 henkilöä. Jakamisen jälkeen kyselyyn tuli yhden vuorokauden aikana noin 100 uutta vastausta. On oletettavaa, että suurin osa vastauksista on Facebook-sivuston kautta tulleita ja näin ollen shibaa koskevia.

Tämän lisäksi vastaajat toivoivat kasvattajien saamien sanktioiden parempaa esittämistä. Ratkaisuksi ehdotettiin muun muassa tiedon liittämistä KoiraNet-palveluun. Ostajat toivoivat myös, että rotujärjestö ilmoittaisi, mikseivät tietyt kasvattajat ole heidän kasvattajalistallaan. Tiedon haluttaisiin olevan avoimempaa ja läpinäkyvämpää. Sanktioihin liittyen esille nousi useasti myös vastaajien toive antaa Suomen Kennelliitolle enemmän valtaa puuttua väärinkäytöksiin. Tällä hetkellä vastaajien mielestä Kennelliitto ei puutu riittäväällä vakavuudella eläinsuojelurikkomuksiin.

Kansainväliseen kyselyyn vastanneet henkilöt antoivat palautetta siitä, että kysely ei pohjautunut kansainvälisiin standardeihin. Vastaajien joukossa löytyi myös pohdintaa siitä, että vastuullinen kasvattaja on kiinnostunut perheestä, mihin pentu luovutetaan eikä myy koira vain ensimmäiselle kyselijälle. Yksi vastaajista huomautti myös, että kallis hinta ei aina kerro vastuullisesta kasvatus työstä vaan voi olla myös merkki voiton tavoittelusta. Tätä pidettiin sopimattomana piirteenä kasvattajassa tai kasvatuksen eettisyydessä.

6.3 Kasvattajille osoitetun kyselyn tulokset

Kasvattajille suunnattu kysely jaettiin samoissa sosiaalisen median kanavissa kuin kasvattajalle suunnattu kysely. Kasvattajille suunnattuun kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 15 kappaletta. Yhteensä 53 henkilöä kävi aukaisemassa ky-

selyn, vaikkeivat kaikki siihen vastanneetkaan. Ensimmäisen viikon aikana vastauksia kasvattajilta oli saatu 12. Ensimmäisellä viikolla huomattiin myös ongelma kasvattajien kyselyssä. Valittaessa kasvattajalla olleiden pentueiden määrää vaihtoehtoa nolla ei ollut valittavissa. Kysymystä muokattiin tämän havainnon jälkeen niin, että vaihtoehtoihin lisättiin nolla. Ongelma vastausmahdollisuuksissa on voinut osaltaan vaikuttaa kasvattajien vastaamiseen kyselyyn.

Yksikään kansainvälinen kasvattaja ei vastannut heille suunnattuun kyselyyn. Kansainvälinen kysely löytyy liitteestä 4. Englanninkielisessä kyselyssä oli sama ongelma kuin suomenkielisessä versiossa valinnassa kasvatettujen pentujen määrästä. Kysymystä täydennettiin yhtä aikaa suomenkielisen kyselyn kanssa vaihtoehdolla nolla. Ongelmalla ei mahdollista vaikutusta ulkomaalaisiin kasvattajien vastauksiin, koska ongelman paikannushetkellä kukaan ei ollut yrittänyt täyttää kansainvälistä kasvattajakyselyä.

Suomalaisille suunnattu kysely löytyy liitteestä 2. Kyselyyn vastanneet kasvattajat olivat toimineen koirankasvatuksen parissa 37 vuodesta yhteen vuoteen. Pentuemäärät vaihtelivat 24 pentueesta aina yhteen pentueeseen. Kasvatettavat rodut olivat lähtökohtaisesti pieniä, noin viidestä kilosta 12 kiloon asti. Muutama vastaaja kasvatti metsästävää rotua, palveluskoiraa tai käyttökoirarotua. Yksittäisestä rodusta eniten edustettuna oli shetlanninlammaskoira.

6.3.1 Vastuullinen kasvatus

Kasvattajat kokivat eettisen kasvatuksen tapahtuvan koiran ja rodun terveydet etusijalla. Jokainen vastaajista oli maininnut terveyden kuuluvan osaksi vastuullista koirankasvatusta. Eroa syntyy seurakoirien ja käyttökoirien välille siinä, että seurakoirilla kasvattajat painottivat koiran hyvinvointia, kun käyttökoirilla esiin nousi rodunomainen elämän toteuttaminen. Lopputulos kummallakin mielipiteellä on sama, turvallinen ja terve elämä yksilölle.

Käyttökoirissa tämä asia kiteytettiin myös koiran käyttöominaisuuksien ympärille. Koiran toivotaan saavan toteuttaa sitä, mihin se geeniperimältään on jalostettu. Jos kyseessä on metsäkoira, pääsee se toteuttamaan riistaviettiään kun taas vetokoira saa toimia siinä tehtävässä, mistä se nauttii eli vetämisestä. Käyttökoir-

rien kasvattajista näkyi, että koira pidettiin työvälina. Koira pidettiin arvostettuna ystävä ja apuna, mutta kuitenkin perimältään käyttötarkoituksiinsa soveltuvana yksilönä.

Eräs kasvattaja toi esiin näkökulman terveyden ja puhtasrotuisuuden välillä. Eettisessä koiran kasvatuksessa ei saisi jämähtää vanhaan ja kangistua kaavoihin. Puhtasrotuisuuden ei pitäisi olla etusijalla kaikissa valinnoissa ja määrittää koko koirankasvatusta. Pelkkä puhtasverisyyden vaaliminen terveysongelmista välittämättä ei tee koirankasvatuksesta vastuullista. Kasvattajan mielestä roturisteyksillä voitaisiin parantaa koiran hyvinvointia ja rodunelinoimaisuutta.

Kyselyn tulosten perusteella vastuullisessa kasvatuksessa jalostetaan ehdottomasti vain tarpeen mukaan. Pentueista ei saa olla ylituotantoa vain kysynnän takia. Jalostaminen pitäisi aina tapahtua koiran ehdoilla. Narttua ei saa astuttaa liian tiheästi eikä se saisi tapahtua liian aikaisin. Koiran pitää antaa rauhassa kehittyä ja kasvaa aikuiseksi yksilöksi. Ihmisen silmässä vuoden vanha koira ei ole enää pentu ja on sukukypsä, mutta se ei tee siitä silti vielä aikuista.

Vastauksista kävi myös ilmi, että kasvattajien mielestä kasvattajalla oli vastuu valita pennulle oikea koti. Kasvattaja valitsee pennulle sopivimman perheen, ei ostaja mieleisintä koira. Tämä sama ajatusmalli esiintyi myös ostajien vastauksissa siitä, miksi valitsivat juuri kyseisen kasvattajan. Ostajilla tämä ajatus esiintyi vain muutamissa vastauksissa, kun taas kasvattajat olivat lähes yksimielisiä asiasta.

6.3.2 Vastuullisuuden näkyminen omassa toiminnassa

Kasvattajien mielestä vastuullisuus omassa toiminnassa tulisi näkyä kiinnostuksena kasvattiensa elämästä myös ostotapahtuman jälkeenkin. Kasvattajan tulee pystyä katsomaan jalostamaansa linjaa objektiivisesti ja lopettaa linjan jalostaminen, jos siinä esiintyy ongelmia. Ostajille pitää olla avoimia linjassa esiintyvistä mahdollisista riskeistä. Avoimuus kohtaa taas omistajien kyselyyn, jossa kasvattajilta toivottiin avoimuutta ja rehellisyyttä sukulinjasta.

Myös tavoitettavuuden merkitys kohtasi kasvattajille ja ostajille suunnatussa kyselyssä. Sekä tulevat omistajat että kasvattajat mainitsivat tavoitettavuuden merkityksestä yhteistyössä. Osa kasvattajista ilmoitti saavutettavuuden olevan yksi

osa heidän toimintaperiaatteitaan. Ostajia on kehoitettu olemaan yhteydessä matalalla kynnyksellä koiran elämää koskevista kysymyksistä. Avoin keskustelu ja matala kynnyks koettiin myös helpottavan kasvattajan mahdollisuutta olla tietämättä kaikesta kaikkea. Kasvattajalle jäi mahdollisuus ohjata kysyjä avun luokse, vaikkei itse osaa vastata juuri tiettyyn kysymykseen. Tavoitettavuudella kasvattajat toivoivat myös pystyvänsä ylläpitämään helpon kommunikoinnin omistajan kanssa.

Vastuullisuus näkyi kasvattajien toiminnassa edellä mainittujen lisäksi myös useiden ilmaisemissa toiveissa kasvattien terveystutkimuksiin. Tutkimuksia toivottiin myös niissäkin tapauksissa, ettei koiraa suunniteltu käytettävän jalostuksessa. Usea kasvattaja suositteli ja kertoi pyytävänsä ostajia tutkimaan koirien terveyden. Osa kasvattajista oli valmis ottamaan tappiota alennetulla myyntihinnalla, jotta pentujen terveys saataisiin tutkittua mahdollisimman kattavasti. Kun koirien ja niiden jälkeläisten terveys on tutkittu, voivat kasvattajat suunnitella pentueita kattavammalla tietämyksellä.

Kasvattajien tekemä työ ei myöskään tunnu vaikuttavan heidän myyntihintaansa. Vastuullinen ja perusteellisesti tehty kasvatus näkyy vastaajilla elämäntyönä. Hinnaksi usein valikoituu esimerkiksi rotujärjestön määrittelemä suositushinta, vaikka se tietäkin taloudellisesti tappiota kasvatuksessa. Edellä mainitun tavoin useat olivat valmiita jopa myymään pennun halvemmalla, jotta se saadaan terveystutkittua. Yksi kasvattaja totesi suoraan, ettei hänellä ole tarvetta saada hinnalla kuitattua pentueesta syntyneitä kuluja.

Hinnasta puhuttaessa yksi kasvattaja mainitsi lisäksi myyvänsä pennun halvemmalla, jos yksilöllä on myyntihetkellä poikkeama. Esimerkkinä tilanne, jossa myyntihetkellä urospennun vain toinen kives on löydettävissä. Ostaja saa pennun alennettuun hintaan, vaikkei tälle olisi lain silmissä tarvetta. Jos kives yksilön vartuessa laskeutuu, kasvattaja piti sitä vain hyvänä asiana. Suomen Kennelliiton kauppasopimuksen kohdan kuusi mukaisesti kivesvikaisen koiran kauppahinnasta tulee palauttaa yksi kolmasosa. Kauppasumman palautus tulee tehdä viimeistään siinä vaiheessa, kun koira täyttää vuoden tai 30 päivän kuluessa kivesvian toteamisesta. (Suomen Kennelliitto ry 1995) Kasvattajalla on siis oikeus periä pennusta täysi hinta myyntihetkellä ja palauttaa summa vain, jos vika todetaan.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tuloksia voi pitää luotettavina, koska ne pohjautuvat useampaan eri kirjalliseen lähteeseen tai lakiin. Kannattavuuteen liittyvät laskelmat on tehty todenmukaisilla kustannuksilla avartaen yhtä näkökulmaa koirankasvatuksen kuluissa. Laskelmat eivät ole ehdoton totuus, sillä lopputulokseen vaikuttaa paljon koiran rotu, koko ja omistajan mieltymykset. Esimerkiksi omistaja voi halutessaan käyttää koira ultraäänitutkimuksessa, vaikka lopputulos ilman tätä toimenpidettä onkin sama. Laskelmat kuitenkin antavat selvän kuvan todellisuudesta. Laskelmien luotettavuuden lailla myös tehtyjen kyselyjen tulokset ovat luotettavia. Kyselyihin saatiin suuri määrä vastauksia, joista pystytään näkemään selviä linjoja sekä ostajissa että kasvattajissa. Ostajissa oli pientä poikkeamaa mielipiteissä, mutta suuremman massan suuntaus oli yhtenäinen. Kasvattajilla puolestaan linja oli kautta vastauksien yksimielinen. Näin ollen kyselyjen vastauksista voidaan tehdä selviä johtopäätöksiä.

Tässä opinnäytetyössä tehdyistä laskelmista voidaan todeta, ettei kenneltoiminta ole kannattavaa. Kenneltoiminnan harjoittaminen menee täysin verottajan säätelemän harrastustoiminta käsitteen piiriin. Opinnäytetyössä esitetyt laskelmat on tehty vain yhdestä näkökulmasta kuluista. Kulut on yritetty huomioida mahdollisimman kattavasti, mutta ne ovat siltikin vain edelleen laskennallisia ja niihin vaikuttaa eletyn elämän muutokset. Lisäksi laskelmissa on yritetty hakea sitä pistettä, milloin toiminta on kannattavaa. Laskelmien mukainen nartun astutustahti on tiheä, mikä epäilemättä herättää pohdintaa siitä onko toiminta kyseenalaista.

Laskelmat esittävät yhden näkemyksen kuluista ja käsityksen toiminnan tuottavuuteen keskittyessä. Luvussa 6.2 ja 6.3 esitettyjen omistajien ja kasvattajien vastauksien perusteella voiton tavoittelua kasvatuksessa ei arvostanut kukaan. Moni myös nosti esille seuraavansa kennelin pitäjän pentuemääriä ja narttujen astutustiheyttä. Opinnäytetyössä tehtyjen laskelmien mukaisen kennelin astutustiheys oli tiivis, mikä ei vastaisi vastaajien ideaalikuva kasvattajan toiminnasta. Sen lisäksi, että astutustiheys olisi todennäköisesti paheksuttu, laskelmat kertoivat karua kieltä siitä, että kennelin toiminta on suuresti tappiollista.

Opinnäytetyön laskelmat on tehty mahdollisimman realistisiksi, mutta kuitenkin lähdetty hakemaan kannattavuuden näkökulmaa. On hyvä pohtia ovatko opin-

näytetyön laskelman tulokset täysin eettisiä. Jos laskelmissa olisi vähennetty voiton hakemisen merkitystä, olisi kuluja syntynyt enemmän ja voitaisiin todeta toiminnan olevan entistä kannattamattomampaa. Toiminta olisi olleet kuitenkin eettisempää.

Opinnäytetyön laskelmista voidaan todeta, ettei pienimuotoisella kasvatustoiminnalla pystytä kattamaan syntyviä kuluja. Jos haluaisi säilyttää vastuullisuuden ja eettisen toiminnan kasvatuksessa, pitäisi ehdottomasti harjoittaa ammattimaista tai laajamittaista toimintaa. Ammatti- ja laajamittainen toiminta tarkoittaisi suurta määrää koiria, mikä puolestaan tarkoittaisi valtavaa investointia tiloihin. Tämä olisi suoraan johdannollinen siihen, ettei yksi tai edes kaksi ihmistä riittäisi hoitamaan kunnollisesti aiheutuvaa työmäärää. Liitteen 1. mukaisesta ostajien kyselystä kävi myös selville se, että valtaosa ostajista toivoi koirien elävän normaalia perhearkea kasvattajan kotona. Tässä tapauksessa suurimittaiset kennelrakenukset eivät olisi ostajien mieleen sillä eläimiltä puuttuisi sosiaalinen kontakti ihmisiin.

Laskelmissa ehkä yllättävintä on, että pennun tai aikuisen koiran myyntihinnat olivat lähempänä toisiaan kuin mitä olisi voinut kirjoitustyön alussa odottaa. Suuremmalla pentueella syntyy enemmän kuluja, mutta saadaan myös katettua taiseemmin kiinteitä kuluja. Valitettavasti hinta ei kuitenkaan voi heitellä rajusti vain sen takia sattuiiko pentuja syntymään yksi vai kahdeksan. Ostajille suunnatussa kyselyssä kävi kuitenkin ilmi, että ihmiset olivat valmiita maksamaan koirastaan yllättävän korkeita summia. Korkeammalla hinnalla saisi paremmin katetta, mutta tulisiko tällöin koirasta vain hyvätuloisten etuoikeus?

Entä millä perustein voi laittaa pennun myyntihinnaksi vaikkapa 3 000 euroa? 3 000 euron hintalapulla odottaisi koirasta jo jalostuksellisia ominaisuuksia tai että koira tulisi käyttöominaisuuksiltaan vaikuttavasta sukulinjasta. Koiran kasvatuksessa hintaa ei voi nostaa vain sen takia, että kasvattajalla vain nyt sattui syntymään kuluja tämän verran. Kuten eräs kasvattaja vastasi kyselyssä voi hintaa selittää sillä, että kasvatuksen kulut maksoivat enemmän tänä vuonna kuin edellisenä vuotena. Kuitenkin koiranpennun hinta määräytyy voimakkaasti sen mukaan, mitä ostajat ovat valmiita maksamaan. Kyselyyn perustuen tuo raja menee 2 000 euron tienoilla.

Sitten ehkä se tärkein mietittävä asia: jos kasvattaa koiria saadakseen tuottoa, onko se oikein? Koiran kasvattaminen tulisi tapahtua yksilön terveystiedellä säilyttäen aina jokaisen rodun rodunomaisuuden ja geneettisen monimuotoisuuden. Jos mielenkiinto on vain siinä, että saa rahaa, onko kasvattajalla kapasiteettia keskittyä asioihin, mitkä pitäisivät olla keskeisessä roolissa kasvatustyössä? Vaikka Suomessa laajamittainen pentutehtailu on vielä harvinaista, löytyy maasta enemmänkin kyseenalaisen toiminnan rajamailla pyörivää aktiviteettia. (Kerola ym. 2017, 48)

Ongelma sinänsä on aiheellinen, sillä moni koira hankkiessa sokaistuu pienen pennun edessä epäkohdille. Ostaja voi olla uusi ja kokematon eikä huomaa kasvatustyössä olevan epäkohtia. Lisäksi on täysin inhimillistä lähestyä kasvattajaa, joka on luokseen kutsuva ja mukava. Merkittävää on myös, että saa asiallisen vastauksen kyselyihin tai vastauksen ylipäättään. Omistajien kyselyn vastauksista kävi ilmi se, että monet kasvattajat vastaavat tökerösti tai vastausta ei kuulu lainkaan.

Ne kasvattajat, jotka toimivat kyseenalaisesti tuskin jättävät vastaamatta mahdolliselle ostajaehdokkaalle. Kasvattaja, jota motivoi vain raha, ei jätä vastaamatta yhdellekään ostajaehdokkaalle. Ostaja tarkoittaa rahantuloa. Vaarana vastuullisten kasvattajien välinpitämättömydessä ostajia kohtaan on se, että yhä useampi kääntyy vahingossa vääränlaisen kasvattajan puoleen. Ulkoisesti kaikki voi näyttää olevan kunnossa eikä uusi kokematon ostaja välttämättä osaa tunnistaa merkkejä ongelmista. Kun totuus on, että jokainen meistä aloittaa nollassa, on kohtuutonta vaatia, että kokematon ostaja osaisi nähdä pintaa syvemmälle. Merkitystä on sillä mitä me teemme sillä tiedolla, mikä meille elämän aikana karttuu.

Ostajaa ei tule arvioida ainoastaan hänen lähtötasonsa vaan myös hänessä olevan potentiaalin perusteella. Jos henkilö on päättänyt ostaa koiran, todennäköisesti hän sen myös tekee. Jos hän ei saa koira vastuulliselta kasvattajalta niin sitten viimeistään vahingossa epäeettisestä toiminnasta. Mitä enemmän huolimattomasti jalostettuja geenejä leviää rotuun, sitä enemmän se alkaa säteilemään tulevaisuuteen, jos ongelmaa ei osata tunnistaa.

Ratkaisuna kyseenalaisen toiminnan rajaamiseen voisi olla osaksi avoin keskustelu, tiedottaminen ja ennen kaikkea yhteistyö eri toimijoiden tai kasvattajien välillä. Tiedottamisen ongelma yleensä kiteytyykin siihen, että kyseenalainen kasvattaja voi toimia lain puitteissa eikä hänen toimintaansa saa näin ollen mustamaalata. Jos rotuyhdistys voisi avoimesti laittaa vältettävien kasvattajien listalle toimijoita, alkaisi nopeasti esiintymään kiusantekoa. Aina ei ole helppoa määrittellä olisiko tällaiselle listalle joutuminen aiheesta vai vain näkemyseroista kasvatukselliseen asiaan liittyen.

Eettisen ja vastuullisen koirankasvatuksen voi kiteyttää siihen, että toiminta on voittoa tavoittelematonta. Toiminta ei saisi kuitenkaan olla pelkästään kivaa harrastustoimintaa ilman visiota. Kuten Koskentalo (2010, 186) toteaa kirjassaan, Suomessa koirankasvatuksesta puuttuu ammatillisuus, mikä vaikuttaa saatuihin tuloksiin. Kasvatuksen pitäisi sisältää ammatillista toimintaa ilman voiton tavoittelua. Erään kasvattajan vastaukseen viitaten, eettisen kasvatuksen pitäisi nähdä valtameren yli. Eettisyyteen ja vastuullisuuteen kuuluu rohkeus uskaltaa tehdä asiat paremmin.

Kasvatuksessa vallitsevat normit eivät aina ole ne parhaat toimintatavat, minkä pystyy näkemään jo lyhytkuonoisten rotujen ongelmista. Muutosta ei pidä jättää tekemättä vain sen takia, että olisi ainoana viemässä muutosta eteenpäin. Muutosta ei kuitenkaan pidä tehdä vain muutoksen takia, vaan sillä pitää olla tarkoitus. Vaikka Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumus puhuu puhdasrotuisuudesta, siitä pitäisi pystyä joustamaan. On rotuja, joiden geneettinen perimä on siinä pisteessä, että se tarvitsisi uutta verta, jotta se saadaan tervehdytettyä.

Toisena pitäisi pystyä ajattelemaan käyttöominaisuudet. Koiran kasvatuksessa loppujen lopuksi koirasta kasvatetaan ihmiselle seuraa ja kaveria sekä auttamaan työtehtävissä. Jos koira on tarkoitettu johonkin tiettyyn työhön, tällöin olisi tarkoituksenmukaista jalostaa työhön soveltuvat ominaisuudet. Koiran jalostuksen alkaessa ei ole ollut olemassa eri rotuja, vaan koiria, joista suvunjatkajiksi ovat päässeet ne yksilöt, joilla on ollut toivotut ominaisuudet.

Esimerkiksi vetokoirien parissa toimiva henkilö tarvitsee työhönsä vetokoiraa. Tällöinhän toimijalle olisi luonnollista jalostaa koira, mikä soveltuu työhön katso-matta siihen, että nämä hyvät ominaisuudet tulevat eri rotulinjasta. On hölmöä

ajatella, että koira olisi nyt täydellinen yksilö eikä sitä enää voida jalostaa. On kuitenkin muistettava säilyttää ja vaalia rodunomaisuutta niin, ettei vain kaikkia rotuja lyödä samaan soppaan ja katsota mitä siitä syntyy. Kyselyyn vastanneista 99 prosentilla oli rotukoira tai he etsivät rotukoiraa. Ei ole tarkoituksenmukaista lopettaa siis rotujen kasvattamista tai rodunomaisuuden vaalimista. Pitäisi kuitenkin pystyä näkemään raja, milloin puhdasrotuisuudesta tulisi pystyä joustamaan kauaskantoisemman tarkoituksen vuoksi.

LÄHTEET

Aaltola, E. 2004. Eläinten moraalinen arvo. Tampere: Vastapaino.

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

Asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta 674/2010

Baggini, J. & Fosl, P. 2012. The Ethics Toolkit. A Compendium of Ethical Concepts and Methods. Wiley-Blackwell.

Clark, S. 1997. Animals and Their Moral Standing. London: Routledge.

Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396

Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247

EU Platform on Animal Welfare 2020. Responsible dog breeding guidelines. Viitattu 29.2.2021. https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/aw_platform_plat-conc_guide_dog-breeding.pdf

Fédération Cynologique Internationale 2019. International Breeding Rules of the FCI. Viitattu 29.1.2021. <http://www.fci.be/en/Breeding-42.html>

Fédération Cynologique Internationale 2020. Presentation of our organisation. Viitattu 29.1.2021. <http://www.fci.be/en/Presentation-of-our-organisation-4.html>

Fédération Cynologique Internationale 2021a. History of the FCI. Viitattu 29.1.2021. <http://www.fci.be/en/History-of-the-FCI-1.html>

Fédération Cynologique Internationale 2021b. Main activities of the FCI Secretariat. Viitattu 29.1.2021. <http://www.fci.be/en/Main-activities-of-the-FCI-Secretariat-3.html>

Jaakonsaari, T. & Ojala, A. 2011. Koiranomistajan oikeusopas. Latvia: Livonia Print.

Järjestyslaki 27.6.2003/612

- Kempe, R. & Mäki, K. 2020. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen. Ruokaviraston raportti.
- Kerola, P., Koivuranta, E., Pehkonen, K., Sorjanen, T. & Vainio, A. 2017. Kai-kenkarvainen kansa. Miten koirista tuli miljoonabisnes. Helsinki: WSOY.
- Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
- Koskentalo, H. 2018. Parempaan pentutulokseen. Koirankasvattajan käsikirja. Tallinna: AV-Taitto
- Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27.9.1919/122
- Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
- Lewis, T. & Winding, J. 2017. Dog breeds: towards genomic management of populations with a high incidence of genetic defects. Teoksessa Oldenbroek, J.K. (toim.) Genomic management of animal genetic diversity. Wageningen Academic Publishers. Pp. 179-205.
- Louhi Net Oy 2021. Louhi Webhotellit. Viitattu 14.2.2021.
<https://www.louhi.fi/webhotelli/>
- Metsästyslaki 28.6.1993/615
- Musti ja Mirri 2021a. Eukanuba Adult Medium. Viitattu 15.2.2021
<https://www.mustijamirri.fi/eukanuba-dog-adult-medium-breed?59698>
- Musti ja Mirri 2021b. Eukanuba Growing Puppy Medium Breed. Viitattu 15.2.2021
<https://www.mustijamirri.fi/eukanuba-dog-puppy-medium-breed?60815>
- Musti ja Mirri 2021c. Purenatural Dog Adult Medium Chicken. Viitattu 15.2.2021
<https://www.mustijamirri.fi/purenatural-adult-dog-medium?39572>
- Myrsky, M. & Ossa, J. 2008. Verotuksen perusteet. Helsinki: Talentum Media Oy.

- Ruokavirasto 2020. Selvitys suitsisi koiranjalostusongelmia valvontakriteereillä ja eettisellä neuvottelukunnalla. Viitattu 22.2.2021. <https://www.ruokavirasto.fi/henkiloasiakkaat/lemmikki--ja-harraste-elaimet/uutiset/selvitys-suitsisi-koiranjalostusongelmia-valvontakriteereilla-ja-eettisella-neuvottelukunnalla/>
- Savela, S. 2019. Osassa lyhytkuonoisia rotuja ei ole enää yhtään perimältään tervettä koiraa – professori: "Roturisteytykset ainoa keino, jalostus ei enää auta" Viitattu 22.2.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11009855>
- STT 2018. "Dogesta" ei tullut joka kodin koiraa, mutta trendit tuulevat myös koirakaupoilla. Etelä-Suomen Sanomat. Viitattu 24.2.2021. <https://www.ess.fi/paikalliset/72490>
- Suomen Kennelliitto ry 1995. Sopimus koiran kaupasta. Viitattu 2.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/sopimus-koiran-kaupasta>
- Suomen Kennelliitto ry 2009. Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntö (PEVISA-sääntö). Viitattu 4.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/yleinen-pevisa-saanto>
- Suomen Kennelliitto ry 2012. Sopimus nartun sijoituksesta. Viitattu 2.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/sopimus-nartun-sijoittamisesta>
- Suomen Kennelliitto ry 2017. Yleinen jalostusstrategia 2018–2022. Viitattu 3.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia-2018-2022-2>
- Suomen Kennelliitto ry 2019a. Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman ohje (PEVISA-ohje). Viitattu 4.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/pevisa-ohje>
- Suomen Kennelliitto ry 2019b. Vuosikertomus 2019. Viitattu 28.12.2020. https://issuu.com/kennelliitto/docs/kennelliitto_vk_2019_fi-nal?e=18189146/82392606
- Suomen Kennelliitto ry 2020. Rekisteröimättömän/monirotuksen koiran ilmoittaminen tunnistusmerkintärekisteriin (Fix-rekisteri). Viitattu 5.1.2021.

<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/rekisteroimattomanmoniroituisen-koiran-ilmoittaminen-tunnistusmerkintatietokantaan-omakoira-palvelussa>

Suomen Kennelliitto ry 2021a. Hinnasto. Viitattu 13.2.2021. <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/hinnasto>

Suomen Kennelliitto ry 2021b. Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) on tietopaketti rodun ominaisuuksista ja jalostuksesta. Viitattu 22.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/jalostuksen-tavoiteohjelma-jto-tietopaketti-rodun-ominaisuuksista-ja-jalostuksesta>

Suomen Kennelliitto ry 2021c. Jalostustietojärjestelmä apuna. Viitattu 21.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/jalostustietojarjestelma-apuna>

Suomen Kennelliitto ry 2021d. Kaikkia rotuja koskevat rekisteröintiehdot, PEVISA ja rotukohtaiset erityisehdot. Viitattu 21.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/pentueen-rekisterointi/kaikkia-rotuja-koskevat-rekisterointiehdot-pevisa-ja-rotukohtaiset-erityisehdot>

Suomen Kennelliitto ry 2021e. Kasvattajan jatkokurssi. Kurssimateriaali: Suomen Kennelliitto.

Suomen Kennelliitto ry 2021f. Kasvattajan peruskurssi. Kurssimateriaali: Suomen Kennelliitto.

Suomen Kennelliitto ry 2021g. Kennelliitto – koira-alan asiantuntija jo vuodesta 1889. Viitattu 21.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista>

Suomen Kennelliitto ry 2021h. Kennelliiton historia. Viitattu 21.1.2021. <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/organisaatio/kennelliiton-historia>

Suomen Kennelliitto ry 2021i. Koiranäyttelyn kulku. Viitattu 29.1.202. <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/koiranayttelyt/koiranayttelyn-kulku>

Suomen Kennelliitto ry 2021j. Koirien lisääntyminen. Viitattu 14.2.2021. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koirien-lisaantyminen>

Suomen Kennelliitto ry 2021k. Mikä on BLUP-indeksi? Viitattu 21.1.2021.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/mika-blup-indeksi>

Suomen Kennelliitto ry 2021l. Pentujen rekisteröinti. Viitattu 20.2.2021.

<https://www.kennelliitto.fi/koiran-omistaminen/koiran-rekisterointi/pentujen-rekisterointi>

Suomen Kennelliitto ry 2021m. Rotukohtaiset erityisehdot. Viitattu 8.1.2021.

<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/pevisa-ja-muut-rotukohtaiset-erityisehdot-vuonna-2021-1>

Suomen Kennelliitto ry 2021o. Suomen Kennelliiton organisaatio. Viitattu

21.1.2021 <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/organisaatio>

Suomen Kennelliitto ry 2021p. Säännöt ja ohjeet. Viitattu 21.1.2021

<https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/saannot-ja-ohjeet>

Suomen Kennelliitto ry 2021q. Vastuullinen koirankasvatus. Viitattu 18.12.2020.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/vastuullinen-koirankasvatus>

Suomen Shiba ry 2019. Jalostuksen tavoiteohjelma Shiba 2020-2024. Viitattu

12.2.2021. http://www.suomenshiba.fi/wordpress/wp-content/uploads/2019/03/jto_shiba2020-2024-FINAL.pdf

Suomen Shiba ry 2021a. Jäsenyys. Viitattu 13.2.2021. <http://www.suomenshiba.fi/wordpress/yhdistys-2/jasenyys/>

Suomen Shiba ry 2021b. Shibankin hankinta. Viitattu 11.2.2021 <http://www.suomenshiba.fi/wordpress/rotu-2/shibaa-hankitsevalle/>

Sympaatti Oy 2021. Koiran astutus. Viitattu 20.2.2021. <https://www.sympaatti.fi/artikkelit/koiran-astutus>

Tokmanni 2021. Koiranruoka 15 kg Balance kana-kasvis. Viitattu 15.2.2021.

<https://www.tokmanni.fi/koiranruoka-15-kg-balance-kana-kasvis-7613032404628>

Tuhkanen, A. 2020. Koronavirus jopa tuplasi lemmikkien myynnin – hamsteria voi joutua jonottamaan useita viikkoja, koiraa kaksi vuotta. Viitattu 24.2.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11369127>

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Veissier, I. & Evnas, A. s.a. Principles and criteria of good Animal Welfare. Welfare Quality.

Verohallinto 2019. Yritystoiminta, tulonhankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa. Viitattu 27.1.2021. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yritystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkil%C3%B6verotuksessa/>

Verohallinto 2020. Näin ilmoittaudut tai hakeudut alv-rekisteriin. Viitattu 31.1.2021 <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/rekisterointi/>

Vuolteenaho, S. & Krautsuk, S. 2020. Kasvattajat: Lyttynaamojen ongelmat tuttuja, mutta haluamme valvonnan koskevan myös rekisteröimättömiä koiria. Viitattu 22.2.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11522899>

LIITTEET

- Liite 1. Kysymykset koiran ostajalle
- Liite 2. Kysymykset koiran kasvattajalle
- Liite 3. Kysymykset englanniksi koiran ostajalle
- Liite 4. Kysymykset englanniksi koiran kasvattajalle
- Liite 5. Mitä ostajat pitivät tärkeinä ominaisuuksina
- Liite 6. Mitä uudet ostajat pitivät tärkeinä ominaisuuksina
- Liite 7. Mitä kokeneemmat ostajat pitivät tärkeinä ominaisuuksina

LIITE 1

Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

1. Valitse sopiva vaihtoehto: *

- Olen hankkimassa ensimmäistä koira.
- Olen ensimmäisen koiran omistaja.
- Olen omistanut elämäni aikana 1-2 koira.
- Olen omistanut elämäni aikana 3-4 koira.
- Olen omistanut elämäni aikana enemmän kuin 4 koira.

2. Olen hankkimassa tai minulla on: *

- Rotukoira
- Monirotuinen koira

3. Olen etsinyt myytäviä pentuja: *

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

- Tori.fi
- Suoraan kasvattajalta
- Rotuyhdistyksen pentuvälityksestä
- Sosiaalisesta mediasta
- Lehti-ilmoituksista
- Kennelliiton pentulistasta
- Muu, mikä?

4. KoiraNet (Kennelliiton jalostustietokanta)**Kyllä Ei**

Tiedätkö mikä on KoiraNet?	☐	☐
Oletko koskaan käyttänyt KoiraNetiä?	☐	☐
Toivoisitko, että kasvattaja tiedottaisi enemmän KoiraNet:n ominaisuuksista?	☐	☐

5. Mitä tietoa olet hakenut KoiraNetistä? *

6. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia väittämiä? *

1 ei yhtään tärkeä, 5 erittäin tärkeä

	1	2	3	4	5
Pentueen vanhemmat on terveystutkittu (esim. lonkat ja kyynärä kuvat)	☐	☐	☐	☐	☐
Jalostukseen käytetyt koirat elävät normaalissa kotiympäristössä kasvattajan parissa. (Eivät esim. tarhassa tai erillisessä kennelrakennuksessa.)	☐	☐	☐	☐	☐
Pennut kasvavat kasvattajan kotiympäristössä. (Eivät esim. erillisessä kennelrakennuksessa.)	☐	☐	☐	☐	☐
Jalostukseen käytetyn yksilön tulokset vastaavat rodun JTO:ta ja PEVISA-ohjelmaa	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen näkemään pennun ja emän yhdessä ennen luovutusta	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen tutustumaan emään ennen pentujen syntymää	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen tutustumaan isään ennen pentujen syntymää	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisessa ajassa	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja on helposti lähestyttävä	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattajalla on nettisivut	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattajan nettisivut ovat informatiiviset ja asialliset	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja on aktiivinen sosiaalisessa mediassa (esim. Instagram tai Facebook.)	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja harrastaa koirien kanssa (esim. agility, näyttelyt tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja käy kanssani läpi pennun sukutaulun ja ilmoittaa siinä esiintyvät mahdolliset sairaudet ja riskit (esim. C-lonkkaisuus)	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvattaja käy kanssani läpi rotuun liittyvät riskit ja mahdolliset sairaudet	☐	☐	☐	☐	☐
Pentua on sosiaalistettu	☐	☐	☐	☐	☐
Pentua on totutettu uusiin asioihin ja tilanteisiin	☐	☐	☐	☐	☐
Pentua on opetettu sisäsiistiksi	☐	☐	☐	☐	☐
Pentue on rekisteröity kasvattajan kennelnimellä eikä ilman kennel-nimeä	☐	☐	☐	☐	☐
Pentue on rekisteröity	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan pennusta, joka on vastuullisesti kasvatettu? ***8. Jos odotat pentua jo jostain tietystä kennelistä tai sinulla on jo pentu, miksi päädyit kyseiseen kenneliin/kasvattajaan? *****9. Onko jotain muuta mitä haluaisit mainita?**

LIITE 2

Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

1. Mitä rotua/rotuja kasvatat? *

Jos kasvatat useaa rotua, kirjoita ensimmäisenä päärotu.

2. Minä vuonna olet saanut ensimmäisen pentueesi? *

Vaihtoehdot vuodesta 2010 vuoteen 1959 (tai aikaisemmin).

3. Montako pentuetta olet kasvattanut vuoteen 2021 mennessä? *

Vaihtoehdot 0 – 30+

4. Millaista on mielestäsi eettinen koirankasvatus? ***5. Miten eettinen ja vastuullinen koirankasvatus näkyy sinun toiminnasasi? *****6. Miten vastuulliset valinnat kasvatuksessa vaikuttavat pentusi myyntihintaan? Miksi? *****7. Onko jotain muuta mitä haluaisit mainita?**

LIITE 3

Mandatory fields are marked with an asterisk (*) and must be filled in to complete the form.

1. Choose the appropriate option: *

- I am getting my first dog.
- I own a single dog.
- I have owned 1-2 dogs so far.
- I have owned 3-4 dogs so far.
- I have owned more than 4 dogs so far.

2. I am getting or I currently own a: *

- Purebred dog
- Mixed breed dog

3. I have searched for dogs for sale from: *

Please choose all that apply.

- Pet shops
- Directly from breeders
- Breed association
- Kennel association
- Social media
- Printed advertisements
- Other, please elaborate?

4. How important are the following statements for you? *

1 not significant at all, 5 very significant

	1	2	3	4	5
The parents of the puppies have been officially examined by a veterinarian	☐	☐	☐	☐	☐
The dogs used for breeding live in a normal household environment with the breeder (e.g. not in the yard or a separate kennel building)	☐	☐	☐	☐	☐
The puppies have been raised in a normal household environment with the breeder (e.g. not in the yard or a separate kennel building)	☐	☐	☐	☐	☐
I get to see the puppy with the mother before the puppy is given to me.	☐	☐	☐	☐	☐
I get to meet the bitch before the puppies are born.	☐	☐	☐	☐	☐
I get to meet the sire before the puppies are born.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder answers my messages in a reasonable time frame.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder is easy to approach.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder has a webpage.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder's webpage is informative and appropriate.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder is active on social media (e.g. Instagram or Facebook.)	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder does activities with their dogs (e.g. agility, dog shows.)	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder walks me through the puppy's pedigree and any possible illnesses or risks (such as weak hips) within it.	☐	☐	☐	☐	☐
The breeder is open and honest about possible risks and illnesses with the breed in question.	☐	☐	☐	☐	☐
The litter is registered under a kennel.	☐	☐	☐	☐	☐
The puppy has been socialized by the breeder.	☐	☐	☐	☐	☐
The puppy has been allowed to safely meet new things and situations.	☐	☐	☐	☐	☐
The puppy has been trained to become house-trained.	☐	☐	☐	☐	☐
The puppy is registered and micro-chipped.	☐	☐	☐	☐	☐

5. How much would you be willing to pay for a puppy that has been raised ethically and responsibly? ***6. If you are expecting a puppy from a specific breeder or already have a dog, why did you choose the breeder in question? *****7. Is there anything else you'd like to mention?**

LIITE 4

Mandatory fields are marked with an asterisk (*) and must be filled in to complete the form.

1. What breed(s) do you raise? *

If you raise multiple breeds, please list your primary breed first.

2. When was your first litter born? *

3. How many litters have you had so far? *

4. How would you define ethical breeding? *

5. How do ethics and responsibility appear in your own conduct? *

**6. Do ethical and responsible choices effect the price of your puppies?
Why? ***

7. Is there anything else you'd like to mention?

LIITE 5

	1	2	3	4	5	Ka	Md.
Pentueen vanhemmat on terveystutkittu (esim. lonkat ja kyynäriä kuvat)	0%	0%	1,4%	7%	91,6%	4,9	5
Jalostukseen käytetyt koirat elävät normaalissa kotiympäristössä kasvattajan parissa. (Eivät esim. tarhassa tai erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	2,1%	6,3%	21,7%	69,2%	4,6	5
Pennut kasvavat kasvattajan kotiympäristössä. (Eivät esim. erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	0%	4,2%	18,9%	76,2%	4,7	5
Jalostukseen käytetyn yksilön tulokset vastaavat rodun JTO:ta ja PEVISA-ohjelmaa	1,4%	0,7%	5,6%	22,4%	69,9%	4,6	5
Pääsen näkemään pennun ja emän yhdessä ennen luovutusta	0,7%	1,4%	4,2%	10,5%	83,2%	4,7	5
Pääsen tutustumaan emään ennen pentujen syntymää	4,9%	7,7%	32,1%	28,7%	26,6%	3,6	4
Pääsen tutustumaan isään ennen pentujen syntymää	9,8%	14%	46,8%	23,1%	6,3%	3	3
Kasvattaja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisessa ajassa	0,7%	0,7%	10,5%	31,5%	56,6%	4,4	5
Kasvattaja on helposti lähestyttävä	0,7%	0%	6,3%	28,7%	64,3%	4,6	5
Kasvattajalla on nettisivut	7%	13,3%	31,4%	29,4%	18,9%	3,4	3
Kasvattajan nettisivut ovat informatiiviset ja asialliset	3,5%	5,6%	18,9%	35%	37%	4	4
Kasvattaja on aktiivinen sosiaalisessa mediassa (esim. Instagram tai Facebook.)	15,4%	25,2%	33,5%	18,2%	7,7%	2,8	3
Kasvattaja harrastaa koirien kanssa (esim. agility, näyttelyt tms.)	9,1%	18,2%	34,9%	19,6%	18,2%	3,2	3
Kasvattaja käy kanssani läpi pennun sukutaulun ja ilmoittaa siinä esiintyvät mahdolliset sairaudet ja riskit (esim. C-lonkkaisuus)	0,7%	0,7%	9,1%	26,6%	62,9%	4,5	5
Kasvattaja käy kanssani läpi rotuun liittyvät riskit ja mahdolliset sairaudet	0,7%	0,7%	10,5%	18,9%	69,2%	4,6	5
Pentua on sosiaalistettu	0,7%	0%	2,1%	12,6%	84,6%	4,8	5
Pentua on totutettu uusiin asioihin ja tilanteisiin	0,7%	0%	2,1%	19,6%	77,6%	4,7	5
Pentua on opetettu sisäsiistiksi	2,8%	7,7%	21,7%	36,3%	31,5%	3,9	4
Pentue on rekisteröity kasvattajan kennelnimellä eikä ilman kennelnimeä	3,5%	6,3%	19,6%	23,8%	46,8%	4	4
Pentue on rekisteröity	0,7%	0%	3,5%	7%	88,8%	4,8	5

LIITE 6

	1	2	3	4	5	Ka	Md.
Pentueen vanhemmat on terveystutkittu (esim. lonkat ja kyynärä kuvat)	0%	0%	1,4%	7%	91,6%	4,9	5
Jalostukseen käytetyt koirat elävät normaalissa kotiympäristössä kasvattajan parissa. (Eivät esim. tarhassa tai erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	2,1%	6,3%	21,7%	69,2%	4,6	5
Pennut kasvavat kasvattajan kotiympäristössä. (Eivät esim. erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	0%	4,2%	18,9%	76,2%	4,7	5
Jalostukseen käytetyn yksilön tulokset vastaavat rodun JTO:ta ja PEVISA-ohjelmaa	1,4%	0,7%	5,6%	22,4%	69,9%	4,6	5
Pääsen näkemään pennun ja emän yhdessä ennen luovutusta	0,7%	1,4%	4,2%	10,5%	83,2%	4,7	5
Pääsen tutustumaan emään ennen pentujen syntymää	4,9%	7,7%	32,1%	28,7%	26,6%	3,6	4
Pääsen tutustumaan isään ennen pentujen syntymää	9,8%	14%	46,8%	23,1%	6,3%	3	3
Kasvattaja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisessa ajassa	0,7%	0,7%	10,5%	31,5%	56,6%	4,4	5
Kasvattaja on helposti lähestyttävä	0,7%	0%	6,3%	28,7%	64,3%	4,6	5
Kasvattajalla on nettisivut	7%	13,3%	31,4%	29,4%	18,9%	3,4	3
Kasvattajan nettisivut ovat informatiiviset ja asialliset	3,5%	5,6%	18,9%	35%	37%	4	4
Kasvattaja on aktiivinen sosiaalisessa mediassa (esim. Instagram tai Facebook.)	15,4%	25,2%	33,5%	18,2%	7,7%	2,8	3
Kasvattaja harrastaa koirien kanssa (esim. agility, näyttelyt tms.)	9,1%	18,2%	34,9%	19,6%	18,2%	3,2	3
Kasvattaja käy kanssani läpi pennun sukutaulun ja ilmoittaa siinä esiintyvät mahdolliset sairaudet ja riskit (esim. C-lonkkaisuus)	0,7%	0,7%	9,1%	26,6%	62,9%	4,5	5
Kasvattaja käy kanssani läpi rotuun liittyvät riskit ja mahdolliset sairaudet	0,7%	0,7%	10,5%	18,9%	69,2%	4,6	5
Pentua on sosiaalistettu	0,7%	0%	2,1%	12,6%	84,6%	4,8	5
Pentua on totutettu uusiin asioihin ja tilanteisiin	0,7%	0%	2,1%	19,6%	77,6%	4,7	5
Pentua on opetettu sisäsiistiksi	2,8%	7,7%	21,7%	36,3%	31,5%	3,9	4
Pentue on rekisteröity kasvattajan kennelnimellä eikä ilman kennel-nimeä	3,5%	6,3%	19,6%	23,8%	46,8%	4	4
Pentue on rekisteröity	0,7%	0%	3,5%	7%	88,8%	4,8	5

LIITE 7

	1	2	3	4	5	Ka	Md.
Pentueen vanhemmat on terveystutkittu (esim. lonkat ja kyynäriä kuvat)	0%	0%	1,4%	7%	91,6%	4,9	5
Jalostukseen käytetyt koirat elävät normaalissa kotiympäristössä kasvattajan parissa. (Eivät esim. tarhassa tai erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	2,1%	6,3%	21,7%	69,2%	4,6	5
Pennut kasvavat kasvattajan kotiympäristössä. (Eivät esim. erillisessä kennelrakennuksessa.)	0,7%	0%	4,2%	18,9%	76,2%	4,7	5
Jalostukseen käytetyn yksilön tulokset vastaavat rodun JTO:ta ja PEVISA-ohjelmaa	1,4%	0,7%	5,6%	22,4%	69,9%	4,6	5
Pääsen näkemään pennun ja emän yhdessä ennen luovutusta	0,7%	1,4%	4,2%	10,5%	83,2%	4,7	5
Pääsen tutustumaan emään ennen pentujen syntymää	4,9%	7,7%	32,1%	28,7%	26,6%	3,6	4
Pääsen tutustumaan isään ennen pentujen syntymää	9,8%	14%	46,8%	23,1%	6,3%	3	3
Kasvattaja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisessa ajassa	0,7%	0,7%	10,5%	31,5%	56,6%	4,4	5
Kasvattaja on helposti lähestyttävä	0,7%	0%	6,3%	28,7%	64,3%	4,6	5
Kasvattajalla on nettisivut	7%	13,3%	31,4%	29,4%	18,9%	3,4	3
Kasvattajan nettisivut ovat informatiiviset ja asialliset	3,5%	5,6%	18,9%	35%	37%	4	4
Kasvattaja on aktiivinen sosiaalisessa mediassa (esim. Instagram tai Facebook.)	15,4%	25,2%	33,5%	18,2%	7,7%	2,8	3
Kasvattaja harrastaa koirien kanssa (esim. agility, näyttelyt tms.)	9,1%	18,2%	34,9%	19,6%	18,2%	3,2	3
Kasvattaja käy kanssani läpi pennun sukutaulun ja ilmoittaa siinä esiintyvät mahdolliset sairaudet ja riskit (esim. C-lonkkaisuus)	0,7%	0,7%	9,1%	26,6%	62,9%	4,5	5
Kasvattaja käy kanssani läpi rotuun liittyvät riskit ja mahdolliset sairaudet	0,7%	0,7%	10,5%	18,9%	69,2%	4,6	5
Pentua on sosiaalistettu	0,7%	0%	2,1%	12,6%	84,6%	4,8	5
Pentua on totutettu uusiin asioihin ja tilanteisiin	0,7%	0%	2,1%	19,6%	77,6%	4,7	5
Pentua on opetettu sisäsiistiksi	2,8%	7,7%	21,7%	36,3%	31,5%	3,9	4
Pentue on rekisteröity kasvattajan kennelnimen alla eikä ilman kennelnimeä	3,5%	6,3%	19,6%	23,8%	46,8%	4	4
Pentue on rekisteröity	0,7%	0%	3,5%	7%	88,8%	4,8	5